

SEANCE DU MARDI 17 MARS 1981
VERGADERING VAN DINSDAG 17 MAART 1981ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1111.

MESSAGES:

Chambre des représentants, p. 1111.

COMMUNICATIONS:

Page 1111.

Cour des Comptes:

1. Budget du ministère des Travaux publics de l'année budgétaire 1981;
2. Pension de retraite.

INTERPELLATION DE MME MATHIEU-MOHIN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES CLASSES MOYENNES, DU PLAN ET ADJOINT A LA COMMUNAUTE FRANÇAISE ET A MME STEYAERT, SECRETAIRE D'ETAT A LA COMMUNAUTE FLAMANDE, SUR «L'OUVERTURE D'UN CENTRE CULTUREL FLAMAND DANS UN QUARTIER A MAJORITE FRANCOPHONE»:

Reprise du vote nominatif resté sans résultat le 12 mars 1981, sur une proposition de M. De Bondt, p. 1111.

Orateur: M. le Président, p. 1112.

Justifications de vote. — Orateurs: MM. Vanderpoorten, De Seranno, p. 1112.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi relatif à la création d'un Fonds de la Coopération au Développement et d'un Fonds des prêts à des Etats étrangers.

Discussion générale. — Orateurs: M. Dewulf, rapporteur, Mme Pétry, MM. E. Guillaume, Carpels, Hoyaux, de Bruyne, Kevers, Van Elsen, M. Coens, ministre de la Coopération au Développement, M. Urbain, ministre du Commerce extérieur, p. 1113.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1980-1981
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1980-1981

INHOUDSOPGAVE

VERLOF:

Bladzijde 1111.

BOODSCHAPPEN:

Kamer van volksvertegenwoordigers, blz. 1111.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1111.

Rekenhof:

1. Begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1981;
2. Rustpensioen.

INTERPELLATIE VAN MEVR. MATHIEU-MOHIN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN MIDDENSTAND, VAN HET PLAN EN ADJUNCT VOOR DE FRANSE GEMEENSCHAP EN TOT MEVR. STEYAERT, STAATSSECRETAIRIS VOOR DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, OVER «DE OPRICHTING VAN EEN VLAAMS CULTUREEL CENTRUM IN EEN OVERWEGEND FRANSTALIGE WIJK»:

Hervatting van de naamstemming die op 12 maart 1981 zonder beslissing is gebleven, op een voorstel van de heer De Bondt, blz. 1111.

Spreker: De Voorzitter, blz. 1112.

Stemverklaringen. — Sprekers: De heren Vanderpoorten, De Seranno, blz. 1112.

ONTWERP VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet met betrekking tot het oprichten van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking en van een Fonds voor leningen aan vreemde Staten.

Algemene bespreking. — Sprekers: De heer Dewulf, rapporteur, Mevr. Pétry, de heren E. Guillaume, Carpels, Hoyaux, de Bruyne, Kevers, Van Elsen, de heer Coens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, de heer Urbain, minister van Buitenlandse Handel, blz. 1113.

Discussion des articles et vote d'articles :

- A l'article 1er. — *Orateurs* : MM. Van Elsen, Bonmariage, M. Coens, ministre de la Coopération au Développement, M. de Bruyne, p. 1128.
- A l'article 2. — *Orateurs* : MM. Daems, Dewulf, rapporteur, M. Coens, ministre de la Coopération au Développement, M. Van Elsen, p. 1131.
- A l'article 5. — *Orateurs* : MM. Bonmariage, Dewulf, rapporteur, M. Coens, ministre de la Coopération au Développement, p. 1133.
- A l'article 7. — *Orateurs* : M. Bonmariage, M. Coens, ministre de la Coopération au Développement, p. 1136.
- A l'article 9. — *Orateurs* : M. Bonmariage, M. Coens, ministre de la Coopération au Développement, M. Dewulf, rapporteur, p. 1137.

INTERPELLATION (Demande) :

Page 1139.

M. Lagasse au Premier ministre sur « les promesses non tenues en matière de réformes institutionnelles ».

PROJETS DE LOI (Dépôt) :

Page 1139.

Le gouvernement :

1. Projet de loi contenant le budget du ministère des Travaux publics de l'année budgétaire 1981;
2. Projet de loi relatif à la souscription de la Belgique à l'augmentation générale du capital de la Banque internationale pour la Reconstruction et le Développement et à la contribution de la Belgique à la VIe reconstitution des ressources de l'Association internationale de Développement.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt) :

Page 1139.

M. Lallemand. — Proposition de loi modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

M. Lallemand. — Proposition de loi relative à l'interruption de la grossesse.

M. Waltniel :

- a) Proposition de loi abrogeant l'article 306 du Code des impôts sur les revenus;
- b) Proposition de loi modifiant l'article 10 du Code des impôts sur les revenus;
- c) Proposition de loi modifiant le Code des impôts sur les revenus.

Beraadslaging van de artikelen en stemming over artikelen :

Bij artikel 1. — *Sprekers* : de heren Van Elsen, Bonmariage, de heer Coens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, de heer de Bruyne, blz. 1128.

Bij artikel 2. — *Sprekers* : de heren Daems, Dewulf, rapporteur, de heer Coens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, de heer Van Elsen, blz. 1131.

Bij artikel 5. — *Sprekers* : de heren Bonmariage, Dewulf, rapporteur, de heer Coens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, blz. 1133.

Bij artikel 7. — *Sprekers* : De heer Bonmariage, de heer Coens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, blz. 1136.

Bij artikel 9. — *Sprekers* : de heer Bonmariage, de heer Coens, minister van Ontwikkelingssamenwerking, de heer Dewulf, rapporteur, blz. 1137.

INTERPELLATIE (Verzoek) :

Bladzijde 1139.

De heer Lagasse tot de Eerste minister over « de niet-gehouden beloften inzake institutionele hervormingen ».

ONTWERPEN VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1139.

De regering :

1. Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1981;
2. Ontwerp van wet betreffende de inschrijving van België op de algemene kapitaalverhoging van de Internationale Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling en betreffende de bijdrage van België in de VIe wedersamenstelling van de middelen van de Internationale Ontwikkelingsassociatie.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1139.

De heer Lallemand. — Voorstel van wet tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

De heer Lallemand. — Voorstel van wet betreffende de zwangerschapsafbreking.

De heer Waltniel :

- a) Voorstel van wet tot opheffing van artikel 306 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen;
- b) Voorstel van wet tot wijziging van artikel 10 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen;
- c) Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mesotten et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mesotten en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 15 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 15 m.

CONGES — VERLOF

Mme Staels-Dompas, en mission à l'étranger; MM. Belot, Tilquin, Hanin et Lagae (jusqu'au 29 mars), De Kerpel (durée indéterminée), pour raison de santé; Demuyter, pour raisons familiales, demandent un congé.

Vragen verlof: Mevr. Staels-Dompas, met opdracht in het buitenland; de heren Belot, Tilquin, Hanin en Lagae (tot 29 maart), De Kerpel (onbeperkte duur), wegens gezondheidsredenen; Demuyter, wegens familiale redenen.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

Mme Maes-Vanrobaeys, en raison d'autres devoirs; MM. Claeys et Vanderborght, en mission à l'étranger; Dulac, en raison de devoirs administratifs; Delpérée, pour des raisons personnelles; Verbist pour des raisons familiales, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering: Mevr. Maes-Vanrobaeys, wegens andere plichten; de heren Claeys en Vanderborght, met opdracht in het buitenland; Dulac, wegens ambtsplichten; Delpérée, wegens persoonlijke redenen; Verbist, wegens familiale redenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

BOODSCHAPPEN — MESSAGES

De Voorzitter. — Bij boodschappen van 12 maart 1981, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Houdende goedkeuring van het Statuut van de Organisatie der Verenigde Naties voor industriële ontwikkeling en van de bijlagen, opgemaakt te Wenen op 8 april 1979;

Par messages du 12 mars 1981, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Portant approbation de l'Acte constitutif de l'Organisation des Nations Unies pour le développement industriel et des annexes, faits à Vienne le 8 avril 1979;

2° Houdende goedkeuring van het Verdrag tussen het koninkrijk België en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de bouw en het onderhoud van een autosnelweg-viaduct over de Our bij Steinebrück, bijlage en briefwisseling, ondertekend te Brussel op 5 februari 1979;

2° Portant approbation du Traité entre le royaume de Belgique et la République fédérale d'Allemagne concernant la construction et l'entretien d'un viaduc d'autoroute sur l'Our près de Steinebrück, annexe et échange de lettres, signés à Bruxelles le 5 février 1979;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en de Defensie.

Renvoi à la commission des Relations extérieures et de la Défense.

3° Tot wijziging van artikel 369bis van het Strafwetboek.

3° Modifiant l'article 369bis du Code pénal.

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

Bij boodschappen van dezelfde dag, deelt de Kamer mede dat zij heeft aangenomen, zoals zij haar door de Senaat werden overgezonden, de ontwerpen van wet:

1° Tot wijziging van de wetten betreffende het personeel in Afrika, gecoördineerd op 21 mei 1964;

Par messages du même jour, la même assemblée fait connaître qu'elle a adopté, tels qu'ils lui ont été transmis par le Sénat, les projets de loi:

1° Modifiant les lois relatives au personnel d'Afrique, coordonnées le 21 mai 1964;

2° Houdende goedkeuring van de Scheepvaartovereenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Democratische Volksrepubliek Algerije, ondertekend te Algiers op 17 mei 1979;

2° Portant approbation de l'Accord maritime entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la République algérienne démocratique et populaire, signé à Alger le 17 mai 1979;

3° Houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. a) Protocol van Genève bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, opgemaakt te Genève op 30 juni 1979;

b) Aanvullend Protocol bij het Protocol van Genève bij de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, opgemaakt te Genève op 22 november 1979;

2. Overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen, opgemaakt te Genève op 12 april 1979;

3. Overeenkomst inzake de handel in burgerluchtvaartuigen, opgemaakt te Genève op 12 april 1979.

3° Portant approbation des actes internationaux suivants:

1. a) Protocole de Genève annexé à l'Accord général sur les Tarifs douaniers et le Commerce, fait à Genève le 30 juin 1979;

b) Protocole additionnel au Protocole de Genève annexé à l'Accord général sur les Tarifs douaniers et le Commerce, fait à Genève le 22 novembre 1979;

2. Accord relatif aux obstacles techniques au commerce, fait à Genève le 12 avril 1979;

3. Accord relatif au commerce des aéronefs civils, fait à Genève le 12 avril 1979.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour des comptes — Rekenhof

Budget du ministère des Travaux publics

Begroting van het ministerie van Openbare Werken

M. le Président. — Par dépêche du 11 mars 1981, la Cour des comptes fait connaître au Sénat ses observations au sujet du projet de loi contenant le budget du ministère des Travaux publics de l'année budgétaire 1981.

Bij dienstbrief van 11 maart 1981 deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede over het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1981.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Pension de retraite — Rustpensioen

M. le Président. — Conformément à l'article 14 modifié de la loi du 29 octobre 1846, la Cour des comptes transmet au Sénat, par dépêche du 11 mars 1981, la délibération du Conseil des ministres du 13 février 1981 (n° 138), au sujet de l'octroi d'une pension de retraite à Decang Georgette, épouse Saerens, ancienne institutrice à une école primaire libre subventionnée de Brasschaat.

Overeenkomstig het gewijzigde artikel 14 van de wet van 29 oktober 1846, zendt het Rekenhof aan de Senaat, bij dienstbrief van 11 maart 1981, het besluit van de Ministerraad d.d. 13 februari 1981 (nr. 138), in verband met de toekenning van een rustpensioen aan Decang Georgette, echtgenote Saerens, gewezen onderwijzeres aan een gesubsidieerde vrije lagere school te Brasschaat.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

INTERPELLATIE VAN MEVR. MATHIEU-MOHIN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN MIDDENSTAND, VAN HET PLAN EN ADJUNCT VOOR DE FRANSE GEMEENSCHAP EN TOT MEVR. STEYAERT, STAATSECRETARIS VOOR DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, OVER «DE OPRICHTING VAN EEN VLAAMS CULTUREEL CENTRUM IN EEN OVERWEGEND FRANSTALIG WIJK»

Hervatting van de naamstemming die op 12 maart 1981 zonder beslissing is gebleven

INTERPELLATION DE MME MATHIEU-MOHIN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES CLASSES MOYENNES, DU PLAN ET ADJOINT A LA COMMUNAUTE FRANCAISE ET A MME STEYAERT, SECRETAIRE D'ETAT A LA COMMUNAUTE FLAMANDE, SUR « L'OUVERTURE D'UN CENTRE CULTUREL FLAMAND DANS UN QUARTIER A MAJORITE FRANCOPHONE »

*Reprise du vote nominatif resté sans résultat
le 12 mars 1981*

De Voorzitter. — Conform het laatste lid van artikel 28 van ons reglement moeten wij thans de naamstemming hervatten over de voorafgaande vraag die de heer De Bondt krachtens artikel 25, 1°, heeft gesteld bij de interpellatie van Mevr. Mathieu-Mohin betreffende de oprichting van een Vlaams cultureel centrum in een overwegend Franstalige wijk.

De stemming is vorige week donderdag zonder beslissing gebleven omdat het quorum niet was bereikt.

Degenen die de mening delen van de heer De Bondt en dus van oordeel zijn dat een interpellatie over deze materie niet meer kan of dient te worden gehouden in de Senaat, stemmen ja.

Le Sénat doit reprendre le vote nominatif resté sans résultat lors de sa dernière séance, jeudi dernier. M. De Bondt avait posé, conformément à l'article 25, 1°, de notre règlement, la question préalable au développement de l'interpellation de Mme Mathieu-Mohin sur l'ouverture d'un centre culturel flamand dans un quartier à majorité francophone.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif sur la question de M. De Bondt.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over de vraag van de heer De Bondt.

128 membres sont présents.

128 leden zijn aanwezig.

78 votent non.

78 stemmen neen.

40 votent oui.

40 stemmen ja.

10 s'abstiennent.

10 onthouden zich.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Adriaenssens, André, Bailly, Basecq, Bataille, Bertrand, Bogaerts, Bonmariage, Bruart, Busieau, Canipel, Carpels, Coen, Conrotte, Cugnon, Dalem, Daulne, De Baere, Deconinck, De Graeve, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Rore, Désir, De Smeyster, le chevalier de Stexhe, Deworme, Donnay, le comte du Monceau de Bergendal, Egelmeers, Féaux, Féris, Flagothier, Gillet (Jean), Mme Gillet (Lucienne), M. Gillet (Roland), Mme Goor-Eyben, MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Hismans, Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Humblet, Kevers, Lagasse, Lagneau, Lambiotte, Leclercq, Lecoq, Lepaffe, Mainil, Mme Mathieu-Mohin, MM. Meunier, Moureaux, Mme Nauwelaerts-Thues, MM. Neuray, Noël de Burlin, Paque, Paulus, Payfa, Mme Pétry, MM. Poulain, Pouillet, Radoux, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Sondag, Spitaels, Sweet, Toussaint (Michel), Toussaint (Théophile), Van den Eynden, Van Spitael, Wyninckx et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

Mme Buyse, MM. Calewaert, Cornelis, De Bondt, de Bruyne, De Clercq, Deleek, Mme De Loore-Raeymaekers, M. Dewulf, Mme D'Hondt-Van Opendenbosch, MM. Févriér, Gerits, Gijs, Jorissen, Kuylen, Lindemans, Maes, Mesotten, Nauwelaerts, Mme Panreels-Van Baelen, MM. Peeters, Piot, Mmes Planckaert-Staessens, Rommelsouvagie, MM. Smeers, Storme, Mme Turf-De Munter, MM. Vandenaabeele, Van den Nieuwenhuijzen, Van der Elst, Vandezande, Van Elsen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Van Wambeke et van Waterschoot.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Boey, Daems, Mme De Backer-Van Ocken, MM. Decoster, De Seranno, D'Haeyer, Lahaye, Lavens, Van den Broeck et Vanderpoorten.

De heer Calewaert, Minister van Nationale Opvoeding. — Mijnheer de Voorzitter, ik had willen « neen » stemmen.

De Voorzitter. — Akte wordt u daarvan gegeven.

Mevr. De Backer-Van Ocken, Staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, toegevoegd aan de heer Geens, minister van de Vlaamse Gemeenschap. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb me vergist; ik wou me onthouden.

De Voorzitter. — Akte wordt u daarvan gegeven, Mevrouw.

Mme Goor-Eyben, Secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise, adjoint au ministre de la Région bruxelloise. — C'est par erreur que je me suis abstenue, Monsieur le Président; je voulais voter contre.

M. le Président. — Il vous en est donné acte, Madame.

De meerderheid van de Senaat is dus van mening dat zulke interpellaties nog wel kunnen plaatsvinden in de Senaat. Derhalve zal morgen de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden, in overleg met de betrokken ministers, bepalen wanneer de interpellatie van Mevr. Mathieu kan worden gehouden.

Les membres qui se sont abstenus sont priés de faire connaître les motifs de leur abstention.

Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren Ministers, geachte collega's, ik vind dat deze stemming belangrijk genoeg is om de reden van onthouding van mijn fractie nader toe te lichten. Wij zullen geen zware juridische argumenten aanvoeren.

De heer De Bondt. — Spreek vooral niet tegen uw persoonlijke opvatting.

De heer Vanderpoorten. — Als u mij toestaat, Mijnheer De Bondt, zou ik toch enkele beschouwingen willen formuleren ter rechtvaardiging van onze onthouding.

Mijn eerste beschouwing is, Mijnheer De Bondt, dat de manier waarop u vorige donderdag de naamstemming hebt gevraagd niet zeer vriendelijk is. Ik mag dat wel zeggen omdat de agenda van de Senaat was vastgesteld in alle bevoegde lichamen. Op het ogenblik dat u die stemming heeft gevraagd waren verschillende leden van de Senaat afwezig omdat zij aanwezig waren in speciaal samengeroepen commissies. Zij hadden trouwens niet de gelegenheid deel te nemen aan uw uiteenzetting. U had er beter aan gedaan, Mijnheer de Bondt, uw opmerkingen te maken bij het vaststellen van de agenda toen daarover een debat had kunnen plaatshebben. Ik hoop dat u het mij niet kwalijk zult nemen wanneer ik u deze opmerking maak.

Ten gronde zou men kunnen volhouden dat de Senaat ter zake niet meer bevoegd is. Ik stel vast dat de meerderheid bevreesd is voor de toepassing van de regionalisering die zij met zoveel aandacht heeft nagestreefd.

De heer Jorissen. — Zeer juist.

De heer Vanderpoorten. — Maar ik meen dat er belangrijker zaken zijn op het ogenblik dan een proceduredebat over soortgelijke aangelegenheden in het Parlement. Wij mogen nu aan de publieke opinie geen beeld ophangen van een parlementaire vergadering die verloren is gelopen te midden van het labyrint van haar eigen bevoegdheden. Als democraat wens ik aan Mevr. Mathieu echter het recht niet te ontfangen haar lied hier te zingen.

De heer Jorissen. — Het klinkt vals.

De heer Vanderpoorten. — Het zal inderdaad vals klinken, Mijnheer Jorissen, maar als u mij de woorden uit de mond blijft nemen, vraag ik mij af wat er zal gebeuren. (Gelach. — Applaus op de liberale banken.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Seranno.

De heer De Seranno. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, in tegenstelling met de door mij uitgebrachte stem van vorige donderdag, heb ik mij thans onthouden om te laten acteren dat, naar analogie met de beslissing die de Senaat zoëven heeft genomen, leden van de Waalse executieve voortaan ter verantwoording zullen kunnen worden geroepen, over de uitvoering van Waalse decreten en over de besteding van de Waalse budgetten.

M. Delmotte. — Ce n'est pas la première fois.

De heer Wyninckx. — Natuurlijk, daarom hebben de Vlaamse socialisten «ja» gestemd.

De heer De Seranno. — Mijnheer de Voorzitter, ik weet niet of de heer Delmotte zich ook wil verantwoorden voor zijn stemming.

M. Delmotte. — Puis-je vous rappeler que l'exécutif se trouve encore à l'intérieur du gouvernement pendant la période transitoire, ce que vous semblez ignorer?

M. Meunier. — Volontairement.

De heer De Seranno. — Ik wil alleen laten acteren dat wij hier ook de heer Dehousse zullen ter verantwoording roepen over het door hem in Wallonië gevoerde beleid.

De heer Wyninckx. — Zeer juist.

M. Delmotte. — Pourquoi pas?

De Voorzitter. — Alvorens dit debat te sluiten, wens ik er toch op te wijzen dat wat de heer De Seranno zegt volkomen correct is. Ik dacht dat hij dit reeds viermaal had verantwoord.

ONTWERP VAN WET MET BETREKKING TOT HET OPRICHTEN VAN EEN FONDS VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN VAN EEN FONDS VOOR LENINGEN AAN VREEMDE STATEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI RELATIF A LA CREATION D'UN FONDS DE LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT ET D'UN FONDS DES PRETS A DES ETATS ETRANGERS

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van het ontwerp van wet met betrekking tot het oprichten van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking en van een Fonds voor leningen aan vreemde Staten.

Nous abordons l'examen du projet de loi relatif à la création d'un Fonds de la Coopération au Développement et d'un Fonds des prêts à des Etats étrangers.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Dewulf, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, allereerst zal ik voorlezing doen van het aanvullend verslag ingevolge de extra bijeenkomst van onze commissie. Het eerste deel heeft betrekking op de gevolgdde procedure.

Refererend naar de motivering voor de verwijzing naar de commissie en naar het desbetreffend besluit van de Senaat, stemt de commissie in met het procedurevoorstel van haar voorzitter, namelijk: de algemene bespreking wordt niet heropend; amendementen die reeds door de commissie werden besproken en verworpen, worden niet meer in bespreking gebracht; de beraadslaging slaat op de technische aspecten van het ontwerp en van bepaalde van zijn artikelen.

Ingevolge deze procedure wordt het debat niet heropend over de raadpleging van de Raad van Advies, noch over het amendement ertoe strekkend in het ontwerp zelf de plaats en de rol van deze Raad ten opzichte van het Fonds vast te leggen. Evenmin wordt de bespreking heropend over het advies van de Raad van State en het gevolg dat hieraan in het regeringsontwerp werd gegeven.

Tenslotte is de auteur van het amendement dat tot doel heeft in hoofdorde het Fonds voor de Ontwikkelingssamenwerking op te splitsen in een fonds voor de Nederlandse en een fonds voor de Franstalige gemeenschap het ermee eens dat dit amendement in de openbare vergadering wordt behandeld.

Uw commissie diende dan ook te beraadslagen over bezwaren van technische aard naar aanleiding van drie artikelen van het ontwerp, namelijk bij artikel 1 over het statuut van het Fonds, bij artikel 2 over de onderneming met gemengd beheer, bij artikel 5 over de eerbied voor het principe van de openbare aanbesteding.

Ten eerste dus, het statuut van het Fonds, (art. 1). Een lid heeft grote bezwaren tegen het statuut van budgettair fonds van het type B van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking en dit zowel om principiële redenen als omwille van het feit dat het tweede fonds van het type A zal zijn.

Het lid kan ermee instemmen dat er moet worden gestreefd naar soepele en werkzame procedures die het ontwikkelingsbeleid ten goede komen en weet uit ervaring dat een bepaalde logheid in de procedures remmend kan werken. Dit mag echter niet uitgroeien tot een uitzonderingsregime. De voorgestelde formule is gevaarlijk: men tracht te ontsnappen aan de controle van het Rekenhof en aan die van het Parlement. Men gaat de richting uit van de debudgettering van een aanzienlijk deel van de begroting van Ontwikkelingssamenwerking. Dit ontwerp slaat op bilaterale begrotingsmiddelen, maar een ieder weet hoe de multilaterale begroting nu reeds weinig doorzichtig is.

Gevoegd bij het artikel 5 dat ook de openbare aanbesteding op de helling zet, is een budgettair fonds van het B-type een oriëntering waarvoor het lid waarschuwt en waarbij het zich in geen geval kan aansluiten. Tenslotte moet de nationale verantwoordelijkheid oog hebben voor de verdelende rechtvaardigheid ten aanzien van de gemeenschappen.

Anderzijds zal het Fonds voor leningen aan vreemde Staten een budgettair fonds van het type A zijn. Zulks zou logischerwijze ook het geval moeten zijn voor het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking. Het lid stelt dan ook een amendement voor bij artikel 1 dat luidt: A. In dit artikel na de woorden «Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking» in te voegen de woorden: «van type A». B. In hetzelfde artikel de tweede volzin te doen vervallen.

De minister verklaarde dat dit amendement het ontwerp van wet op fundamentele wijze zou veranderen. De regering heeft haar goedkeuring gehecht aan de oprichting van een begrotingsfonds van type B. De minister herinnert eraan dat het wetsontwerp 990 van de heer Van Elsanle eveneens de oprichting van een fonds B voorstond. Daarenboven is het huidige voorlopige fonds dat sinds 1978 jaarlijks op de afzonderlijke sectie van de begroting van Ontwikkelingssamenwerking wordt ingeschreven en operationeel is, eveneens een begrotingsfonds van type B.

Een begrotingsfonds met kenletter A zou impliceren dat voor elke uitgave het voorafgaand visum van het Rekenhof moet worden verkregen. Dit zou de operationaliteit van het ontwikkelingsbeleid totaal in het gedrang brengen. De kwantiteit van het aantal verrichtingen dat overzee gebeurt verantwoordt de absolute noodzaak van een B-fonds waarvan de verrichtingen in ieder geval aan de controle aposteriori van het Rekenhof onderworpen blijven.

In verband met het voorafgaand visum van het Rekenhof verwijst de minister naar de mening van een aantal auteurs betreffende de nadelen van «een» A-fonds. De Minister verklaart dat hij helemaal niet op de voorstellen tot oprichting van een A-fonds kan ingaan.

De heer Gramme, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Er wordt anderzijds opgemerkt dat het statuut van het Fonds drie jaar geleden, zowel bij de voorbereiding van het toenmalig ontwerp 990 in de schoot van de regering als bij de bespreking in de Senaatscommissie, aanleiding heeft gegeven tot diepgaande debatten. Aan regeringszijde hebben werkgroepen zich over het probleem gebogen en verschillende alternatieve oplossingen onderzocht, om tenslotte te opteren voor een budgettair fonds van het B-type. In de Senaatscommissie werd dit debat opnieuw en grondig gevoerd. Een en ander vindt men uitvoerig in het toenmalig verslag document nr. 990-2 van onze gewezen collega Adiel Dupont. Dit legt ten dele uit waarom ditmaal zowel van regeringszijde als vanwege de Senaatscommissie zonder noemenswaardige moeilijkheden het principe van een budgettair fonds van het type B werd aanvaard. In de commissie werd dit artikel 1 éénparig aangenomen.

Het lid verklaart zich principieel tegenstander van een budgettair fonds type B en vraagt dat zijn amendement in stemming zou worden gebracht. De minister wijst er nogmaals op dat een dergelijke amendement een fundamentele wijziging van het ontwerp zou insluiten. Het amendement wordt verworpen met 10 stemmen tegen 5 en 1 onthouding.

Ten tweede, de overheids participatie in ondernemingen met gemengd beheer: artikel 2 van het ontwerp.

Verscheidene leden zijn bij nader toezicht, aan de hand van voorbeelden, tot de bevinding gekomen dat heel wat ondernemingen met gemengd beheer in de ontwikkelingslanden geen meerderheids participatie van de openbare sector kennen. Zij zijn dan ook van oordeel

dat men best zou terugkeren naar de oorspronkelijke tekst van de regering waarbij deze meerderheidsparticipatie van de overheid niet als voorwaarde werd gesteld.

De minister verklaart dat in het oorspronkelijk ontwerp van wet niet bepaald was dat het Fonds enkel participaties zou kunnen nemen in ondernemingen met gemengd beheer van ontwikkelingslanden waarvan de openbare sector een meerderheidsparticipatie heeft. Bij de bespreking in de commissie werd ter zake een amendement ingediend er toe strekkend in die meerderheidsparticipaties van de openbare sector te voorzien. Dit amendement werd eenparig aangenomen. De minister verklaart dat hij de wil van de commissie ter zake wenst te blijven respecteren en dat hij bijgevolg niet kan ingaan op de voorstellen die door een aantal leden worden geformuleerd, tenzij de commissie zich eenparig bij deze nieuwe voorstellen zou aansluiten.

Er wordt aan herinnerd dat de participatie in industriële ondernemingen één van de belangrijkste innovaties uitmaakt van het ontwerp. Ook ter gelegenheid van de bespreking van het vroegere ontwerp 990 werd hieraan grote aandacht besteed. Het opzet voor de overheidsparticipatie vanwege de Belgische ontwikkelingssamenwerking is de aanmoediging van rechtstreekse productieve investeringen waarvan de rendabiliteit op korte termijn en het onmiddellijke commerciële en economische rendement niet gewaarborgd zijn en derhalve niet worden aangemoedigd door de normale circuits van de privé-investeringen en van de traditionele financieringskanalen. Meestal gaat het om ondernemingen in de armste landen of in de achtergebleven sectoren die normaal niet door de particuliere sector worden opgenomen. Anders gezegd gaat het om zogenaamde drempelprojecten, die over de drempel van de rendabiliteit moeten worden geholpen ten einde productieve activiteiten in moeilijke omstandigheden overzee op gang te brengen. Maar de Senaatscommissie was van oordeel dat rechtstreekse participaties in ondernemingen met gemengd beheer met grote omzichtigheid in deze experimentele startfase moest worden opgezet.

Daarom werd éénparig door de commissie besloten dat deze participatie zou beperkt blijven tot de gemengde ondernemingen « waarin de openbare sector een meerderheidsparticipatie heeft ». Men vergeet daarenboven niet dat in hetzelfde artikel onder paragraaf 4 wordt bepaald dat in een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit « de toekenningsregelen » zullen worden bepaald, onder meer « van het nemen van participaties ». Uw commissie was dan ook van oordeel dat de huidige tekst diende behouden te blijven. Aan de hand van de ervaring zal blijken of in de toekomst een wijziging kan worden overwogen.

Ten derde, uitzonderingen op het regime van de openbare aannemingen, artikel 5 van het ontwerp.

Een lid vindt de huidige tekst van artikel 5 onlogisch en verwarrend. Deze tekst komt de moeilijkheden niet tegemoet die zich kunnen voordoen naar aanleiding van de toewijzing aan derden van de uitvoering van sommige projecten. Het verwijst hierbij naar het advies van de Raad van State. Uitgaande van de vaststelling dat ook het departement voor Ontwikkelingssamenwerking zich voor overheidsopdrachten te voegen heeft naar de bepalingen van de wet van 14 juli 1976, is de eerste alinea van de huidige tekst van artikel 5 overbodig. Wat eventuele uitzonderingen betreft, te wijten aan de bijzondere aard van de opdrachten, herhaalt hij vervolgens met de Raad van State, dat de wet van 14 juli 1976 in deze uitzonderingen voorziet maar binnen het kader van deze wetgeving. Ten derde, indien het gaat om een bepaalde opdracht die niet onder de wet van 14 juli 1976 valt omdat ze niet gerangschikt kan worden onder « aanneming van werken, leveringen en diensten », dan kan de minister vanzelfsprekend een overeenkomst sluiten met een gespecialiseerde instelling. Ter zake moet dus niet gelegifereerd worden. Het lid meent derhalve dat de wetgeving, meer bepaald op de openbare aanbestedingen en haar uitzonderingsregime, van toepassing is en stipt moet worden nageleefd. Het lid is van mening dat wel een probleem rijst in verband met contractanten die ingevolge hun specialisatie onmisbaar zijn voor de realisatie van bepaalde projecten maar die, omdat ze geen commerciële instellingen zijn, deze projecten alléén kunnen uitvoeren indien de overeenkomst bepaalt dat voorschotten kunnen worden toegekend. Alléén dit probleem van de voorschotten dient in het kader van de wetgeving op de openbare aannemingen in deze wetgeving tot oprichting van een Fonds voor de Ontwikkelingssamenwerking te worden geregeld. Het lid denkt dan ook aan een andere redactie van het artikel 5 waarbij alleen, maar steeds binnen de wetgeving op de openbare aannemingen, de faculteit wordt gelaten in bepaalde gevallen in het lastenkohier een voorschottenregeling op te nemen.

De minister verklaart dat hij de opmerking van het lid begrijpt dat de wet op de openbare aannemingen zo strikt mogelijk moet worden toegepast. Het is precies daarom dat in het eerste lid van dit artikel

dit principe klaar en duidelijk wordt gesteld. Hij bevestigt dat bepaalde projecten door hun aard of door de instellingen waardoor ze moeten worden uitgevoerd niet in aanmerking kunnen komen voor de strikte toepassing van de wet op de uitvoering van werken, leveringen of diensten.

De minister verklaart zich echter bereid in openbare vergadering — dit is de vergadering die hier nu plaatsheeft — bij dit artikel een tekstverbetering voor te stellen die de bezorgdheid tegemoetkomt elke afwijking op de wet van 14 juli 1976 te omkleeden met de nodige waarborg voor een voorzichtig en verantwoord gebruik. Het voorstel tot amendement wordt door het lid niet verder aangehouden.

Inmiddels is dit regeringsamendement ingediend en rondgedeeld. U moet wel kijken naar de tekst met de hoofding *Corrigendum*.

De heer Vanderpoorten. — Wij hebben dat niet gekregen. Waar is dat document?

De heer Dewulf. — Dat zou op uw bank moeten liggen. Het gaat om stuk nr. 6. Er is een eerste en een tweede versie van die tekst. Op het tweede stuk staat evenwel bovenaan *Corrigendum*.

Mme Pétry. — Qu'est-ce que cela veut dire? Ce n'est pas un amendement?

M. Dewulf. — Un premier texte a été distribué mais a dû être corrigé.

Mme Pétry. — C'est donc un amendement pur et simple?

M. Dewulf. — C'est, en effet, un amendement du gouvernement repris au document 581, n° 6. Vous pouvez déchirer le premier texte car un nouveau texte corrigé a été établi.

M. Vanderpoorten. — C'est un amendement amélioré.

M. André. — C'est permis.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer Dewulf, er moet wat orde komen in de parlementaire werkzaamheden. Wij krijgen hier nog amendementen van de regering en van leden van de Senaat, hoewel het ontwerp terug naar de commissie werd verzonden.

Wat is dat voor een manier van werken?

De heer Dewulf. — Een formele tekstverbetering vormt het laatste onderdeel van mijn mondeling verslag.

Op voorstel van een lid stemt de commissie ermee in een louter vormelijke en taalkundige verbetering aan te brengen aan de Nederlandse tekst van artikel 9, paragraaf 2, littera B. Deze tekst moet als volgt gelezen worden: « Tot beloop van de middelen waarover het fonds, vermeld in paragraaf 1, beschikt, en rekening houdend met het Belgisch beleid inzake ontwikkelingssamenwerking, zijn de minister van Financiën en de minister tot wiens bevoegdheid de buitenlandse handelsbetrekkingen behoren, gemachtigd om gezamenlijk leningen toe te staan aan vreemde Staten. Die leningen kunnen gebonden worden aan het verschaffen van Belgische prestaties. »

Behalve deze vormwijziging werd er door uw commissie geen wijziging aangebracht aan de door de commissie aangenomen tekst zoals die in het verslag is opgenomen.

De commissie stelde verder vertrouwen in uw verslaggever om een aanvullend mondeling verslag uit te brengen over de commissievergadering van donderdag 12 maart.

Mijnheer de Voorzitter, mag ik nu als rapporteur een algemene inleiding geven tot het debat?

Vandaag staan wij in de parlementaire procedure één dag verder dan drie jaar geleden toen de toenmalige regering gevallen is in de week waarop de openbare bespreking van het ontwerp-Van Elslande had moeten plaatsvinden.

Deze verwijzing naar het toenmalig ontwerp en naar het verslag van de heer Dupont, stukken 990, 1 en 2, is inhoudelijk relevant, om volgende redenen:

Ten eerste, vandaag staan wij voor nagenoeg dezelfde tekst als deze van het ontwerp van drie jaar geleden.

Ten tweede, veel van de huidige discussiepunten hebben toen reeds aanleiding gegeven tot grondige debatten.

Ten derde, het verslag van gewezen collega Dupont is vandaag nog steeds lezenswaardig gebleven.

Ik zal straks even de evolutie van de gedachtengang sindsdien en de nieuwe aspecten belichten. Toen werd het ontwerp na zes vergaderingen goedgekeurd met 12 stemmen en 6 onthoudingen. Vandaag, na

drie vergaderingen en een extra vergadering, werd het ontwerp eenparig goedgekeurd door de 16 aanwezige leden van uw commissie.

Mag ik er ook op wijzen dat sinds het ontwerp van de heer Van Elslande en zijn opvolgers, de heren Outers en Eyskens, steeds de idee van een fonds of van een dubbel fonds werd vooropgezet? Dat wil zeggen dat in elke regeringsverklaring, ongeacht de regeringsformatie, en meteen door alle fracties hier in de Senaat steeds werd ingestemd met het opzet. Alleen de kortstondige aanwezigheid van de opeenvolgende ministers van Ontwikkelingssamenwerking heeft het hen onmogelijk gemaakt het initiatief tot een goed einde te brengen.

Vandaag is de zaak eindelijk rond, zij het dan met een extra vergadering van de commissie.

Indien wij pas vandaag een specifiek wetsontwerp houdende de oprichting van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking met daarnaast een Fonds voor leningen aan vreemde Staten behandelen, vertrekken wij niet van niets. Inmiddels beschikken wij sinds de begrotingswet van 1978, reeds over een voorlopig fonds, waarbij het artikel 66.57.B van de begroting voor een bedrag van nagenoeg 3 miljard in de vorm van een budgettair fonds van het type B in voege is.

Dit alles om duidelijk te maken dat het principe en het opzet van het fonds en ook de bredere waaier van instrumenten en tussenkomsten inzake ontwikkelingsamenwerking, doorheen de wisselende regeringscoalities werden aanvaard en werden toegepast.

Wat is er nieuw aan dit ontwerp en waarom is het zo belangrijk voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking en voor de Belgische internationale economische relaties? Ik verheug mij over de aanwezigheid van de minister van Buitenlandse Handel bij dit debat. Samen met de minister van Ontwikkelingssamenwerking draagt hij immers de verantwoordelijkheid voor het tot-stand-komen van dit ontwerp.

Dit ontwerp wil vooreerst aan de idee en de praktijk van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking een eigen en permanent wettelijk kader geven. Tot nog toe werden de bijdragen voor het Fonds immers jaarlijks opgenomen in de begroting. Vervolgens wil het ontwerp de financiële middelen van het Fonds in aanzienlijke mate verhogen. Bijna alles wat in de begroting betrekking heeft op de bilaterale hulp, zal in het Fonds worden opgenomen. De financiële middelen van het Fonds zullen bijgevolg worden opgetrokken van 3 miljard tot ruim 10 miljard frank.

Ten derde zal de waaier van financiële instrumenten in dienst van de ontwikkelingsamenwerking worden aangevuld en bestendig. Naast de giften zullen in het vervolg ook leningen, interestvergoedingen, participaties in ontwikkelingsbanken en industriële ondernemingen en specifieke ontvangsten in aanmerking worden genomen. Dit laatste om te kunnen deelnemen aan driehoeksoperaties.

Ten vierde zullen deze nieuwe middelen en financiële instrumenten toelaten met meer soepelheid, efficiëntie en continuïteit het hoofd te bieden aan de opdrachten van een modern ontwikkelingsbeleid. Reeds geruime tijd is de ontwikkelingsamenwerking geëvolueerd van een technische en financiële bijstand naar projectenbepaling. Deze projecten lopen meestal over verschillende jaren. Vandaag zetten wij een nieuwe stap naar de programmering van het hele ontwikkelingsbeleid, zowel geografisch als per sector.

Tenslotte worden de medefinanciering van projecten van niet-gouvernementele organisaties, de opdrachten aan gespecialiseerde instellingen en de participaties in gemengde industriële ondernemingen eveneens in deze programmering opgenomen.

Om deze redenen en steunend op jaren ervaring, stelt uw commissie voor thans over te stappen van een voorlopig naar een permanent fonds. Zodoende zal België, zoals de andere industrielanden en multilaterale organismen, kunnen beschikken over een soepel en modern budgettair instrument voor zijn bilaterale ontwikkelingsamenwerking.

Wij moeten echter niet alleen oog hebben voor een soepele, maar ook voor een snellere aanwending van de begrotingsmiddelen. Het siert de Belgische ontwikkelingsamenwerking niet dat aanzienlijke bedragen, meer bepaald op de begrotingsposten 53.01 «projecten» en 66.57.B., het huidige voorlopig «Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking» — en het gaat hier over meerdere miljarden — in de *pipe-line* blijven steken, omdat de procedures niet tijdig tot een goed einde kunnen worden gebracht.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, het gaat echter niet alleen om de besteding en de aanvulling van de door het voorlopig Fonds opgedane ervaringen. De omstandigheden hebben zich thans snel en grondig gewijzigd. De ontwikkelingsamenwerking staat nu centraal in de nieuwe internationale economische orde, in de internationale economische verhoudingen, in de internationale arbeidsverdeling en in de interdependentie tussen Noord en Zuid.

Sommigen — en ik behoor tot deze groep — zijn van oordeel dat wij de crisis slechts zullen overwinnen en de groei slechts zullen herkennen, indien wij de ontwikkeling van de derde wereld helpen versnellen en de vierde wereld bevrijden uit haar absolute armoede. Elk van deze tijdsgebonden aspecten werpt een nieuw licht op de internationale economische samenwerking en op de ontwikkelingsamenwerking. Daarom gaat dit wetsontwerp verder dan het vroegere opzet of de vroegere initiatieven. Wij gaan tijdsgebonden uit van de onmiskenbare coherentie tussen intern en extern economisch beleid, ook van ons land. Dat is één van de redenen waarom in artikel 7 een coördinatiecomité wordt opgezet, waardoor onder meer de minister van Economische Zaken en de minister van Buitenlandse Handel bij het ontwikkelingsbeleid worden betrokken.

Dit ontwerp richt ook — en wij moeten ons daarover niet schamen — een Fonds voor leningen aan vreemde Staten op. Samen met de traditionele regeringsverantwoordelijken, namelijk de minister van Financiën en de minister van Buitenlandse Handel, worden nu ook de ministers van Economische Zaken en van Ontwikkelingssamenwerking betrokken bij de commissie voor leningen aan vreemde Staten.

Wat meer is, artikel 9 van het ontwerp, dat dit tweede fonds opricht, vertolkt uitdrukkelijk in zijn paragraaf 2, B, de bezorgdheid: «rekening te houden met het Belgische beleid inzake ontwikkelingsamenwerking».

Dit is een duidelijke optie en wellicht een nieuw geluid voor al wie de leningen aan vreemde Staten beschouwt als een uittunend instrument voor de internationale samenwerking met de derde-wereldlanden.

Persoonlijk meen ik dat met dit dubbel instrument, met deze beide fondsen, de regering niet alleen geografische en sectoriële programmering van de ontwikkelingsamenwerking zal kunnen nastreven, maar dat bovendien echte samenwerkingsakkoorden met ontwikkelingslanden zullen kunnen worden opgezet, die telkens rekening houden met het niveau van ontwikkeling van de begunstigde partner en met de wederzijdse voordelen die dergelijke overeenkomsten in deelgenootschap kunnen meebrengen.

Tenslotte en niet in het minst, hebben de nieuwe interne, dit wil zeggen nationale tijdsgebonden omstandigheden, ons toegebracht, in eenklank met de twee jongste regeringsverklaringen, de gemeenschappen te betrekken bij de algemene coördinatie van het Belgisch bilateraal ontwikkelingsbeleid. Een zelfde politieke logica heeft uw commissie ertoe aangezet de regio's te betrekken bij het overleg in de commissie voor leningen aan vreemde Staten.

Dames en Heren, de eenparige goedkeuring door uw commissie wil niet zeggen dat geen grondige aandacht werd geschonken aan een aantal algemene of bijzondere vragen. Sommige leden hebben uiting gegeven aan hun grote bezorgdheid dat door dit Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking, aan de verantwoordelijke minister te veel en zelfs een discretionaire bevoegdheid zou worden verleend. Zowel verduidelijkingen als amenderingen hebben deze vrees in grote mate weggenomen. In dit licht moet ook de belangrijke toevoeging van artikel 10 worden gezien, dat aan de verantwoordelijke ministers de plicht oplegt jaarlijks bij het Parlement een moreel verslag in te dienen.

Mijnheer de Minister van Buitenlandse Handel, Mijnheer de Minister van Ontwikkelingssamenwerking, wij hechten groot belang aan dit verslag, evenals aan de nieuwe voorstelling van de begrotingsmiddelen die u via deze fondsen draineert. Wij hopen dat vooral de begroting van Ontwikkelingssamenwerking doorzichtiger en overzichtelijker zal worden dank zij dit Fonds.

Anderen waren van oordeel dat een nieuw advies van de Raad van State moest worden gevraagd.

Er werd aangetoond dat in de ruimst mogelijke mate rekening werd gehouden met de opmerkingen van de Raad van State en dat verscheidene artikelen van het ontwerp werden gewijzigd.

Wellicht blijft er nog aarzeling bij sommigen in verband met artikel 5 dat de openbare aannemingen en de bijzondere opdrachten aan gespecialiseerde instellingen regelt. Het gaat om een overwegend technisch debat over de toepassing van het principe van overheidsopdrachten uitgevoerd door derden voor de ontwikkelingsamenwerking en in de ontwikkelingslanden.

Ik hoop dat de bespreking van artikel 5, met het regeringsamendement, opheldering zal brengen en deze aarzelingen zal overbruggen.

Uw commissie kan zich echter moeilijk aansluiten bij de scrupules van de Raad van State die de bijzondere opdrachten aan gespecialiseerde instellingen, zoals bepaald in artikel 5, in relatie meende te moeten brengen met de grondwettelijke en wettelijke bepalingen die internationale culturele betrekkingen en het cultuurpact regelen.

Tenslotte was een ruime meerderheid van uw commissie op basis van het advies van de Raad van State van oordeel dat de bevoegdheid

der gemeenschappen inzake ontwikkelingssamenwerking geen aanleiding kon geven tot enige ernstige betwisting.

De staatsvorming heeft deze bevoegdheden afgelijnd. Zij worden door dit ontwerp niet aangetast.

Deze juridische en formele bevoegdheidsafbakening is echter niet onverenigbaar met de politieke betrachtingen vastgelegd in de regeringsverklaring, waarin is bepaald dat de gemeenschappen betrokken worden bij de nationaal gevoerde ontwikkelingssamenwerking en derhalve bij de coördinatie van de bilaterale ontwikkelingssamenwerking uitgewerkt ter gelegenheid van de oprichting van het definitieve Fonds voor de Ontwikkelingssamenwerking.

Op dezelfde wijze en in dezelfde geest worden « de vertegenwoordigers van de executieven tot wier bevoegdheid de gewestelijke aangelegenheden behoren », betrokken bij de commissie voor de leningen aan vreemde Staten.

Om al deze redenen heeft uw commissie het verzoek tot nieuwe raadpleging van de Raad van State niet gesteund.

Ik had nog opmerkingen over een aantal artikelen. Ik denk dat die opmerkingen het best bij de artikelsgewijze behandeling aan bod zouden komen.

Als rapporteur besluit ik met de wens dat de Senaat, zoals de commissie, eenparig het licht op groen zal zetten voor het wetsontwerp dat beide fondsen wil oprichten.

Mag ik nu een paar beschouwingen maken namens de CVP-fractie?

Mijnheer de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, alle debatten over ontwikkelingssamenwerking worden als het ware in mijn gehouden omdat de ontwikkelingssamenwerking heel wat moet inleveren bij de matigings- en versoberingsmaatregelen van deze regering. Vorig jaar, was dat 10 pct. voor de bilaterale begroting, en ook in 1981 moet opnieuw heel wat worden ingeleverd.

Wij betreuren dat omdat wij op die manier steeds verder afstand nemen van het objectief om 0,7 pct. van ons BNP aan ontwikkelingssamenwerking te besteden en omdat tegelijkertijd de edelmoedige idee van een pact voor solidaire groei meer begint te gelijken op een intellectuele oefening voor beroepsdiplomaten dan op een debatpunt voor geëngageerde politici. Wij betreuren dat ook omdat een genereuze begroting van Ontwikkelingssamenwerking vandaag een kapitaal van goodwill is dat ook onze economie ten goede kan komen. Misschien komt daarin verandering? Eerste minister Martens heeft zondag tijdens een TV-confrontatie op de vraag hoe het komt dat ontwikkelingssamenwerking het meest heeft moeten inleveren bij de besnoeiing in de Rijksmiddelenbegroting, geantwoord dat hij van oordeel was dat op grond van de ervaring die hij had opgedaan, één en ander misschien anders zou kunnen worden bekeken.

Mijnheer de Minister, het Fonds is in elk geval slechts een instrument in uw handen. Vanzelfsprekend heeft de Christelijke Volkspartij vertrouwen in de minister van Ontwikkelingssamenwerking. Het is echter ook een Fonds in handen van de administratie. Ik doe een warme oproep ook tot de administratie van Ontwikkelingssamenwerking, van hoog tot laag, opdat men dit nieuw instrument dat ter beschikking ligt van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, zou hanteren in de zin die door ons is gewenst, namelijk een soepel, efficiënt en dynamisch ontwikkelingsbeleid. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à Mme Pétry.

Mme Pétry. — Tout d'abord, permettez-moi de vous remercier, Monsieur le Président, de vouloir bien m'accorder la parole maintenant. J'ai, en effet, une raison impérative de ne pas participer plus longtemps à ce débat. Vous me connaissez suffisamment, Monsieur le Ministre, pour ne pas penser qu'il s'agit de ma part d'une fuite.

J'ai demandé la parole par principe, bien que je sois battue d'avance, comme vous le savez aussi. La loi de la majorité et de l'opposition jouant, ce n'est pas moi qui l'emporterai au sujet d'un amendement qui a déjà été rejeté en commission.

Je désire toutefois exprimer à cette tribune, et à titre personnel, les craintes que j'éprouve devant ce que l'on nous propose. Lorsqu'on parle de ce projet, il s'agit simplement d'un instrument technique, mais si l'on veut y toucher, afin de rendre la technique meilleure, toute proposition est considérée comme une modification fondamentale ne permettant pas la politique envisagée par le ministre.

La semaine dernière, avec d'autres, j'ai demandé une réflexion supplémentaire en commission. M. Dewulf, dont je souligne la grande compétence et l'objectivité, n'a cependant pas fait apparaître dans son rapport verbal la totalité de mon opposition, ainsi que je l'ai exprimé en commission. J'estime, ainsi que je l'ai déclaré d'entrée de jeu en commission, que c'en est trop d'échapper à la fois au contrôle

de la Cour des comptes, au contrôle parlementaire et, en plus, pour une partie non négligeable, à la loi sur les marchés publics.

M. Dewulf. — Je l'ai dit.

Mme Pétry. — Vous avez dit: «... ajoutés à ce problème par un autre membre...».

M. Dewulf. — J'ai précisé que c'était votre sentiment.

Mme Pétry. — Peu importe d'ailleurs. J'ai réussi à convaincre notamment M. André, qui a déposé un amendement dans ce sens en commission, puis qui l'a retiré, le gouvernement devant déposer un autre amendement en assemblée, au sujet des marchés publics.

Nous n'avons donc pas eu tort de demander une réflexion supplémentaire. Si j'avais pu être présente, il va de soi que j'aurais voté cet amendement; mais je n'aurais pas voté le projet.

Il est bon qu'il y ait un contrôle supplémentaire en la matière, auquel je ne comprendrais pas qu'on puisse échapper.

Il est bon aussi qu'on ait toutes les garanties que les retombées économiques indiscutables des projets de coopération se fassent en Wallonie aussi bien qu'en Flandre, Monsieur le Ministre, pour parler clair.

M. André était, au départ, opposé au renvoi du projet en commission. Je me réjouis donc doublement du succès obtenu. Je le répète, j'aurais voté cet amendement si j'avais pu être présente.

Ceci dit, il faudrait savoir de quoi l'on parle.

Dans le rapport écrit, pour lequel je félicite, une fois de plus, M. Dewulf, qui sait ce que je pense de son intérêt pour ces problèmes, il est clair que l'intitulé de la page 4 dit exactement de quoi il s'agit. Il ne s'agit pas tellement d'assouplir les procédures, mais plutôt d'assouplir la politique. C'est ce qui me fait réagir. Aurons-nous encore la possibilité de dire, à l'occasion de l'examen du budget, comment nous estimons, nous, parlementaires, que la politique de coopération devrait être menée, quitte à juger par après, ce qui est normal puisque nous contrôlons le ministre d'après ses actes? Lorsque le Sénat vote un budget qui porte sur un grand nombre de milliard- partie pour l'aide bilatérale et le paquet pour l'aide multilatérale, ce que j'ai critiqué en commission, vous m'avez répondu que je ne me trompais pas, mais que je voterais aussi le budget. Bien entendu, sinon que nous resterait-il? Le problème n'est pas là. Un budget ordinaire contenant des postes, des libellés, des chiffres, peut être modifié par voie d'amendement, par transfert d'un poste à un autre. Nous pouvons, et nous ne nous en privons pas, modifier les chiffres. Ce ne sera plus possible avec votre fonds. Une somme globale est adoptée. Si d'aventure il vous est demandé ce que vous comptez en faire, Monsieur le Ministre, vous répondrez qu'on ne questionne pas un ministre sur ses intentions. Par la suite, vous nous communiquerez un rapport reprenant vos décisions, en mentionnant que rien ne peut être modifié. En effet, comme les projets sont pluriannuels, rien ne sera changé, avant plusieurs années, c'est-à-dire quatre, cinq ou sept ans, et vous nous répondrez qu'on reverra la question à la fin du projet. Cette conception est particulièrement malsaine à notre époque. Pour certains d'entre nous la vérité budgétaire est indispensable rapidement et, pour d'autres, la clarté est aussi une nécessité.

En termes d'organisation du Fonds, cela revient à dire que vous aurez finalement peut-être 7 ou 10 milliards au lieu de 3, comme vient de le préciser le rapporteur. Permettez-moi de vous poser une question. Nous avons toujours eu la possibilité de dépenser les milliards nécessaires. Pourquoi ne l'ont-ils pas été? Pourquoi le Fonds peut-il permettre la dépense, alors qu'auparavant ce n'était pas possible? Vous répondrez en utilisant un certain nombre d'arguments que j'imagine, mais que je n'exposerai pas, ne voulant pas prendre le temps de la Haute Assemblée. Vous ne me convaincrez pas. Je m'inquiète quand vous refusez de prendre mon amendement en considération disant qu'il est institué un fonds de type A plutôt que B, et que mon texte changerait fondamentalement la nature du projet. Pourquoi est-ce si fondamental? Vous ne le dites pas. Pourquoi est-il impossible de réaliser les actions que vous promettez parce qu'elles s'avèrent du type A, donc avec visa préalable de la Cour des comptes et peut-être avec des possibilités de contrôle parlementaire préalables plutôt que postérieures? Pourquoi est-ce si fondamental? Pourquoi cela compromettrait-il fondamentalement cette politique que nous appelons de nos vœux depuis des années, ainsi que le rapporteur l'a souligné?

Le ministre du Commerce extérieur, M. Urbain, est présent, je m'en félicite, car personne ne peut prétendre qu'il ne soit pas un ministre actif et que ce qui lui est possible de faire, avec les moyens dont il dispose, ne donne pas de résultats.

Si je suis bien informée, votre Fonds, Monsieur le Ministre, est du type A. Il donne plus de clarté et plus de possibilité d'après vous. Je n'engage pas mon groupe en déclarant que je ne vois pas pourquoi en termes de coopération, l'activité de ce Fonds sera différente du Commerce extérieur.

Un article dans votre projet est vrai et nécessaire, mais il n'exigeait pas la création d'un Fonds. Il s'agit de l'article 6. Quand vous parlez des pays en voie de développement, les gens doivent savoir que cela concerne aussi les délégués de la Coopération, sur place, avec notamment des sections à l'ambassade. Ces personnes doivent faire face tous les jours à ce qu'il faut déboursier pour alimenter les projets en argent notamment. Je prends un exemple parmi d'autres : la nécessité urgente d'acheter des tonnes d'aliments pour le bétail. Le temps nécessaire pour obtenir le visa de Bruxelles, et les cochons sont morts ! Je ne pense pas que cela soit efficace effectivement. Mais pour réaliser l'article 6, un Fonds de type B n'était pas nécessaire, à mon sens.

En vérité — je ne vous vise pas personnellement, Monsieur le Ministre, et j'espère que vous m'en saurez gré —, on mélange la technique budgétaire, les souplesses administratives, les difficultés de sortir des problèmes administratifs qui s'avèrent compliqués depuis des années, la difficulté d'un changement de mentalité éventuel, avec la possibilité d'une politique non contrôlée et qui pourrait ne pas être acceptée par un certain nombre.

Certes, la politique de coopération est une chose importante pour moi, comme pour mes collègues et pour vous. On peut discuter beaucoup à cet égard. On pourrait aussi hélas ! trouver un titre à ce débat : la Coopération au service du Commerce extérieur. Mais pourquoi ne pas supprimer carrément le département et ne faire que du commerce extérieur ? Sans doute trouverez-vous que cette formule est lapidaire et que j'exagère. Oui, j'exagère volontairement pour attirer l'attention, entre les idéalistes et les naïfs, dont je ne suis pas — ou dont je ne suis plus. Certains ont pu penser à certains moments qu'il est normal, me semble-t-il, puisque fournitures, investissements, actions lucratives il y a à l'étranger, d'en faire bénéficier effectivement nos industries et les retombées chez nous.

C'est un débat où je ne m'engage plus avec beaucoup d'idéalisme, je le répète. A la page 4 du rapport, vous dites que vous allez pouvoir — je me demande dans quelle mesure —, grâce à ce Fonds, avoir enfin une action de type géographique, sectoriel. Mais on a toujours pratiqué ainsi dans votre administration ! Qu'est-ce que cela change, à moins que vous n'amputiez l'administration de son rôle, de son devoir, de ses possibilités et avis qui, je l'espère, sont parfois compétents, pour ne pas dire souvent ? Vous nous le confirmerez certainement, Monsieur le Ministre, même si je dois m'absenter pour des raisons indépendantes de ma volonté.

Depuis des années, on parle de la création de ce Fonds. C'est ainsi qu'une somme de 100 millions était systématiquement inscrite à un certain budget. Depuis des années aussi, le problème du choix des pays et de la nature de l'aide et des projets a toujours été posé. Je ne vois pas en quoi la création du Fonds qui nous intéresse aujourd'hui modifiera cette situation, sauf, et on ne le comprend pas assez, l'instauration définitive de ce Fonds et la possibilité d'un arbitraire pour le ministre et peut-être aussi pour d'autres.

Je reste non satisfaite, non convaincue. Je reste soucieuse du manque d'arbitraire que nous devons prôner, quelles que soient les majorités et les oppositions. Je souhaite que le Parlement joue son rôle en toutes circonstances, quelles que soient les oppositions et les majorités. Je crains les arbitrages, surtout quand certaines majorités peuvent se retrouver systématiquement et toujours aux mêmes endroits.

Je n'aurai convaincu personne, Monsieur le Ministre. Je voulais simplement redire ici, ouvertement, que ma préférence allait au dépôt sur le bureau des Chambres d'un projet de type A, qui présentait moins d'inconvénients que le projet de type B, bien que fondamentalement, un fonds ne s'imposait pas. Je reste convaincue qu'en matière d'accord multilatéral nous atteignons rarement — dans les Chambres législatives — à la transparence, nous connaissons en plus, le même désagrément en matière d'accord bilatéral, et le Parlement verra ses prérogatives un peu plus limitées encore dans l'élaboration du budget.

Si je me trompe, je m'en réjouirai. Je suis soucieuse, dans ce domaine comme dans beaucoup d'autres, de faire preuve d'une parfaite honnêteté envers ceux dont nous prétendons nous préoccuper sans nous soucier toujours de nos seuls intérêts.

Je me résume. J'approuve totalement votre amendement en matière de marchés publics, car c'est toujours un acquis. Je regrette

que vous n'ayez pas marqué votre préférence pour un fonds de type B, même si personnellement les fonds constituent pour moi une sorte de débudgétisation. Enfin, Monsieur le Ministre, la politique est encore l'affaire du Parlement. L'arbitraire doit être rejeté. Les fondements de votre politique ont été instaurés depuis de nombreuses années. Comme dans toutes les administrations, certaines améliorations peuvent être apportées dans la vôtre, mais vous pouvez vous appuyer sur une équipe sérieuse et de tous bords politiques qui espère ne pas être privée de tout avis et de toute autorité à l'égard du ministre qui, comme vous le savez, passe, tandis que l'administration reste. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité et sur certains autres bancs.*)

M. le Président. — La parole est à M. Emile Guillaume.

M. E. Guillaume. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, en tout premier lieu, je voudrais exprimer ma satisfaction à M. Dewulf pour l'objectivité et la précision qu'on trouve non seulement dans le rapport écrit, mais aussi dans le rapport oral que nous avons entendu aujourd'hui. Je tenais à souligner ceci. Chacun sait, d'ailleurs, que M. Dewulf connaît particulièrement bien ces problèmes.

En ce qui concerne l'intervention de Mme Pétry, je partage totalement, avec la plus grande sincérité, les idées qu'elle a exprimées du haut de cette tribune. Elle a parlé avec une grande ferveur parce qu'elle croit aux arguments qu'elle a développés et qu'elle avait déjà défendus en commission. Il est d'ailleurs regrettable que l'on n'ait pas davantage tenu compte de ses arguments.

Je me devais de formuler ces quelques remarques avant d'aborder la discussion et de vous donner le point de vue de notre groupe.

Le projet de loi dont nous entamons l'examen, et dont je ferai un bref historique, a déjà donné lieu à de nombreuses discussions.

En effet, si ce projet vient aujourd'hui en séance publique, il faut signaler que, déjà en 1977, sous le n° 990, il avait été soumis à la commission de la Coopération, à l'époque où M. Van Elsende était titulaire du département. Il était à deux doigts d'être adopté et vraisemblablement voté lorsque « chuta » le gouvernement.

M. Outers remit ce projet sur le chantier en y apportant certaines modifications, telles que la création d'un Fonds distinct dénommé Fidom dont je reparlerai dans quelques instants. Le projet, qui, je le souligne, n'avait même pas été distribué, n'eut pas le temps d'être discuté. Et voici que le gouvernement nous présente une troisième mouture mais, cette fois, tendant à créer deux Fonds : celui de la Coopération au Développement et celui des prêts à des Etats étrangers.

Il existe une réelle différence, contrairement à ce qu'on dit, entre le projet initial et l'actuel, sans compter la différenciation d'avec le projet intermédiaire que, malheureusement, nos collègues n'ont pu étudier.

Il faut admettre que la création d'un tel Fonds est souhaitée — c'est un fait à préciser — par les milieux soucieux d'une coopération au développement progressiste, se traduisant par la réalisation de projets concrets sur le terrain et le plus directement possible au service des populations qui ont besoin de notre aide. Il est fondamental de souligner cela.

Partant de ce principe, le Fonds devrait permettre, en premier lieu, de libérer les responsabilités de la coopération des contraintes bureaucratiques peu compatibles avec la réalisation de projets sur le terrain. Je pense aux annuités budgétaires, à l'avis préalable de la Cour des comptes, et je n'en veux pour exemple que les difficultés rencontrées un peu partout et dues à ces contraintes.

Mme Pétry a cité un exemple théorique, celui d'un projet agricole dont la réalisation aurait été empêchée par un manque de produits alimentaires ou de matériaux. Pour ma part, je voudrais rappeler deux cas vécus, celui du projet de Kaniama-Kasese au Zaïre et celui des difficultés rencontrées lors de la lutte contre l'épidémie survenue, il y a quelques années à Yambutu. Ce sont deux exemples typiques qu'on peut toujours mettre en évidence. Je ne m'y étendrai pas, parce que je suis certain, Monsieur le Ministre, que vous disposez de la documentation relative au projet de Kaniama-Kasese et au sauvetage des populations indigènes lors de l'épidémie.

Le deuxième but devrait être de dégager de certains appétits une partie des ressources affectées à la coopération et de les faire attribuer par un organisme déterminé, afin de donner la priorité aux intérêts du tiers monde.

Cela implique donc la création d'un Fonds qui serait doté de la personnalité juridique. Le Parlement n'est jamais allé jusque-là.

Et voilà la raison pour laquelle le Conseil consultatif de la Coopération au Développement a donné un avis le 13 mars 1980, souhaitant que l'utilisation du Fonds soit contrôlée par un comité d'orientation représentatif des milieux actifs dans la coopération et ayant un pouvoir d'avis préalable. J'avais déjà attiré l'attention sur ce point lors de la première discussion en commission.

Comme je le disais au début de mon exposé, M. Outers, en son temps, avait proposé un Fonds distinct dénommé Fidom. Cela répondait à cet objectif.

La formule du Conseil consultatif avait l'avantage de maintenir dans les deux cas le rôle du comité d'orientation.

J'aborderai maintenant l'aspect relatif aux communautés linguistiques, où il me semble apercevoir une infraction à la loi, la coopération restant une matière nationale.

Comment expliquer, dès lors, que le comité visant à coordonner la coopération bilatérale ait une représentation des communautés alors que la commission du Fonds des prêts à des Etats étrangers ne le prévoit pas?

C'est dans le même sens que l'on tente d'imposer une clé de répartition 50-50 du montant consacré à la coopération universitaire. C'est dans ce sens que l'on introduit à l'article 33.16 du projet de budget 1981 des montants réservés aux universités flamandes.

Mais, ce qui est ahurissant, et j'attire votre attention sur ce point, c'est que le ministre puisse « par convention » se dispenser lui-même de respecter la législation sur les marchés publics. C'est comme si on décidait que « par convention » entre eux, par « petite cuisine intérieure », les détenus de la prison de Lantin — puisque cette prison est à la mode — peuvent quitter leur retraite. C'est exactement ce que vous faites. Vous vous arrosez vous-même un droit. C'est ce que j'appellerai une mesure arbitraire.

L'exposé des motifs mentionne explicitement le souci d'assurer des retombées plus importantes sur l'économie belge. Je vous pose une question bien précise: une telle orientation reflète-t-elle la politique du gouvernement et résulte-t-elle de l'accord gouvernemental? Ce n'est pas l'amendement du gouvernement que j'ai trouvé tout à l'heure sur mon bureau qui modifiera quoi que ce soit en la matière. Il s'agit, et je reprends les termes employés par Mme Pétry, d'une politique qui échappe au contrôle de la Cour des comptes et, ce qui est beaucoup plus grave, à tout contrôle parlementaire.

De quelles garanties dispose-t-on quant à la prise en considération des intérêts des populations du tiers monde et ce dans la définition et la mise en œuvre des différents projets? Pour quelles raisons le projet actuel ne reprend-il pas le suivi de la gestion du Fonds?

Les formules prévues par les précédents projets assuraient un rôle important au Conseil consultatif. Celui-ci représente, en effet, les organisations publiques et privées directement intéressées par la politique de coopération et, par conséquent, la bonne utilisation du Fonds.

Il faut reconnaître que les projets précédents avaient été élaborés avec beaucoup plus de précision et offraient des avantages de souplesse et de contrôle qui semblent avoir disparu dans le projet actuel.

Or, Mesdames, Messieurs, le présent projet ne tient aucun compte de cette vision ni de cette justification. Il est à l'opposé du principe qui tendrait à dégager la coopération d'une problématique et des intérêts nationaux, puisqu'il flanque le ministre de la Coopération, outre de ses collègues du Comité ministériel des Affaires étrangères, du ministre des Affaires économiques, c'est-à-dire des intérêts économiques nationaux, et des ministres délégués par les communautés linguistiques.

En ce qui concerne le deuxième aspect, c'est-à-dire le Fonds des prêts à des Etats étrangers, c'est encore plus grave puisque le ministre de la Coopération en est écarté.

Ce projet permet, sous couvert de coopération, de réaliser des opérations économiques lucratives, intéressant surtout le secteur privé. Il aurait fallu tenir compte de plusieurs amendements qui ont été déposés, tel celui à l'article 2 où l'on aurait pu ajouter les mots « à majorité publique dont les activités répondent aux besoins économiques et sociaux des populations aidées ».

Le Conseil consultatif aurait voulu que la part des ressources pouvant être affectées à des investissements productifs soit limitée par le pouvoir législatif à des projets de développement pris en charge par l'Etat, au cofinancement de projets ONG et au soutien aux investissements directement productifs.

Les projets précédents faisaient appel à un comité consultatif qui était une émanation du Conseil de la Coopération au Développement.

Les règles de procédure des opérations dont il est question à l'article 5 ne se justifient nullement pour les grands projets. C'est la raison qui m'avait incité à déposer, en commission, un amendement à l'article 5.

J'avais, d'autre part, déposé un amendement à l'article 7. Il a été rejeté. Je l'ai redéposé et viendrai le justifier lors de la discussion des articles.

J'estime que tel qu'il est présenté, cet article 7 doit disparaître, la présence auprès du ministre d'un comité consultatif se justifiant pleinement par la qualité des avis qui pourraient être émis.

Je suis d'accord que la décision revient au Parlement, mais cela ne nous empêche pas de prendre l'avis d'organismes compétents, qui peuvent nous éclairer. Nous ne détenons pas la vérité, pas plus que vous, Monsieur le Ministre. Je crois donc que le fait de vous informer auprès de gens hautement qualifiés n'enlève rien à votre compétence personnelle. Dès lors, il serait bon que vous vous informiez auprès de ce Conseil consultatif.

Voilà, Mesdames, Messieurs, les remarques que j'avais à émettre au sujet de ce projet de loi qui, à son origine, était une nécessité souhaitée par tous les milieux de la coopération, mais qui ne répond plus, dans la forme actuelle, à ce que l'on pouvait en attendre.

C'est la raison pour laquelle nous ne pourrions voter ce projet à moins que certains ne réfléchissent et ne veuillent admettre certains amendements dont celui que je viendrai défendre. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Carpels.

De heer Carpels. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, waarde collega's, de oprichting van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking, zoals het ons heden wordt voorgesteld, is het voorlopig resultaat van een reeds jaren oude discussie en de wetmatige bevestiging van een voorlopig systeem dat, in feite, sedert de begrotingswet van 1978 bestaat.

Reeds in 1977 had de toenmalige bevoegde minister, de heer Van Elslande, een wetsontwerp dienaangaande ingediend, dat, vier jaar geleden, zelfs de goedkeuring van de Senaatscommissie kon wegdragen. Helaas, dit ontwerp kon toentertijd de goedkeuringsprocedure niet halen ingevolge de politieke en ministeriële wisselvalligheden van die tijd.

Wij durven waarachtig hopen dat het huidig ontwerp een beter lot zal worden beschoren dan zijn ongelukkige voorganger.

En dit, omdat wij ons ten volle bewust zijn van de noodzaak over een soepeler en doeltreffender instrument te beschikken dat aan ons bilateraal ontwikkelingsbeleid de mogelijkheid moet bieden, beter en sneller in te spelen op de wisselende noden van de ontwikkelingslanden.

Men kan er zich inderdaad terecht over verbazen dat in het jaar 1981 de Belgische minister voor Ontwikkelingssamenwerking nog steeds niet over de technische mogelijkheden beschikt om leningen toe te staan tegen gunstige voorwaarden, aangepast aan de specifieke behoeften van bepaalde projecten waar hij nochtans de techniek van de giften wel kan hanteren.

De Internationale Ontwikkelingsassociatie beoefent nochtans deze praktijk van de leningen toegestaan tegen zeer voordelige voorwaarden (lange looptijd en lage rentevoet) sedert meer dan twintig jaar, en België maakt toch deel uit van deze dochterorganisatie van de Wereldbank vanaf haar ontstaan!

Zeker, men zou kunnen aanvoeren dat dergelijke leningsvoorwaarden toch toegestaan werden, sedert de jaren zestig, in België, via het systeem van de leningen van Staat tot Staat, waarvoor hetzelfde wetsontwerp dat wij hier bespreken de oprichting inhoudt van een tweede fonds genoemd « Het Fonds voor leningen aan vreemde Staten » dat ressorteert onder de bevoegdheid van de minister van Buitenlandse Handel en de minister van Financiën.

Ik heb geen bezwaar tegen de oprichting van de twee voorgestelde fondsen die, wat de werkingsfeer betreft, als tweelingbroers op elkaar gelijken vermits beide « leningen tegen voordelige marktvoorwaarden » zullen kunnen verstrekken en waarvan het ene het voorafgaand visum van het Rekenhof wel nodig heeft, namelijk het Fonds voor leningen van Staat tot Staat, terwijl het andere zijn grotere flexibiliteit zoekt in het feit dat het onderworpen blijft aan de controle van het Rekenhof a posteriori, namelijk het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking.

Voor mij niet gelaten. Men houdt in België nu eenmaal van de vermenigvuldiging der instellingen.

Alleen hoop ik dat de samenhang in de werking van die tweelingbroers voldoende zal verzekerd zijn om te vermijden dat de ontwik-

kelingslanden in de war zullen worden gebracht door de menigvuldigheid van deuren waar zij zullen kunnen aankloppen.

Het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking heeft vanzelfsprekend een veel bredere waaier van gediversifieerde actiemiddelen. Niet alleen zal het Fonds leningen kunnen toestaan, maar tevens rentevergoedingen verstrekken op door derden toegestane leningen, de goede afloop van deze leningen waarborgen en zelfs participaties nemen in gemengde of openbare ondernemingen.

Hier zou ik mij toch veroorloven de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking tot voorzichtigheid te manen. In al deze gevallen is het voordeel dat, op één of andere manier, het geholpen ontwikkelingsland de steunverlening zal moeten terugbetalen, ofwel tegen verminderde interestvoet, ofwel door de overname van de participaties.

Nu is het een vaststaand feit dat de schuldenlast die op de landen van de derde wereld drukt één van de moeilijkste problemen doet rijzen waarmee deze landen te kampen hebben. Zij kunnen doodgewoon hun schulden niet terugbetalen.

Tot nu toe heeft het België tot ere gestrekt zich traditioneel te rangschikken onder de landen waar het gifte-element in de publieke ontwikkelingshulpverlening het allerhoogste aandeel haalt. Ik zou het betreuren indien dit bewijs van begrip voor de problemen van de armste landen zou afnemen net op het ogenblik dat onze globale hulpverlening verder zou dalen ingevolge de budgettaire situatie van ons land.

Ik kan er wel inkomen dat wij ons, in de moeilijke tijden die wij doormaken, meer dan in het verleden moeten toeleggen op de verhoogde doeltreffendheid van onze ontwikkelingssamenwerking om aldus de verminderingen in de ter beschikking gestelde globale middelen te compenseren. Laten wij hierbij echter niet vergeten dat de crisis die ons treft, nog veel zwaarder doorslaat in de armere en armste landen.

Laten wij ook elke verwarring vermijden tussen ontwikkelingssamenwerking en louter bevordering van onze buitenlandse handel. Niet dat beide doelstellingen noodzakelijkerwijze tegenstrijdig zouden zijn, maar ik zou betreuren dat, onder voorwendsel van ontwikkelingssamenwerking, uitsluitend, ik zeg wel « uitsluitend », de commerciële belangen van Belgische privé-ondernemingen zouden worden gediend. Het « Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking » mag niet worden verward met een Fonds voor Economische Expansie, dat éénzijdig, via publieke gelden, slechts het eigenbelang zou dienen van enkele uitvoergerichte ondernemingen. Het samenwerkingsbeleid blijft er in de eerste plaats op gericht de armste bevolkingsgroepen uit de armste landen te helpen om hun levensstandaard door hun eigen inspanningen en werk zodanig op te drijven dat zij een volwaardige handelspartner worden voor de westerse wereld die behoefte heeft aan hun grondstoffen.

Ik durf te hopen dat, dank zij twee nieuwe fondsen, een bijdrage zal kunnen worden geleverd tot wederkerige complementariteit van de ontwikkelingslanden en de geïndustrialiseerde landen die aldus de weg uit onze eigen economische en sociale moeilijkheden zullen helpen vinden.

Om te eindigen nog een korte beschouwing, Mijnheer de Minister. In onze commissie werden meerdere amendementen voorgelegd. Eén van de voorstellen die mij het levendigst is bijgebleven betreft de gedachte de Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking te betrekken bij de werking van het Fonds.

Ik heb u gevolgd, Mijnheer de Minister, wanneer u gesteld hebt dat die Raad een specifieke taak te vervullen heeft en zich op geen enkel ogenblik in de plaats kan stellen van de verantwoordelijke beslissingsorganen.

U beschikt niettemin, met de Raad van Advies, over een instrument dat de direct betrokken vrijwilligersorganisaties, de universiteiten, de geïnteresseerde patronale en de syndicale kringen groepeerd en dat u zeker dienstig zou kunnen zijn indien u dit wenst om de werking van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking te stimuleren en om het tot zijn optimale doeltreffendheid op te voeren.

Niets verplicht u de Raad van Advies bij deze werking te betrekken, maar niets belet u dit te doen.

Ik heb die enkele overwegingen willen maken in de hoop, Mijnheer de Minister, dat u er voortaan welwillend rekening zal mee houden. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Hoyaux.

M. Hoyaux. — Monsieur le Président, Messieurs les Ministres, chers collègues, s'il est vrai que le présent projet de loi relatif à la création d'un Fonds de la Coopération au Développement fait suite à d'autres projets déjà discutés, il n'empêche qu'il a soulevé, notam-

ment dans les milieux socialistes, quelques réticences, voire de la méfiance.

Il faut dire que le calendrier des opérations suscite dès l'abord des réserves. Le Conseil d'Etat a été saisi d'une demande d'avis dans un délai ne dépassant pas trois jours en décembre 1980; le projet a été déposé le 26 janvier et la commission des Relations extérieures et de la Défense en a délibéré du 11 au 19 février sans désespérer, les membres prenant connaissance du rapport et approuvant celui-ci le 5 mars.

Une telle cadence est vraiment très accélérée et il a fallu aux membres de la commission une attention très vigilante pour qu'effectivement le travail législatif soit une véritable collaboration entre le gouvernement, et plus particulièrement les ministres concernés et les sénateurs membres de la commission.

Il convient de souligner, comme le reflètent d'ailleurs avec bonheur les rapports de notre collègue Dewulf, que de nombreux amendements ont été déposés, qu'ils ont été discutés et qu'ils sont à l'origine d'améliorations sensibles au texte de base.

Comme cela a été souligné au cours des réunions de la commission, le Fonds va bénéficier des ressources importantes provenant, entre autres, de la Loterie nationale et de la plupart des articles budgétaires relatifs à la coopération.

Il faut que ces transferts soient mis à profit pour rendre le programme justificatif du budget plus clair.

La fusion des diverses dépenses doit permettre de joindre aux propositions budgétaires soumises au Parlement une justification claire et cohérente permettant au pouvoir législatif de se faire une idée précise de notre politique de développement.

Plus encore, cette réforme doit améliorer la présentation budgétaire: les sommes transférées de la Loterie nationale ne font jusqu'ici l'objet d'aucun programme justificatif. L'occasion est ainsi offerte au gouvernement de combler une lacune.

La comparaison de ce justificatif établi sur des bases nouvelles avec le rapport annuel qui a été prévu permettrait de se faire une idée exacte de la politique menée par le ministre.

Chacun en convient, les opérations exigées par l'opération au développement requièrent plus de souplesse dans les procédures. Il n'empêche que les formules d'exception, tant à l'égard du contrôle de la Cour des comptes qu'à l'égard de la réglementation applicable aux marchés publics, exigent une vigilance rigoureuse du pouvoir législatif.

Grâce au travail réalisé en commission, le ministre de la Coopération au Développement a pu apporter d'utiles précisions et les amendements et discussions ont permis de mieux délimiter les innovations législatives. Ainsi en est-il, par exemple, de la motivation requise à l'article 5 lorsque le ministre peut confier à des organismes spécialisés la réalisation de projets de coopération sans que soit suivie la réglementation applicable aux marchés publics. Le nouvel amendement déposé par le gouvernement va également dans ce sens.

De même est-il fort judicieux qu'un article 10 ait été ajouté, prévoyant que le ministre qui a la Coopération au Développement dans ses attributions et les ministres du Commerce extérieur et des Finances établissent chaque année un rapport moral sur les activités des deux Fonds.

Afin de permettre au Parlement de se rendre compte de quelle manière ce pouvoir est utilisé, il faut que toutes les dérogations à la législation générale soient explicitement mentionnées et exposées dans le rapport annuel.

Par ailleurs, il ne faudrait pas que le concept « d'organisme spécialisé » de l'article 5 soit entendu de manière extensive. En effet, il suffirait alors à un groupe d'entreprises de créer une ASBL qui leur servirait de paravent pour bénéficier de conventions infiniment plus souples que la législation générale.

Ce ne peut être ni l'esprit ni la lettre de cet article.

Il me paraît nécessaire d'obtenir l'assurance que le bénéfice de cette disposition sera réservé à d'authentiques organisations sans but lucratif ayant fait la preuve et de leur compétence sur le terrain et de leurs références.

En ce qui concerne les organisations non gouvernementales aussi, des précisions utiles ont été apportées. C'est ainsi que les crédits qui sont encore disponibles actuellement seront transférés au Fonds de la Coopération et que la création de ce Fonds ne modifie en rien la législation et la réglementation actuellement applicables aux ONG.

Les travaux en commission ont également permis de conforter la représentation de chacune des communautés française et flamande au sein du comité chargé de coordonner la politique de coopération bilatérale. Chaque communauté sera représentée par deux ministres ou secrétaires d'Etat, alors que le projet initial ne prévoyait qu'une unité.

Mutatis mutandis, la commission des prêts aux Etats étrangers comprendra des représentants des exécutifs ayant les affaires régionales dans leurs attributions. Cet ajout a pour but de mieux assurer la prise en considération des intérêts économiques de chaque région.

Un problème technique a longuement retenu l'attention des membres de la commission; il s'agit de la responsabilité des comptables exerçant à l'étranger. La commission n'a pas voulu que cette affaire reste en suspens et nous croyons que le ministre pourra rassurer chacun à l'occasion de sa prochaine déclaration.

Il faudra quelques années d'application pour que l'on puisse véritablement apprécier l'opportunité de la création d'un Fonds de la Coopération au Développement et d'un Fonds des prêts à des Etats étrangers.

La pondération des ministres et l'équité de leurs décisions interviendront pour beaucoup dans le succès de ces opérations. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité et sur certains autres bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer de Bruyne.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, bij wijze van inleiding zou ik een zeer algemene opmerking willen maken.

Wij zijn geen voorstander van de vermenigvuldiging van fondsen, zonder meer, telkens als er een groep van problemen rijst. De vermenigvuldiging van fondsen zal zonder twijfel de controle van de begroting en van de werking van de fondsen door het Parlement moeilijker maken. Dat gevaar bestaat nu reeds door het ingewikkeld karakter van de staatsinstellingen zelf. Het is een illusie te denken dat het voldoende zou zijn een aangepast fonds of een speciale instelling op te richten om een probleem, dat op zeker ogenblik rijst, te verduidelijken, laat staan op te lossen.

Wij hebben niettemin, Mijnheer de Minister, dit meervoudig ontwerp met een gunstig oog onderzocht. U weet, ofschoon wij er niet alle ideeën in terugvinden die in onze partij leven, dat wij van zins zijn, na de besprekingen in de commissie te hebben gevolgd, na de verscheiden amendementen te hebben bestudeerd en ofschoon wij tot de oppositie behoren, het dubbel ontwerp goed te keuren omdat het in de huidige omstandigheden de enig mogelijke concrete stap in de goede richting is.

Er zijn argumenten voor en argumenten tegen het ontwerp. Het volstaat aandachtig het verslag te lezen van de heer Dewulf om vast te stellen dat wij slechts over enkele jaren zullen weten in welke mate de opgewekte verwachtingen zullen worden ingelost.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om de rapporteur te feliciteren voor zijn werk. Hij is iemand die niet alleen een grondige kennis bezit van het internationale politiek leven en in het bijzonder van de ontwikkelingsproblemen, maar hij paart aan die kennis nog steeds een soort hartstocht en een idealistische hoop ten aanzien van de evolutie van de wereld, meer in het bijzonder de onderontwikkelde wereld. Hij heeft dat geloof behouden en hij is niet bezweken voor het cynisme dat iedereen bedreigt die vele jaren met ontwikkelingsproblemen te maken heeft. Ik feliciteer hem hier dus niet alleen met zijn rapport maar ook voor zijn persoonlijke houding en voor zijn geloof in de zaak, dat hij in alle omstandigheden uitstraalt. Het doet mij genoegen dat hier eens te kunnen zeggen.

Hiermee zijn natuurlijk de problemen niet van de tafel geveegd die blijken uit het onderzoek van het tweevoudig wetsontwerp.

Ik zal mijn beschouwingen zeer kort houden want er is al zoveel over dit ontwerp gezegd waardoor men haast onvermijdelijk in herhaling zou vervallen.

Allereerst een paar woorden over het fonds waardoor voortaan de leningen van Staat tot Staat zullen worden beheerd.

Mijnheer de Minister, dat u zich bewust bent van de problemen blijkt uit de memorie van toelichting en is eveneens gebleken uit de besprekingen in de commissie. De ervaring heeft geleerd dat de problemen inzake de leningen van Staat tot Staat kunnen worden teruggebracht tot het volgende:

Ten eerste, men moet duidelijke prioriteiten kunnen leggen bij het opmaken van de verdelingschaal, van de tabel waarin de verschillende leningen zijn opgenomen. Iedere regering, ieder minister wordt bedreigd door het gevaar dat al te veel doeleinden tegelijkertijd worden beoogd, wat leidt tot de splitsing van het globale bedrag in te kleine fracties die dan uiteindelijk te klein zijn om het beoogde doel te bereiken. Die bedragen kunnen misschien wel een kortstondige voldoening schenken aan het betrokken ontwikkelingsland, maar zij volstaan niet om een ontwikkelingsproject lang genoeg te kunnen blijven voeden.

Of u door de oprichting van dit fonds, Mijnheer de Minister, reeds voldoende beschermd zijt tegen deze steeds aanwezige bedreiging van

een te grote fragmentering van de financiële middelen zal de toekomst moeten leren. In elk geval moeten er duidelijke prioriteiten te erkennen zijn in de verdeling van de globale middelen die worden geleend tegen gunstige voorwaarden.

Ten tweede, even belangrijk of nog belangrijker is dat het allemaal in harmonie moet zijn met een opvatting die in het geheel van de ontwikkelingssamenwerking terug te vinden is, die eveneens aansluit bij het beleid van de buitenlandse handel en die tenslotte ook een harmonisch verband heeft met het geheel van de Belgische economische politiek.

Het is slechts in de mate waarin die verschillende belangen — ik aarzel niet het woord te gebruiken — tot uiting komen in een samengeordend beleid, dat dit beleid doelmatig kan zijn. Wanneer die doelmatigheid, die nooit honderd procent verwezenlijkt zal worden, die samenhang van de belangen in de verschillende departementen tot uiting komt, dan meen ik dat zelfs in een tijd van budgettaire beperkingen zeer veel kan worden bereikt. Ik ga de paradox niet zo ver drijven, Mijnheer de Minister, te zeggen dat het totaalbedrag van de middelen die men voor ontwikkelingssamenwerking gebruikt geen belang heeft; dat bedoel ik niet. Maar ik durf wel te zeggen dat in vele gevallen de doelmatigheid van meer belang is dan het volume op zich zelf. Met een eventueel beperkt volume aan middelen kan meer worden bereikt wanneer men goed weet wat men er moet mee doen, dan met een overvloed van middelen die fragmentair over de wereld worden uitgestrooid en die nergens een voldoende stootkracht kunnen geven om tot blijvende resultaten te komen.

Bij wijze van conclusie, stip ik aan dat uw fonds van het type A, dat voortaan het instrument zal zijn van onze leningen van Staat tot Staat, een verbetering van de methodiek kan zijn, maar niet noodzakelijk hoeft te zijn. Het is op zichzelf een instrument dat goed of slecht zal zijn naargelang men er gebruik van maakt.

Mijnheer de Minister, ik ben ervan overtuigd dat u uw uiterste best zal doen om tot die zoëven beschreven coördinatie te komen. Ik wens u in dat opzicht veel succes. Ik vraag mij af hoe wij over enkele jaren de oprichting van dit fonds zullen beoordelen. De geestdrift en het vertrouwen van onze verslaggever zijn misschien aanstekelijk. Ik doe in elk geval mijn best om eveneens te blijven geloven dat dit instrument inderdaad een verbetering zal zijn van dit deel van onze ontwikkelingspolitiek.

Wat het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking betreft, Mijnheer de Minister, staan wij voor een zeer ingewikkeld ontwerp dat in feite de totaliteit van ons ontwikkelingsbeleid bestrijkt.

Het is eigenlijk een beetje het noodlot van een parlements lid dat hij een aantal zaken moet beoordelen op een ogenblik dat niets in feite nog niet mogelijk is. Wij moeten een oordeel vellen over een ontwerp waarvan wij slechts over enkele jaren zullen weten of het juist geconcepieerd is en of er geen misbruik kan worden van gemaakt. Men moet dat zien over uw persoon heen, Mijnheer de Minister. Ik wens u een zeer lang ministerschap toe. Men mag echter nooit ontwerpen maken die te zeer een bepaalde minister, een bepaalde persoonlijkheid of een bepaalde eigen conceptie weerspiegelen. Ministers komen en gaan, maar ontwerpen die wij goedkeuren en die kracht van wet krijgen, blijven bestaan. Indien het ontwerp in de toekomst anders zou worden gebruikt dan door u gepland, zouden wij het kunnen betreuren dit ontwerp te hebben goedgekeurd. Het ontwerp zal immers door de Volksunie worden goedgekeurd.

Er zijn een aantal ernstige struikelblokken in het ontwerp. De verslaggever heeft erover gesproken en Mevr. Pétry is er zeer uitvoerig op ingegaan. Ik wil niet alles herhalen.

Een eerste moeilijkheid is de keuze tussen een fonds van type A of van type B. Mijnheer de Minister, wat ik nu zal zeggen zult u misschien naïef en ongeloofwaardig vinden. Indien u voor het eerste fonds het type A zou hebben gekozen, zou u van een zware verantwoordelijkheid zijn ontlast. Het is een illusie te menen dat het beleid gemakkelijker te voeren zal zijn met minder parlementaire controle, met meer autonomie en met minder doorzichtigheid. In vele gevallen zal immers niet alleen het Parlement last hebben om de activiteiten van een fonds van het type B te doorzien, maar zult ook u het moeilijk hebben om goed te weten wat er juist gebeurt en welk gebruik er zal worden gemaakt van de middelen in het buitenland.

Maar kom, u behoort niet tot degenen die denken van een zorg bevrijd te zijn wanneer de parlementaire controle minder direct en minder gemakkelijk is. En het staat vast dat, met de B-formule, die controle onrechtstreeks en moeilijker zal zijn. U kunt redenen hebben om niettemin de formule B te kiezen. Ik verwittig u echter, Mijnheer de Minister, dat u er niet uitsluitend pret zult aan beleven. Zij zal u herhaaldelijk voor zware verantwoordelijkheden plaatsen. Het Parlement kan voor een minister soms een onaangename instelling zijn, maar soms ook een uitermate nuttige. Dikwijls verneemt een

minister door het Parlement zaken waarvan hij anders onkundig zou zijn.

Er is heel wat te doen geweest over artikel 5 van dit ontwerp. Er werden verscheidene amendementen bij ingediend. Als men zijn verbeelding aan het werk zet, zou men nog nieuwe amendementen kunnen indienen. Het is verwonderlijk hoe men steeds nieuwe versies kan bedenken wanneer men aan het anders formuleren van een artikel begint. Wij zullen de door u gekozen versie goedkeuren, Mijnheer de Minister, omdat wij zelf ook geen teksten konden bedenken die volledig waterdicht zijn.

Wij moeten echter niet om het probleem heen draaien. De moeilijkheid bestaat erin, Mijnheer de Minister, dat u middelen van de Staat, die dus aan de gemeenschap toebehoren, via een fonds van het type B gaat gebruiken voor het buitenland, in omstandigheden waar de normale regels van het Belgisch binnenlands aanbestedingsbeheer niet kunnen gelden. U zult worden geplaatst voor omstandigheden, die u gedeeltelijk kent, maar die ook voor een gedeelte slechts door de ervaring duidelijk zullen kunnen worden. U zult moeten samenwerken met instellingen met een zeer uiteenlopend karakter, waarvan de efficiëntie en de betrouwbaarheid zal verschillen van geval tot geval. Kortom, u bent gedwongen tot een samenwerking in omstandigheden die zeer wisselvallig zullen zijn.

Er is eveneens een gevaar voor misbruiken. Bepaalde taken die het Fonds zelf niet rechtstreeks kan uitoefenen, zullen immers moeten worden toevertrouwd aan nog in het leven te roepen instellingen. U loopt hierbij onvermijdelijk het gevaar ten prooi te vallen aan fantasien en avonturiers. Ik aarzel niet die woorden hier uit te spreken. U zult het verloop van de gebeurtenissen in het buitenland van zeer dichtbij moeten volgen.

Er is ook nog een probleem van meer algemene aard. Door de studie ervan stond ik trouwens van meet af aan gunstig tegenover dit ontwerp. Het gebruik van middelen toebehorende aan de Belgische Staat in internationaal verband, buiten het bereik van de rechtstreekse controlemiddelen, is een probleem op zichzelf, dat niet geboren wordt uit dit ontwerp, maar dat zich ook voordoet in andere domeinen van de economie en de financiën van de moderne Staat. Door dit ontwerp zal het probleem niet ten gronde kunnen worden opgelost. Wij zullen het later opnieuw moeten aanpakken, want wat nu zichtbaar wordt, is als het ware alleen de top van de ijsberg. Daaronder zitten nog problemen verborgen waarvan de omvang u zou verbazen. Ook in andere departementen dan het uwe ervaart men welk aanzienlijk deel van de financiële middelen van de Belgische Staat buiten onze grenzen gebruikt worden in omstandigheden waarop het controle-instrument waarover wij beschikken, geen vat heeft.

Het is een zeer algemeen probleem, waarmee wij ter gelegenheid van deze bespreking, even in aanraking komen.

Ik hoop dat wij in de toekomst regeringen zullen hebben die in die mate van zorgen vrij zullen zijn dat zij die zaak eens ten gronde kunnen aanpakken. Het is misschien een utopie, maar het is in elk geval een noodzakelijkheid dat de parlementaire controle ook langs andere kanalen, internationaal een grotere doeltreffendheid zou kunnen bereiken dan nu het geval is.

Er is gesproken over een moreel verslag. De bedoeling is goed, Mijnheer de verslaggever, ik heb natuurlijk niets tegen het woord «moreel», verre van daar. Ik zou echter een zakelijk verslag willen, waarin niet alleen in algemene zin een morele beoordeling wordt gegeven over de werking van het fonds, maar waarin ook een lijst voorkomt van de participaties die rechtstreeks of onrechtstreeks zijn genomen. Mijnheer de Minister, ik zou niet alleen willen zien in welke gevallen u hebt moeten afwijken van de wet op de openbare aanbestedingen en de gunningen. Ik zou willen dat het een verslag is zoals dat van een goed internationaal fonds waarin men de samenstelling van de portefeuille terugvindt en waarin men een beoordeling vindt over de verschillende operaties die werden ondernomen met de vermelding of ze geslaagd zijn of niet. In de plaats van een moreel verslag, zou ik een verslag willen dat ons elk jaar toelaat na te gaan of u uw doel al dan niet hebt bereikt.

Ik wil aan wat ik reeds gezegd heb, nog een conclusie toevoegen.

Men spreekt bestendig over samenwerking tussen de verscheidene ministers en hun medewerkers. Eigenlijk draait het daarom. Wanneer tussen de ministers in de regering en tussen de ministers en hun medewerkers, de wil tot samenwerken ontbreekt, dan mag men gelijk welke tekst uitwerken, dan zal men toch tot geen harmonieus beleid komen. Wanneer integendeel bij de ministers en hun medewerkers, een gelijkheid van opvatting bestaat, dan komt de harmonie alleszins tot stand, zelfs wanneer ze niet uitdrukkelijk bedongen zou zijn tot in de details van de statuten van uw fonds. Ik hoop dat deze regering en de volgende regeringen, steeds ten gronde een harmonische kijk zullen hebben op ons internationaal ontwikkelingsbeleid, op ons inter-

nationaal handelsbeleid, op de evolutie van de Belgische economie, gezien in het geheel van de nieuwe internationale arbeidsverdeling en in het geheel van de ontwikkeling van de internationale kapitaalmarkt. Indien aan deze basisvoorwaarden wordt voldaan, doen wij er goed aan de oprichting van deze twee fondsen goed te keuren. Wanneer die wil tot samenwerken ontbreekt, wanneer een regering uiteindelijk in verschillende groepen van ministers, die wel met sommigen maar niet met anderen willen samenwerken, wanneer in de kabinetten een concurrentiegeest heerst, wanneer de kleimenselijkheden die in de politiek bestaan, helaas soms meer invloed hebben dan de goede wil van een minister, kortom wanneer de negatieve factoren overwegen, dan zal ook dit tweedelig wetsontwerp ons geen stap verder brengen. Wanneer integendeel de positieve uitgangspunten de overhand zullen hebben — en ik wil hopen dat ze steeds aanwezig zullen zijn — dan denk ik dat onze fractie in de toekomst niet zal betreurden dit ontwerp samen met de meerderheid te hebben goedgekeurd, want dan zullen deze twee fondsen inderdaad een instrument zijn voor een harmonisch beleid in internationaal verband. (*Applaus op alle banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Kevers.

M. Kevers. — Monsieur le Président, Messieurs les Ministres, chers collègues, on peut déplorer peut-être que le projet qui nous est soumis ce jour ne réponde pas entièrement, en chacune de ses dispositions, au vœu de chacun d'entre nous. Ce qu'il importe, me semble-t-il, de souligner, c'est plutôt le fait qu'après treize ans, il voie enfin le jour.

Il n'est sans doute pas inutile de rappeler que l'origine de cette initiative est parlementaire: dès février 1968, si je ne m'abuse, une proposition de loi allant dans le même sens avait été déposée sur le bureau de la Chambre; elle fut redéposée à diverses reprises au cours des dernières années, mais n'eut jamais l'heur d'être examinée. Heureusement, on est plus avancé aujourd'hui et l'on prévoit enfin de pouvoir disposer d'un instrument un peu plus efficace en matière de coopération au développement!

Pourquoi faut-il, en ce domaine, un instrument particulier? Tout simplement pour la raison que le problème est entièrement différent de ceux que nous rencontrons en Belgique ou dans d'autres pays occidentaux.

Il importe avant tout — on l'a souligné, mais j'aime le répéter — de pouvoir assurer un minimum de continuité dans l'action et de pouvoir faire preuve d'un maximum de souplesse dans l'exécution. Grâce à ce projet prévoyant l'instauration d'un Fonds de Coopération au Développement, votre politique, Monsieur le Ministre, pourra disposer de ces deux éléments. J'espère que vous serez bientôt nanti de cet instrument nouveau.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

J'aimerais attirer l'attention sur un autre élément important en matière de politique de coopération: le personnel. Le problème de la définition d'un statut rationnel des coopérateurs belges à l'étranger est pendant depuis des années.

Il existe à l'heure actuelle — je n'oserais préciser — une quinzaine de régimes différents sous l'emprise desquels travaillent les uns et les autres, et personne, pas même vous, Monsieur le Ministre, ne pourrait s'y retrouver! Avec les montants prévus au budget pour l'ensemble des coopérateurs, il serait possible d'en recruter deux fois plus et, partant, d'être deux fois plus efficace qu'aujourd'hui. Aussi je vous engage à entreprendre ou à poursuivre d'urgence des négociations avec les associations représentatives du personnel afin qu'un projet valable pour les coopérateurs voie enfin le jour.

Comme d'autres l'ont fait, je voudrais souligner que le projet dont nous débattons aujourd'hui a subi le feu de critiques assez nombreuses en commission; le rapporteur en fait état. Ce projet a été substantiellement amélioré grâce à la bonne entente qui a régné tout au long de la discussion en commission. Je tiens à en féliciter tous et chacun.

J'aimerais, Monsieur le Ministre, attirer votre attention sur deux articles.

L'article 2 prévoit que l'aide du Fonds pourra être octroyée à «des entreprises d'économie mixte des pays en voie de développement dans lesquelles le secteur public a une participation majoritaire».

C'est nous qui avons voulu cette participation majoritaire de l'Etat, mais je crois savoir que, dans un pays comme le Zaïre, seules deux entreprises seraient dès lors susceptibles de bénéficier de cette forme d'aide.

Je dirai deux mots du Fonds du Commerce extérieur. Plus que jamais, au moment où les conditions économiques sont tellement difficiles, il importe de promouvoir avec dynamisme et volonté nos exportations.

Cela ne peut se faire, Monsieur le Ministre, que si vous disposez, vous aussi, d'un instrument indispensable. Vous en êtes doté aujourd'hui ou vous le serez bientôt. J'espère que vous veillerez, de même que votre collègue de la Coopération au Développement, à conférer à cet outil, le maximum d'efficacité.

Pour enchaîner sur les propos d'un précédent intervenant, j'attire également l'attention sur l'importance de l'article 10 qui est, lui, d'initiative parlementaire. Il s'agit du rapport annuel. Je ne crois pas que nous ayons voulu un Fonds de la Coopération au Développement ou un Fonds de promotion de nos exportations pour nous soustraire à nos obligations de contrôle. Au contraire, nous entendons pouvoir mener cette action de contrôle qui constitue une de nos missions essentielles, mais nous entendons, pour cela, disposer de documents valables. Nous vous demandons, Messieurs les Ministres, de veiller à ce que ces rapports, que la loi vous fera l'obligation de présenter tous les ans, soient des rapports d'ordre moral, bien entendu — il serait malséant qu'ils ne le soient pas — mais aussi des rapports précis sur lesquels nous puissions nous pencher en toute objectivité. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Elsen.

De heer Van Elsen. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, Dames en Heren, als voorlaatste spreker in dit debat, is het zeer moeilijk niet in herhaling te vallen. Toch willen wij hier het woord voeren, omdat wij ons standpunt inzake dit fonds even willen toelichten, al was het maar omdat wij sedert enkele jaren bij de bespreking van dit fonds in de commissie voor Ontwikkelingssamenwerking van zeer nabij waren betrokken. Zo merken wij dat sommige amendementen die wij in 1976 hebben ingediend in dit ontwerp zijn opgenomen.

Wij wensen er in de eerste plaats onze voldoening over uit te spreken dat bijna twaalf jaar nadat op 8 mei 1969 de Raad voor Advies voor de Ontwikkelingssamenwerking de noodzaak van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking had aangetoond, de huidige regering eindelijk erin geslaagd is om aan de Senaat vandaag een wetsontwerp tot oprichting van dat fonds ter goedkeuring voor te leggen.

Dat gebeurde wel vroeger, in de vorm van een ontwerp, maar dat is zoals vorige sprekers reeds hebben aangetoond, nooit buiten de poorten van de commissie gekomen.

En alhoewel we het niet volledig eens zijn met de vorm en de inhoud van het ontwerp zelf, zoals wij verder zullen uiteenzetten, toch moeten wij het beginsel van de oprichting van het Fonds volledig bijtreden.

De redenen van de noodzaak van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking werden sedert 1969 niet alleen door de verschillende regeringen, maar ook door bijna alle partij-instanties, door de ontwikkelingsorganisaties en door de veldwerkers bevestigd. Zij werden zowel in de verantwoording van het ontwerp als door de minister in de commissie — zoals blijkt uit het gedetailleerd verslag van collega Dewulf — nog eens extra beklemtoond.

Inderdaad, een degelijk en realistisch ontwikkelingsbeleid vereist, naast een snelheid van besluitvorming ook een snelheid van uitvoering. Hiervoor is het noodzakelijk tot een vereenvoudiging van procedures te komen.

Anderzijds is de degelijke uitvoering van ontwikkelingsprojecten van die aard dat het niet strikt aan jaarlijkse budgetten kan worden gebonden.

In de derde plaats vereist een gecoördineerd ontwikkelingsbeleid de mogelijkheid, enerzijds, om op andere bronnen dan de staatsbudgetten een beroep te doen en, anderzijds, de mogelijkheid om op gedifferentieerde wijzen tussen te komen in ontwikkelingsprojecten.

Dit alles en nog andere redenen motiveren zonder twijfel de oprichting van een fonds dat onder het rechtstreeks toezicht valt van de minister van Ontwikkelingssamenwerking. Er zijn zelfs sedert het advies van de Raad in 1969 en de besprekingen in de Senaat in 1972 en 1976, verscheidene op de realiteit gebaseerde motiveringen bijgekomen om de oprichting van dit Fonds te verrechtvaardigen.

Dit alles om u te zeggen, Mijnheer de Minister en waarde collega's, dat wij volledig staan achter het beginsel van de oprichting.

U zult ons echter toestaan enkele opmerkingen te formuleren, waarvan wij de bijzonderste in amendementen hebben gegoten, die wij tijdens de artikelsgewijze bespreking zullen verdedigen. Het volgende argument werd door de vorige sprekers nog niet aangehaald.

In de eerste plaats is er de koppeling tussen het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking en het Fonds voor lening aan vreemde Staten, die beide samen in voorliggend wetsontwerp werden samengebracht. Ook tijdens de bespreking in de commissie werd hierover gesproken, wij betreuren deze procedure, niet omdat wij categorisch het verband tussen een ontwikkelingsbeleid en een handelsbeleid willen negeren of afkeuren, maar wel omdat wij menen dat men te ver gaat wanneer men dit institutionaliseert, zoals dat nu gebeurt door er één wet van te maken.

Wij kunnen inderdaad zeer goed degenen begrijpen die wij de idealisten zullen noemen van de ontwikkelingssamenwerking, degenen die beide beleidsoptieken volledig los van mekaar willen zien, omdat ze, louter ideologisch weliswaar, tegenstrijdige belangen dienen.

Wij kunnen anderzijds evengoed degenen begrijpen die de problematiek realistisch bekijken en hierdoor tot de conclusie moeten komen, dat genoemd idealistisch standpunt niet alleen niet haalbaar is in de huidige economische en sociale situatie, maar dat anderzijds in gans het wereldgebeuren en door alle landen, ontwikkelings- en handelsbeleid als mekaar aanvullend worden bekeken en opgebouwd.

Hetgeen ons echter, zoals wij reeds zegden, bevreemt, is het feit dat men én het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking én het Fonds voor de Buitenlandse Handel (laten we het zo maar noemen) onderbrengt in een zelfde wettekst. Wellicht liggen hieraan politieke motieven ten grondslag, zoals bevoegdheidsverdelingen en bevoegdheidscompensaties. Maar dan nog ware dit mogelijk geweest door de onderbrenging in twee gescheiden ontwerpen.

Wij betreuren dit omdat hierdoor een eerste en belangrijke stap wordt gezet naar een integratie van twee aspecten van het buitenlandse beleid, die weliswaar één lijn moeten volgen, maar die anderzijds toch volledig los van mekaar moeten staan. Het gaat inderdaad niet op dat ontwikkelingsprojecten zouden worden gekozen in het raam van een beleid van buitenlandse handel, zomin als wij een ontwikkelingsbeleid zich zien richten op projecten die de handel bevorderen. Het is inderdaad nog niet zover, maar wij vrezen dat de gevolgde procedure een stap zou kunnen zijn in deze richting en wij betreuren dit.

Een tweede en voor ons zeker niet minder belangrijk aspect is dat de federalisering van het ontwikkelingsbeleid niet voldoende of zelfs in het geheel niet aan bod komt. Het opnemen van enkele ministers van de deelregeringen in de onderscheidene comités zien wij inderdaad niet anders dan als een pleister op een houten been.

In de regeringsverklaring van 1 april 1979 lezen wij:

a) Bij het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking worden Nederlandstalige en Franstalige diensten opgericht voor de aangelegenheden betreffende de opleiding van ontwikkelingshulpverleners, de informatie, zowel wat het Abos als de niet-gouvernementele organisaties betreft, de medefinanciering, de vrijwillige hulp en de beurzen buiten projecten.

b) Bovendien zal voor de culturele en persoonsgebonden aangelegenheden het regeringsprogramma bepalen dat een aantal kredieten respectievelijk voor de Nederlandstalige en de Franstalige diensten worden uitgetrokken, waarvan de bestemming door de communautaire assemblees wordt vastgesteld.

In het regeerakkoord van mei 1980 werd het volgende opgenomen:

«4. In de domeinen die onder de nationale bevoegdheden vallen en meer in het bijzonder in de volgende aangelegenheden: de ontwikkelingssamenwerking, de buitenlandse handel, het vervoer, het krediet, zullen wettelijke en verordenende bepalingen worden genomen, ten einde het evenwicht van de invloeden en de gelijkheid van inspraak van de twee gemeenschappen te bewaren, alsmede elke discriminatie te voorkomen.

De beide gemeenschappen zullen betrokken worden bij het ontwikkelingsbeleid. Een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking zal worden opgericht. In de beheersorganen van dit Fonds zal het overleg tussen de minister van Ontwikkelingssamenwerking en de gemeenschappen worden ingebouwd.»

Hetgeen wij vandaag terugvinden op het gebied van de bevoegdheden van de gemeenschappen in voorliggend ontwerp, is, naar onze mening, de meest minimalistische uitvoering van genoemde akkoorden.

Het ligt zeker niet in onze bedoeling, zoals wij reeds in onze eerste opmerking betreffende de twee fondsen stelden, om de eenheid van het buitenlands beleid in het gedrang te brengen, maar het moet mogelijk zijn om de gemeenschappen meer beslissingsrecht te geven in het algemeen ontwikkelingsbeleid, dan wat hen vandaag wordt toegerekend door deel uit te mogen maken van het Comité. Het buitenlands cultureel beleid dat volledig gecommunautariseerd is, is hier-

van ten andere het duidelijkste bewijs. Het feit dat de visie op een ontwikkelingsbeleid en de uitvoering ervan, in Vlaanderen gans anders is dan in Wallonië, wordt algemeen aanvaard en bekeken. Het feit dat Vlaanderen op gebied van het ontwikkelingsbeleid na jarenlange eisen nog lang niet toe is dan wat aan de Vlaamse gemeenschap toekomt (en dat het hierop wellicht op deze wijze nog lang zal moeten wachten) had al voldoende moeten zijn om voor Vlaanderen een eigen Fonds op te richten.

Met een eigen Fonds had de Vlaamse gemeenschap haar eigen projecten kunnen kiezen, zonder te moeten rekening houden met Brusselse Franstalige invloeden, die steeds met het grootste gedeelte van de kredieten gaan lopen; met een eigen Fonds had de Vlaamse gemeenschap haar eigen ontwikkelingshulpers kunnen kiezen zonder rekening te moeten houden met adviezen die beweren dat het buitenlands beleid blijkbaar alleen in het Frans kan worden gevoerd; met een eigen Fonds had de Vlaamse gemeenschap haar eigen Vlaamse stempel kunnen drukken op het ontwikkelingsbeleid.

Wij hebben ook in deze zin amendementen ingediend die wij in de loop van de artikelswijze bespreking zullen toelichten. Wij hopen hierbij op de steun van onze Vlaamse collega's te mogen rekenen.

Een derde opmerking betreft de keuze van de aard van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking. Hierover werd reeds door andere sprekers uitvoerig gesproken. Ik wens daar dus niet dieper op in te gaan maar er toch even het volgende over zeggen.

In tegenstelling met dit voor de leningen aan het buitenland, dat een A-fonds is, wordt hier geopteerd voor een B-fonds. Het essentiële verschil tussen beide ligt in het feit dat de voorafgaande goedkeuring van het Rekenhof in een budgetair fonds type B niet meer nodig is.

De zinsnede uit artikel 1 «Over dit Fonds kan beslist worden door bemiddeling van de minister van Financiën» concretiseert dit beginsel. De bedoeling van deze keuze blijkt te zijn tot een snellere uitvoering te kunnen komen, gelet op het speciale karakter van bepaalde ontwikkelingsprojecten of in de andere zin vertraging bij uitvoering te kunnen vermijden.

Wij kunnen het hiermede niet volledig eens zijn.

In de eerste plaats zijn er zonder twijfel nog andere departementen en diensten waar op bepaalde ogenblikken zeer snelle beslissingen moeten genomen worden en zeer snel tot uitvoering moet worden overgegaan. Er zijn dus zeker wel andere procedures mogelijk om tot een oplossing te komen voor het genoemde probleem dan te moeten overgaan tot dit type van fonds.

In de tweede plaats komt het ons voor dat niet het Rekenhof de schuld moet krijgen van de vertraging die wordt opgelopen, maar dat de reden eerder moet worden gezocht bij de diensten zelf. Wij geloven niet dat het Rekenhof niet bereid zou kunnen gevonden worden om oplossingen in deze zin te helpen vinden.

En in de derde en niet minder voorname plaats menen wij er nog maar eens te mogen op wijzen dat het Rekenhof zijn controletaken uitvoert om een degelijke parlementaire controle mogelijk te maken. Niet langer dan enkele weken geleden zijn onthutsende feiten aan het licht gekomen dank zij het laatste verslag van dit Rekenhof in zijn 137e Boekdeel.

In dit laatste verslag waren wel zeer weinig opmerkingen aan het adres van de ontwikkelingssamenwerking, maar vroegere verslagen hebben ten overvloede bewezen dat de budgettaire verrichtingen in het kader van de ontwikkelingssamenwerking zeer sterk uit de hand liepen.

Van alle zijden en door alle partij-instanties, ook door de meerderheidspartijen, wordt aangedrongen op een degelijke controle op de staatsuitgaven. Als wij dit ontwerp goedkeuren zoals het vandaag wordt voorgesteld, geven wij opnieuw een controlewapen uit de hand, dat zeker niet onbelangrijk is, gelet op de grote bedragen, die daarbij betrokken zijn en het feit dat het een element is van het buitenlands beleid. Het antwoord hierop dat de controle achteraf toch gebeurt door het Rekenhof, is voor ons van generlei waarde. Wij hoeven maar even de reacties te bekijken op het pas verschenen verslag waarin elementen vermeld staan die werkelijk de perken te buiten gaan. En wat gebeurt er of zal er gebeuren? Wij zijn ervan overtuigd dat niemand maatregelen zal eisen, laat staan uitvoeren. De minister die verantwoordelijk was, is al sedert lang niet meer verantwoordelijk en zelfs de regering is door een andere regering vervangen.

Wij menen derhalve dat een degelijke parlementaire controle vereist is en dat dit in het kader van een fonds, waarin toch reeds zoveel faciliteiten zijn ingebouwd bij voorbaat moet gebeuren door het Rekenhof, zij het dan ook met vereenvoudigde procedures. Ook in deze zin hebben wij een amendement ingediend.

Een andere opmerking betreft het bewuste artikel 5 dat handelt over overheidsopdrachten. Zoals tijdens de commissievergadering herhaaldelijk werd beklemtoond, is de eerste paragraaf van dit artikel

overbodig. De tekst beperkt zich ertoe te zeggen dat de minister de wet moet naleven. Wat belangrijker is, en in feite de essentie van artikel 5 uitmaakt, zijn de uitzonderingen opgenomen in de paragrafen 2 en 3 van dit artikel. In de motivering ervan lazen wij dat het hier gaat over projecten voor opvoedkundige, sociale en medische samenwerking en plattelands- en gemeenschapsontwikkeling en dat de gespecialiseerde organismen in de meeste gevallen VZW's zijn. In beginsel moet er een beroep worden gedaan op uitzonderingsmaatregelen en dit moet worden afgekeurd. Wij kunnen echter wel de speciale toestand begrijpen van projecten die worden toevertrouwd aan universiteiten of universitaire instellingen. Toch menen wij dat ook in dit geval, zoals in het geval van de keuze van het Fonds, er gemakkelijk een oplossing had kunnen worden gevonden na ruggespraak met de verschillende instanties die bij dergelijke procedures moeten worden betrokken. Daarbij komt dat er volgens de huidige tekst geen enkele waarborg bestaat betreffende de keuze van de organismen of verenigingen waaraan faciliteiten zullen worden verleend. Dit kan leiden tot misbruik. Wij zouden dan ook graag nogmaals van de Minister duidelijk willen vernemen, en dit aansluitend op het amendement van de regering, in welke geest hij de toepassing van artikel 5 wil zien.

In de laatste plaats willen wij nog in het kort beklemtonen dat naar onze mening bij de voorbereiding en de bespreking van dit ontwerp, de Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking over het hoofd werd en wordt gezien. Wij betreuren dit en hebben ook dit verwoord in de vorm van een amendement. Tijdens de verdediging hiervan zullen wij hierover verder uitweiden. *(Applaus op de banken van de Volksunie.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik verheug me ten zeerste over de inhoud van dit debat.

In de eerste plaats wens ik de rapporteur te danken, niet alleen voor zijn uitstekend schriftelijk verslag, maar ook voor de wijze waarop hij mondeling verslag heeft uitgebracht over de besprekingen die vorige donderdag in de commissie hebben plaatsgeh-

Men heeft u, Mijnheer de rapporteur, van verschillende zijden terecht hulde gebracht.

Uit de uiteenzettingen van de rapporteur en van alle sprekers die hier het woord hebben gevoerd, heb ik kunnen vernemen welke verwachtingen er leven bij de leden van deze Senaat met betrekking tot de ontwikkelingssamenwerking. U allen ziet daarin een belangrijk instrument om ons beleid inzake ontwikkelingssamenwerking beter en efficiënter te maken.

Ik zou in herhaling vervallen indien ik nog eens al de motieven opsom die reeds werden gegeven om dit ontwerp te steunen. Ik zal mij dus beperken tot een korte algemene toelichting en in de artikelswijze bespreking nog het woord voeren.

De tekst, die na grondige besprekingen in de commissie tot stand is gekomen, wordt thans aan uw goedkeuring voorgelegd. Wij staan hier voor een ontwerp van wet met betrekking tot twee fondsen: een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking en een Fonds voor leningen aan vreemde Staten. Diverse sprekers hebben gewezen op de delicate en moeilijke problematiek van de samenhang tussen deze twee fondsen en meteen tussen ontwikkelingsbeleid en buitenlandse handel. Beide fondsen en ook beide beleidssectoren hebben hun specifieke opdracht, hun eigen actieterrain en werken ook met eigen middelen. Toch heeft de regering gemeend in de structurering van deze twee fondsen te moeten zoeken naar een bepaalde eenheid. Vandaar één en hetzelfde wetsontwerp.

Beide fondsen zijn werkinstrumenten van één algemeen buitenlands beleid waarin ze harmonieus en niet tegenstrijdig zullen worden ingezet. Beide fondsen voorzien in structuren van interdepartementale samenwerking en overleg en dit is geen toeval. Wij staan trouwens hier en in de ontwikkelingslanden — en in het buitenland in het algemeen — voor een diepgrijpende sociaal-economische crisis. Vandaar dat alle krachten moeten worden gebundeld om die aan crisis te verhelpen.

Herhaaldelijk werd erop gewezen dat de oprichting van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking geen nieuw initiatief is. Sinds 1968 is het Belgisch Parlement daarmee bezig. Het is eigenlijk merkwaardig dat pas dertien jaar later dit fonds tot stand zal komen. Men mag dus zeker niet zeggen dat men in deze materie overhaastig te werk is gegaan. Zij werd herhaaldelijk en grondig besproken. Enkele jaren geleden werd trouwens in de commissie van de Senaat een gelijkaardig ontwerp goedgekeurd. Voor het eerst wordt die materie nu in openbare vergadering besproken. De commissie heeft eenparig geoordeeld dat het onderhavige ontwerp de beste formule is. Daar-

mee bedoel ik niet dat deze formule ideaal zou zijn. Wij zouden er nog lang en grondig kunnen over discussiëren en misschien hier of daar een verbetering kunnen aanbrengen, al zou het risico dan reëel zijn dat wij het ontwerp op andere punten zouden schaden.

Het is u bekend dat het ontwerp dat thans voorligt de vertaling is van het jongste regeerakkoord al werd reeds in de voorgaande regeerakkoorden — en u weet hoe snel ze elkaar zijn opgevolgd — telkens in haast gelijkaardige termen gesproken van de oprichting van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking. Wij hebben gepoogd deze intenties zo correct mogelijk om te zetten in een wetsontwerp dat in alle openheid en loyaliteit kon worden besproken.

Van diverse zijden werden amendementen ingediend die werden aangenomen, eventueel nadat daarin nog verbeteringen werden aangebracht. Ik zou dan ook zeer uitdrukkelijk alle leden — want ik heb ter zake minderheid noch meerderheid ervaren — willen danken voor de positieve geest waarin ze getracht hebben dit wetsontwerp te verbeteren.

Dit ontwerp voert niet enkel een bepaling uit van de regeringsverklaring. De oprichting van een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking is een absolute noodzaak geworden. Deze noodzaak om zo snel mogelijk te kunnen beschikken over een fonds is, enerzijds, van budgettaire aard en, anderzijds, van economische aard. Het is vooral op dit laatste dat ik hier de nadruk wil leggen. Laten wij ons niet vangen aan één of andere technische modulering van het ontwerp. Beschouwen wij de kern van de zaak. Wij staan voor de noodzaak dringend te kunnen beschikken over dit fonds, in de eerste plaats om budgettaire redenen.

De rapporteur heeft er onder meer op gewezen hoe er in 1980 en ook reeds in 1981 op het budget voor Ontwikkelingssamenwerking ingrijpend moest worden bespaard. In 1980 bedroeg de vermindering 1,3 miljard en in 1981 meer dan 600 miljoen op de lopende uitgaven. In bijna twee jaar tijd is dat een vermindering van haast 2 miljard. Dat is een zeer ernstige inkrimping van de budgettaire mogelijkheden. Ik meen dat de limiet is bereikt.

Met de rapporteur verheug ik mij ten eerste over de stellingname van de Eerste minister met betrekking tot het budget van Ontwikkelingssamenwerking, nadat hij op een indringende wijze persoonlijk en *de visu* meer dan in het verleden in contact is gekomen met de toedracht van de ontwikkelingsproblematiek. Ik hoop dat de budgettaire mogelijkheden zullen worden behouden en dat het ons in elk geval mogelijk zal zijn met de gegeven budgettaire mogelijkheden te werken. Wij zullen er kwalitatief en efficiënt alles moeten uithalen wat mogelijk is.

Wij moeten ook in de ontwikkelingssamenwerking een beleid voeren naargelang van de beschikbare middelen. Wij kunnen niet vrijblijvend denken over wat wij zouden willen doen en dan nagaan hoe we de vereiste middelen kunnen krijgen. Wij leven nu in een situatie waarbij ons wordt opgelegd welke onze middelen zijn. Wij moeten onze verantwoordelijkheid, samen met het Parlement op ons nemen om te zoeken hoe efficiënt wij dat kunnen realiseren.

Precies in dit perspectief zie ik in het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking een instrument van efficiënte en optimale ontwikkelingsamenwerking. In wezen kan de essentie van het instrumentarium, het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking, worden omschreven door «recupereerbare financiering». Dit fonds laat toe de bilaterale samenwerking uit de sfeer van het verstrekken van giften te halen. Het laat toe over een bredere waaier van mogelijkheden te kunnen beschikken, ook recupereerbare financieringsmogelijkheden, met betrekking tot het realiseren van allerhande vormen van projecten en acties inzake ontwikkelingssamenwerking.

De bilaterale samenwerking volgens de klassieke kanalen kennen wij: het betalen van coöperanten, het leveren van goederen, de beurzen, de research-projecten, de toelagen ook van niet-gouvernementele organisaties. Thans moeten wij kunnen beschikken over aangepaste instrumenten die moeten beantwoorden aan de noden en beperkingen van deze tijd.

U weet het, en ik herhaal het zeer uitdrukkelijk, het betreft niet alleen meer de techniek van de giften, hoewel wij die niet mogen uitsluiten. Ten aanzien van de armste landen en de armste bevolkingsgroepen in die landen, ten aanzien van specifieke projecten, zullen wij weliswaar nog steeds het instrument van de giften moeten hanteren. Maar wij zullen ook leningen kunnen toestaan tegen aangepaste voorwaarden, rekening houdend met de omstandigheden van het land en de behoeften. Wij zullen ook participaties kunnen nemen in ontwikkelingsbanken, in publieke en gemengde ondernemingen. Dat zijn nieuwsoortige instrumenten, zeker voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Want, het is hier reeds gezegd en ik herhaal dat men op het multilaterale vlak reeds lang beschikt over dergelijke instrumenten van financiering. Ook in de ons omringende geïndustrie-

aliseerde landen staan speciale fondsen ter beschikking van het ontwikkelingsbeleid. Het is hoog tijd dat ook wij deze mogelijkheden hanteren. De wijze van ons optreden zal op die manier beter aangepast zijn aan de werkelijke noden en mogelijkheden van de landen waarmee een samenwerking wordt opgezet.

Daarom bepaalt het ontwerp tot oprichting van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking dat er voor het bilaterale ontwikkelingsbeleid een beroep kan worden gedaan op instrumenten van financiële tegemoetkoming op rechtstreekse en onrechtstreekse wijze. Ik herhaal de mogelijkheden: leningen tegen voordelige marktvoorwaarden, rentevergoedingen, waarborgen op de goede afloop van deze leningen en vooral de te nemen participaties. Dit hebben wij nodig ingevolge het begrotingsbeleid dat aan een absolute matiging toe is.

De medefinanciering en de participaties maken immers recuperatie mogelijk waardoor wij inderdaad meer kunnen doen. Immers, naarmate de bijgestane landen de ter beschikking gestelde financiële middelen terugbetalen, kunnen zij elders voor andere samenwerkingsprojecten worden ingezet.

Dit is een eerste absolute noodzaak. Zoals ik gesteld heb is de verantwoording van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking ten eerste van budgettaire aard.

Een tweede noodzaak is van economische aard. Ik wil in dit verband onze Nederlandse collega citeren die onlangs in een merkwaardig rapport een uitspraak heeft gedaan waarvan de inhoud aldus kan worden samengevat: een meer zakelijke aanpak van de ontwikkelingsamenwerking.

Wij kunnen dit begrijpen, gezien de crisis van vandaag. Ook inzake ontwikkelingssamenwerking is er de noodzaak in de mate van het mogelijke en het wenselijke de *flow-back*, de *retombée économique* te zien voor onze tewerkstelling en voor onze economie. Daarmee wil ik niet zeggen dat ontwikkelingssamenwerking een vorm is van buitenlandse handel. Het gaat om twee duidelijk te onderscheiden invalshoeken van het gehele nationale beleid. Ik wil deze duidelijk blijven onderscheiden. We moeten een zakelijk en realistisch beleid voeren uit welke hoek wij dit ook mogen benaderen.

De instrumenten van financiering die door deze werkwijze voor het bilaterale ontwikkelingsbeleid worden geschapen zullen toelaten de inzet van financiële middelen per project te beperken en ze zelfs op termijn te recupereren en toch de uitvoering, de levering van goederen en diensten te laten vloeien naar onze eigen ondernemingen.

Deze factor is des te belangrijker nu het accent inzake ontwikkelingssamenwerking meer en meer verlegd wordt naar de uitbouw en de versterking van de economische structuren van de derde wereld onder meer door infrastructuurverbetering of door het opzetten van productie- en distributie-eenheden waardoor ook deze volkeren aan het verwerven van welvaart en welzijn deelachtig worden.

De oprichting van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking speelt op deze evolutie volledig in, aangezien het de mogelijkheden schept om het bedrijfsleven in de derde wereld te stimuleren door te participeren in nationale of regionale ontwikkelingsbanken of door gemengde of openbare ondernemingen, die direct productieve doeleinden nastreven maar het moeilijk hebben om dit op commerciële basis te gaan doen en onze financiële hulp nodig hebben. Voor deze *take-off* heeft onze ontwikkelingssamenwerking een belangrijke bijdrage te leveren.

Wij hopen de hulp ook te kunnen verlenen niet alleen met betrekking tot onze eigen economie, maar ook met betrekking tot de ontwikkelingsplanning van de bijgestane landen. De ontwikkelingsplanning in de bijgestane landen bepaalt welke sectoren men wil gaan stimuleren en hoe dat moet gebeuren. Wij moeten hierop inspelen. De hulp moet in partnerschapstermen worden opgezet en gerealiseerd. Wij doen dat om te beginnen nu in openbare ondernemingen of ondernemingen met gemengd beheer. Daarover werden vragen gesteld zowel hier als in de commissie. Ik herhaal hier met nadruk dat uit voorzichtigheidsoverwegingen en gezien de beperktheid van onze middelen wij de hulp verlenen door participaties in ondernemingen waarin de ontwikkelingslanden de meerderheid der aandelen hebben. Dit sluit niet uit dat op basis van onze ervaring wij in de toekomst eventueel zouden onderzoeken of onze hulp niet moet verruimd worden en dit in functie van de behoeften en mogelijkheden van de betrokken landen. Als antwoord op talrijke vragen, moge ik stellen dat wij er goed aan doen onze hulp voorlopig te beperken tot ondernemingen waarin de overheid van het betrokken land een meerderheidsparticipatie bezit. Bij de participatie in pas opgerichte nieuwe ondernemingen of in de uitbouw van bestaande ondernemingen in ontwikkelingslanden zal niet geschieden met het oog op een onmiddellijke grote rendabiliteit. Het is evenwel de bedoeling de ondernemingen tot leefbaarheid te brengen.

De ontwikkelingssamenwerking heeft niet tot doel om op permanente wijze te blijven participeren in de ondernemingen. Eens dat de *take-off*-periode voorbij en de zelfstandigheid van de onderneming verzekerd is, wordt onze bilaterale bijstand in dit verband minder nodig, kunnen wij ons geleidelijk terugtrekken. Dan worden de ter beschikking gestelde middelen recupereerbaar en komen zij voor nieuwe acties beschikbaar. Op die manier scheppen wij voor die landen ruimte voor normale economische ontwikkelingen en voor handel. Dat is een duidelijk verschil met ontwikkelingshulp, hoewel deze opties in elkaars verlengde kunnen liggen.

Ik wil hier ook duidelijk stellen dat het nemen van participaties langs het Fonds een essentieel verschil uitmaakt met wat de Belgische Maatschappij voor Internationale Investeringen doet bij het stimuleren van het bedrijfsleven overzee.

Voor het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking staat de erkenning van de behoefte van het ontwikkelingsland centraal. Naast financieel-economische criteria gaat het essentieel om ontwikkelingsbeleidscriteria, zoals bijvoorbeeld in welke mate het project bijdraagt tot de zelfvoorziening voor de betrokken bevolking en welk effect dat heeft op de betalingsbalans, de tewerkstelling en de inkomensverdeling. Dit zijn alle belangrijke economische en sociale overwegingen.

Bij SBI-BMI gaat het echter om de financiering van ondernemingsinvesteringen in het buitenland ten einde onze handelsverrichtingen te bevorderen en te verzekeren. Hier wegen hoofdzakelijk de rendabiliteitscriteria door. Dit is dus helemaal iets anders dan het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking. Nochtans is een samenwerking tussen SBI-BMI en het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking in de vorm van een parallelle financiering van bepaalde projecten in bepaalde ontwikkelingslanden niet uitgesloten. Dit zal echter van geval tot geval moeten worden onderzocht.

Er kwamen in de discussie vandaag enkele grote punten naar voren. Allereerst werd er gevraagd waarom het Fonds voor leningen aan vreemde Staten van het type A is en het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking van het type B.

Zoals u weet zijn er drie soorten van budgettaire fondsen: type A, type B en type C. Voor fondsen van het type A is een voorafgaand visum van het Rekenhof vereist, terwijl voor fondsen van het type B dit visum a posteriori wordt gevraagd. Bij fondsen van het type C tenslotte beschikt de rekenplichtige rechtstreeks over de ontvangsten.

Voor het Fonds voor leningen aan vreemde Staten werd, omwille van het beperkt aantal verrichtingen, geopteerd voor een fonds van het type A. Het management van die leningen berust immers bij de ontlenende of begunstigde landen en niet bij ons. Er is een relatief beperkt aantal verrichtingen bij betrokken.

Onder het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking valt daarentegen een hele reeks projecten, variërend van zeer klein tot middelgroot. Men moet hier dus soepel kunnen optreden met de instrumenten die ter beschikking staan van het departement van Ontwikkelingssamenwerking. Wij moeten hier bovendien kunnen samenwerken met zeer verscheidene types van landen op grond van voorschotten die ter beschikking worden gesteld van de lokale rekenplichtigen. Deze handelwijze wordt nu reeds in de praktijk gebracht. Het ontwerp wil immers een definitief wettelijke basis geven aan de praktijken die reeds sedert drie jaar van kracht zijn. Er bestaat op het ogenblik immers een voorlopig Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking van het type B. Dit voorlopige Fonds heeft thans beperkte mogelijkheden dan het Fonds dat door deze wet opgericht wordt.

Er werden heel wat vragen gesteld in verband met artikel 5, dat de mogelijkheid geeft om een beroep te doen op gespecialiseerde instellingen voor de realisatie van projecten. Men kan in de sector van de ontwikkelingssamenwerking op verschillende wijzen te werk gaan. Het inschakelen van gespecialiseerde instellingen is een van de mogelijkheden.

De minister van Ontwikkelingssamenwerking is verantwoordelijk voor de keuze van de projecten en voor de uitvoeringsmodaliteiten. Zijn keuzebevoegdheid wordt bepaald door drie essentiële factoren.

Allereerst is er het algemeen beleid inzake ontwikkelingssamenwerking. Dat beleid moet passen in het geheel van het buitenlandse beleid, dat door het Ministerieel Comité voor Buitenlands Beleid gecoördineerd wordt. Ten tweede is het ook onderworpen aan de wensen, de mogelijkheden of de voorkeur van de bijgestane landen want het gaat essentieel om coöperatie van partners. De prioriteiten van de bijgestane landen worden in bilateraal verband besproken ten einde bilaterale akkoorden af te sluiten. Ten derde, moeten ook een aantal technische criteria in acht worden genomen zoals doelmatigheid, optimali-

satie van de bestedingen en waarom niet de *flow-back* of het multiplicatoreffect naar de Belgische economie toe.

Deze projecten kunnen worden uitgevoerd hetzij door het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking zelf of via private ondernemingen, hetzij door niet-gouvernementele organisaties en zoals gezegd, door gespecialiseerde instellingen.

Het aantal projecten dat door het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking in eigen regie wordt uitgevoerd, is uiteraard relatief beperkt want de administratie is niet altijd voldoende uitgerust om de uitvoering die vaak omvangrijk en verscheiden is, alleen aan te kunnen. Dit wil niet zeggen dat wij de administratie niet in de mate van het mogelijke bij alles moeten betrekken. Het is evident dat de minister en de administratie verantwoordelijk zijn voor de conceptie en voor de uitvoering van het beleid dat uiteraard op elk moment en op verschillende mogelijke manieren aan de controle van het Parlement, en alleen van het Parlement, is onderworpen. Zoals thans veelal het geval is, zal de uitvoering van projecten toevertrouwd worden aan ondernemingen, waarbij de toewijzing — en zo raak ik de kern van de problematiek — steeds onderworpen blijft aan de wetten en de reglementaire bepalingen die van kracht zijn op de openbare ondernemingen.

Het eerste lid van artikel 5 zou voor sommigen misschien overbodig kunnen lijken; maar het behoud ervan is zeker geen bezwaar omdat wij uitdrukkelijk hebben willen stellen dat bij industriële en commerciële projecten, de wet op de openbare aanbestedingen steeds integraal moet worden toegepast. Daarop zijn geen uitzonderingen mogelijk.

Wanneer men integendeel, niet-commerciële en industriële projecten wil realiseren, dan moet men uiteraard een beroep kunnen doen op gespecialiseerde instellingen die vaak verbonden zijn aan universiteiten. Dit is geen communautair probleem want alle universiteiten zowel Nederlandstalige als Franstalige vragen dat de uitvoering aan projecten aan hen kan worden toevertrouwd. De mogelijkheid moet blijven bestaan om in de toekomst door gespecialiseerde instellingen projecten van ontwikkelingssamenwerking te laten realiseren. De beslissing moet echter telkens gemotiveerd zijn. Overeenkomstig de besprekingen vorige week in de commissie gevoerd, met het Ministerieel Comité voor Begroting telkens, geval per geval, wanneer van de algemene regel wordt afgeweken, zijn instemming betuigen.

Zoals u weet, is de regering paritair samengesteld en spelen in het Ministerieel Comité diverse invloeden, zowel politieke als ideologische, een rol. Daar moet een consensus worden bereikt. Ik weet niet welke waarborgen men nog meer zou kunnen eisen, want een consensus lijkt mij toch een correcte en loyale manier om tot een beslissing te komen. In de gevallen waar de openbare aanbesteding niet kan spelen wensen wij uitdrukkelijk dat de procedure van de consensus wordt toegepast, die bij wijze van amendement is ingevoerd en beperkingen en beperkingen instelt overeenkomstig onze oorspronkelijke bedoelingen.

Wij zouden voorbeelden kunnen geven van de noodzaak om over dat soort procedure te kunnen beschikken. Hoe kan men bijvoorbeeld een project realiseren ter bestrijding van de malaria? Dat gaat toch niet op de wijze van openbare aanbesteding via commerciële ondernemingen! Men moet vertrouwen stellen in daarvoor aangewezen instellingen. Bovendien moet zo'n project een geheel vormen met andere projecten, zodat er een evenwicht ontstaat tussen de verschillende politieke, economische, sociale en culturele realiteiten in dit land.

Het gaat hier vooral om projecten in de educatieve sector, de gezondheidszorg en de plattelandsontwikkeling en, ik herhaal het, niet om industriële of commerciële projecten.

De heer Hoyaux heeft een zeer precieze vraag gesteld in verband met de risico's van de rekenplichtige.

Ik zal in zeven punten, een zeer uitdrukkelijke verklaring afleggen, hierbij ook verwijzend naar het verslag, maar nog eens uitdrukkelijk een en ander bevestigend.

1. Comme mentionné à la page 16 du rapport, le risque que les comptes de la Coopération au Développement à l'étranger courent est en effet limité, à condition toutefois que les comptables s'en tiennent aux instructions qu'ils reçoivent de l'administration.

2. Celles-ci prévoient entre autres que toute dépense faite par ces comptables en relation avec des projets doit être signée « pour services rendus » par le responsable du projet. En outre, elle doit être signée par le chef de la section de coopération et porter la mention « Vu et approuvé ». Si le comptable a encore des doutes, malgré les

deux signatures, il lui reste le droit de refuser l'exécution du paiement et de l'envoyer pour décision à l'administration.

De plus, le comptable reçoit pour chaque engagement, à charge du Fonds, un formulaire spécial mentionnant la part de monnaie locale prévue pour cet engagement.

3. Le rapport mentionne également que les comptables sont tenus de soumettre mensuellement leur livre de caisse à l'administration aux fins de contrôle, y ajoutant toutes pièces justificatives, dont factures, états de banque... Il s'agit d'une garantie complémentaire pour les comptables avant que leurs comptes soient transmis à la Cour des comptes. Ce faisant, les erreurs éventuelles peuvent être corrigées immédiatement. Des contestations ou découverts éventuels ne peuvent mener à une accumulation d'erreurs en raison du contrôle mensuel et l'administration peut intervenir en temps utile.

Les comptes contrôlés mensuellement par l'administration sont transmis chaque mois à la Cour des comptes pour contrôle et approbation. En outre, le compte annuel établi sur base des contrôles mensuels est transmis à la Cour des comptes par l'entremise du ministère des Finances.

4. Étant donné la situation de certains pays en voie de développement et vu les mauvaises communications, des problèmes sont toujours possibles et la Cour des comptes est consciente de cette situation. À cet égard, elle a suggéré d'augmenter les contacts entre les comptables et avec l'administration.

5. En fonction de cette suggestion, des missions ont été organisées en 1980 vers le Rwanda et le Burundi. En outre, deux séminaires pour comptables ont été organisés pendant la même année. Le premier eut lieu à Abidjan à l'intention des comptables de l'Afrique du Nord et de l'Ouest; le deuxième, à Nairobi, pour ceux de l'Afrique de l'Est et du Sud.

Les résultats de ces séminaires ont été très positifs. Les comptables ont eu la possibilité de discuter librement et ouvertement avec les délégués de l'administration, ce qui leur a permis de soumettre d'éventuels problèmes et de les résoudre immédiatement. Ce fut également une occasion pour que les comptables puissent échanger leurs propres expériences.

6. Enfin, il y a lieu de constater que la Cour des comptes n'a pas encore, jusqu'ici, mis un comptable en défaut. Ce fait s'explique par le contrôle préalable exercé par le service compétent de l'administration qui a toujours réussi, jusqu'à présent, à éliminer certaines difficultés sans que la juridiction de la Cour des comptes ait dû être appelée à intervenir.

7. Des démarches seront faites auprès du ministre des Finances et du ministre du Budget en vue de faire inscrire au budget de la Coopération un article destiné à prendre en charge le déficit des comptables de la coopération à l'étranger, dans la mesure où la Cour des comptes n'aurait pas retenu une faute lourde engageant leur responsabilité.

Ik meen dat wij op deze wijze het maximum aan waarborgen en verduidelijking hebben gegeven met betrekking tot de misschien verhoogde verantwoordelijkheid van de rekenplichtigen in het buitenland. Deze laatste zijn ook belangrijk voor het operationeel karakter van de ontwikkelingssamenwerking.

Tenslotte wil ik in algemene zin iets zeggen over de communautaire problematiek met betrekking tot dit ontwerp. Wij respecteren ter zake volledig het regeerakkoord. In dit regeerakkoord wordt bepaald dat Ontwikkelingssamenwerking een nationale sector is en blijft, overeenkomstig trouwens de wetten die vorig jaar zijn goedgekeurd.

Niets belet echter dat wij de mogelijkheden die in elke gemeenschap schuilen ter zake maximaal valoriseren. Dit is niet in tegenpraak met de wetten van augustus 1980 volgens welke — ik herhaal — Ontwikkelingssamenwerking uitdrukkelijk moet worden beschouwd als nationale materie en de minister van Ontwikkelingssamenwerking verantwoording verschuldigd is aan het Nationaal Parlement.

Het is echter niet zo dat door het betrekken van de gemeenschappen in het comité, waarvan de oprichting in dit wetsontwerp wordt voorzien aan dit nationaal karakter van de ontwikkelingssamenwerking afbreuk zou worden gedaan. Zoals het beleid inzake ontwikkelingssamenwerking moet kaderen in het globaal buitenlands beleid, zo ook moet de bilaterale ontwikkelingssamenwerking rekening houden met de betrachtingen, de ideeën, de verwachtingen en de mogelijkheden die in de respectieve gemeenschappen ter zake leven. De coördinatiebesprekingen van dit comité zullen de minister van Ontwikkelingssamenwerking in staat stellen op een gefundeerde wijze zijn beleid uit te stippelen en uit te voeren. En meteen wordt gans deze problematiek ook bespreekbaar binnen elk van de betrokken gemeenschappen. De betrokkenheid van de gemeenschappen is trouwens expliciet opgenomen in het huidige regeerakkoord waarin men

spreekt van de gelijkheid van de inspraak en het evenwicht van de invloed van de twee gemeenschappen, ten einde elke discriminatie te voorkomen. Wij staan uiteraard volkomen achter deze passus, trouwens achter het volledige regeerakkoord. Dit komt trouwens optimaal tot uiting in de thans voorgestelde formule. Daarom durven wij erop aan te dringen de zaken te zien en te bejegenen zoals zij werkelijk voordoen in de huidige institutionele context van ons land.

Derhalve kunnen wij ter zake, en evenmin op andere punten van dit ontwerp, amendementen aannemen omdat de tekst van dit ontwerp uiteindelijk de bekroning is van de discussies die in de commissie en voorafgaandelijk in de regering hebben plaatsgemaakt.

Er werden ook vragen gesteld betreffende het respecteren van de Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking. Hieromtrent zeer kort het volgende. Deze Raad heeft een specifieke opdracht overeenkomstig het koninklijk besluit van 3 januari 1977. Wij wensen ten volle deze Raad te respecteren als Raad van Advies en wij hebben, in de korte periode sedert wij de verantwoordelijkheid voor Ontwikkelingssamenwerking hebben mogen opnemen, alle bijeenkomsten van de Raad van Advies bijgewoond om te luisteren en om onze ideeën kenbaar te maken. Wij staan open voor dialoog met deze Raad van Advies maar hij kan het Parlement niet vervangen. Het is voor het Parlement dat wij verantwoording verschuldigd zijn. Het is aan het Parlement dat wij jaarlijks behoorlijk verslag zullen uitbrengen. Hierbij denk ik niet enkel aan een moreel verslag over de algemene principes van de ontwikkelingssamenwerking — hoe belangrijk die ook zijn — maar tevens aan een concreet, feitelijk en zakelijk verslag. Ook hier kunnen wij tot en met ondervraagd worden over het beleid waarvoor wij in elk opzicht verantwoording verschuldigd zijn.

Een ander punt waarover ook geen discussie kan zijn, is de verantwoordelijkheid van de uitvoerende macht. Deze is op een bepaalde wijze ook al gestructureerd en ze functioneert op haar eigen wijze. Er is het Comité voor het Buitenlands Beleid en er zijn ter zake andere ministeriële comités. Ik denk heel in het bijzonder aan het Comité voor de Begroting. In deze organen wordt het uitvoerend werk geregeld, besproken en aanvaard. De verantwoordelijke minister moet uiteindelijk de uitvoering garanderen.

Laten wij hierover echter geen verwarring bestaan. De wetgevende macht heeft haar verantwoordelijkheid, haar controleopdracht en mogelijkheden, adviserende raden waarin de betrokkenen rechtstreeks aanwezig zijn en op het beleid kunnen inspelen en daaromtrent uitspraak doen. Dat alles is ook waardevol.

De regering heeft als executieve uiteindelijk ter zake ook haar verantwoordelijkheden. Allerlei standpunten worden vertolkt of komen aan bod in de institutionele organen, niet in het minst voor het buitenlands beleid, maar ook voor de begroting.

Mijnheer de Voorzitter, er werden nog tal van vragen gesteld die eerder betrekking hebben op de diverse artikelen. Wij nemen ons voor dat wij ter zake zullen antwoorden bij de bespreking van de amendementen.

Ik wil nog heel in het algemeen even de verschillende uiteenzettingen overlopen.

Aan de rapporteur in het bijzonder wil ik zeggen hoe zeer ik met hem bezorgd ben om het engagement van ons land met betrekking tot de internationale verplichting die wij op ons hebben genomen en die wij aanhouden, om 0,7 pct. van ons BNP aan ontwikkelingshulp te besteden. Het mag geen intellectuele norm zijn, maar het moet een politiek engagement zijn voor ons allen.

U weet in welke moeilijke budgettaire situatie wij ons bevinden. Ook daaromtrent zijn wij allen bezorgd. Vanuit de ontwikkelingssamenwerking moeten wij ook onze verantwoordelijkheid op ons nemen. Maar samen met u hoop ik dat wij toch kunnen blijven ijveren voor het bereiken van deze norm en een instrument als dit van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking zal het Parlement, de ministers, de administraties, en de adviserende raden moeten oproepen tot het optimaliseren van de verantwoordelijkheid ter zake.

Het door Mevr. Pétry opgeworpen probleem is fundamenteel. Ik meen dat daarop reeds werd geantwoord door te wijzen op het onderscheid tussen het Fonds A en het Fonds B. Mevr. Pétry heeft ter zake zelf gesteld dat zij moeilijk te overtuigen zou zijn. Wij hebben dat vorige week in de commissie met haar volledig besproken. Ik twijfel evenwel niet aan haar goede bedoelingen. Met haar ben ik een overtuigd voorstander van het parlementaire systeem. Dit ontwerp, aangenomen zijnde, zal daaraan niets tekort doen.

De heer Guillaume heeft over de Raad van Advies gesproken. Wij hebben daarop ook reeds geantwoord.

De heer Carpels wil ik oprecht danken voor zijn verdediging van het ontwerp zoals het thans voorligt. Hij heeft tevens de diverse punten aangehaald waarop wij de aandacht hebben gevestigd.

Aan de heer Hoyaux hebben wij zeer uitdrukkelijk een verklaring gegeven met betrekking tot de rekenplichtigen. Met hem ondersteunen wij het belang van het jaarlijks rapport.

In dit verband wil ik nog zeggen dat er niet alleen de controle mogelijk blijft met het jaarlijks rapport. Ook in de begroting zullen wij niet alleen een artikel schrijven «Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking», wij zullen er ook de precisering inschrijven opdat het Parlement ter zake een oordeel zou kunnen vellen.

Mijn oprechte dank ook aan de heer de Bruyne voor de hoop en de verwachtingen die hij heeft vertolkt met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking en het instrument daarvoor, namelijk het Fonds dat wij nu zullen tot stand brengen.

Aan de heer Kevers kan ik antwoorden dat wij bezig zijn met de herziening van het statuut van de coöperanten overeenkomstig de conventie die wij hebben afgesloten met de syndicaten voor de jaren 1981 en 1982. Daarin staat zeer uitdrukkelijk dat binnen de drie maanden de besprekingen zullen starten om het statuut van de coöperanten te herzien. Ik hoop dat wij dit zullen kunnen doen in de lijn van de bekommelingen die bij ons allen aanwezig zijn.

De heer Van Elsen heeft ook het beginsel van het Fonds aangenomen en een aantal vragen gesteld waaromtrent wij in algemene zin hebben geantwoord. Wij zullen nog het woord voeren, indien nodig, in de artikelswijze bespreking.

Nogmaals mijn oprechte dank aan de rapporteur en aan allen die het woord hebben gevoerd. Zij deden dit allen in de meest positieve zin die maar mogelijk is met betrekking tot een waarachtig beleid van ontwikkelingssamenwerking. Zij lieten er geen enkele twijfel over bestaan dat het Fonds een uitstekend instrument zal zijn wat wij broodnodig hadden. (*Applaus op talrijke banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Urbain, ministre.

M. Urbain, Ministre du Commerce extérieur. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, rassurez-vous, la longueur de mon intervention sera proportionnelle à la place réservée dans ce débat et dans le projet de loi qui vous est soumis — il ne comporte, en effet, qu'un article sur les onze — au Commerce extérieur.

Je pourrais dès lors être bref dans mes réponses à Mme Pétry et à MM. Bonmariage et Guillaume.

M. Bonmariage a souhaité d'une part que soit supprimé le deuxième paragraphe de l'alinéa a de l'article 9 et a d'autre part, évoqué un problème qui a fait l'objet d'une préoccupation similaire dans le chef de M. Guillaume et de Mme Pétry.

Je dirais tout d'abord que la suppression éventuelle de l'alinéa a de l'article 9 me paraît contre-indiquée. Le projet de loi prévoit, en effet, la constitution d'un comité dont il me paraît normal et logique de définir le rôle. La commission s'est d'ailleurs penchée sur cet aspect du problème et s'est, me semble-t-il, ralliée à l'avis du gouvernement, à savoir qu'il n'y avait, en la matière, aucune contre-indication et qu'il était au contraire souhaitable de faire préciser par le législateur le rôle à confier à ce comité en matière de prêts à des États étrangers.

M. Guillaume, de façon explicite dans son intervention et M. Bonmariage, dans son second amendement, se sont penchés sur le problème de la présence ou de l'absence de la Coopération au Développement dans ce domaine. En effet, M. Guillaume a déclaré que le ministre de la Coopération au Développement était écarté du Fonds des prêts d'Etat.

Il y a, en l'occurrence, un malentendu que je me dois de dissiper. En effet, le ministre chargé de la Coopération au Développement n'est en rien écarté de la gestion de ce fonds même si la signature de l'acte officiel reste confiée, comme c'est le cas actuellement, aux ministres des Finances et du Commerce extérieur. Il s'agit, en fait, d'une consécration purement formelle d'un acte international et de l'exécution d'une décision délibérée au sein du comité d'accompagnement ainsi que du Comité ministériel de Politique extérieure dont le ministre de la Coopération au Développement fait partie.

C'est d'ailleurs tant dans un souci d'équilibre que d'efficacité que le comité d'accompagnement, constitué à l'occasion de la mise sur pied de ces deux fonds, associe volontairement le ministre de la Coopération au Fonds des prêts d'Etat et le ministre du Commerce extérieur au Fonds de la Coopération au Développement.

Il est donc inexact de prétendre que le ministre de la Coopération au Développement serait écarté du Fonds relevant de la compétence du ministre des Affaires étrangères alors que l'inverse n'est pas vrai.

Je terminerai mon intervention en évoquant un problème apparu en filigrane de l'intervention de Mme Pétry et qui retient l'attention de ceux qui s'intéressent au Commerce extérieur et à la Coopération au Développement.

Ma référence à l'intervention de Mme Pétry ne doit pas vous faire croire que, comme elle, je redoute une association trop étroite entre le Commerce extérieur et la Coopération au Développement en raison de la mise sur pied de ces deux fonds.

Ce n'est pas le moment d'examiner de façon approfondie un problème aussi fondamental. Permettez-moi cependant de l'évoquer brièvement.

Je puis comprendre que ceux qui se préoccupent exclusivement de coopération au développement, dans cette enceinte ou à l'extérieur, redoutent qu'à certains moments la politique en la matière ne soit infléchi par des préoccupations mercantiles. A ceux-là je voudrais demander s'ils pensent que, dans l'état de dégradation de notre économie, il puisse encore exister un seul secteur d'intervention d'une puissance publique, en particulier de l'Etat, qui ne doive pas se laisser guider par des préoccupations économiques.

Le Commerce extérieur et la Coopération au Développement entendent conjuguer leurs efforts, et je puis vous dire qu'à aucun moment le véritable objectif de la Coopération au Développement, à savoir l'apport d'une aide utile, suffisante et correspondant aux besoins des États bénéficiaires, n'a été mis en cause.

Qui pourrait penser, par ailleurs, que lorsque le ministre de la Coopération au Développement doit fournir une aide médicale urgente ou une aide en biens de consommation, indispensable pour la survie de la population dans un coin du monde, cette action serait moins bénéfique ou plus coûteuse si elle est confiée à des firmes belges exportant des produits belges plutôt qu'à n'importe quelle firme étrangère exportant au départ d'un autre pays?

Maintenons donc nos objectifs, mais ayons aussi à l'esprit les retombées économiques possibles.

Nous continuons à mener cette politique en matière de commerce extérieur avec les pays en voie de développement — je crois pouvoir dire que mon collègue Coens partage ce point de vue — au moyen de trois instruments: les prêts d'Etat, qui font l'objet de votre préoccupation de ce jour, les interventions sur les taux d'intérêts des crédits commerciaux via Copromex, et enfin la coopération - développement.

Nous nous sommes demandés, sans interférer dans nos compétences, s'il n'était pas utile que chaque ministre connaisse les intentions de son collègue. D'ailleurs, le fait d'intervenir ensemble, au même moment, dans un même pays, peut parfois être de nature à optimiser l'impact de notre intervention, dans l'intérêt des pays bénéficiaires.

N'oublions pas que nous n'octroyons les prêts d'Etat qu'à trois conditions: tout d'abord, qu'il s'agisse d'un pays en voie de développement et en difficulté, ensuite que ce pays présente lui-même ses projets et ses priorités, et enfin que certains de ces projets soient suivis par des firmes belges, en manière telle qu'il y ait des retombées économiques profitables pour l'économie nationale. Mais le point de départ reste le besoin affirmé par le pays bénéficiaire. Que celui-ci soit de la compétence du département du Commerce extérieur ou de celle de la Coopération au Développement, nous pensons que nos interventions doivent s'effectuer en concordance.

Y a-t-il le moindre intérêt pour le pays bénéficiaire à ce que la Coopération au Développement lui accorde une priorité, priorité que le Commerce extérieur, via les prêts d'Etat, ne lui reconnaîtrait que trois ou quatre ans plus tard?

Au contraire, pour de grands projets dans des pays en voie de développement, il est souvent heureux que l'action des départements du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement, qui revêt bien souvent des aspects complémentaires, permette à notre pays de présenter des programmes d'aide substantiels et significatifs et qui s'étalent sur plusieurs années. Dans le courant de l'année dernière, nous en avons d'ailleurs fait l'expérience en Equateur.

Cela permet au pays bénéficiaire de programmer l'exécution de projets importants sur plusieurs années et d'être assuré de la permanence d'une enveloppe budgétaire pendant une période déterminée. Cela permet aussi — pourquoi ne pas le reconnaître — aux firmes belges de s'intéresser davantage à un marché sur lequel elles sont assurées de la permanence de l'effort financier de notre pays, tout au moins pendant un certain temps.

Voilà les limites dans lesquelles nous concevons cette coopération bilatérale. C'est pourquoi chaque mission du département du Commerce extérieur est accompagnée d'un représentant de la Coopération et vice versa afin d'assurer une permanence et une continuité dans l'action à l'égard des pays étrangers.

En effet, rien n'est plus pénible pour M. le ministre Coens ou pour moi-même que de nous rendre l'un après l'autre dans un pays déterminé sans savoir de quoi il a été question ou ce qui a été promis.

Dans l'intérêt de nos interlocuteurs étrangers et des pays bénéficiaires, il est souhaitable que l'aide apportée par la Belgique présente une continuité assurée. Les discussions portent sur des programmes, parfois communs, parfois totalement distincts. Lorsque M. Coens mène une action en matière de Coopération au développement — à moins qu'il s'agisse de fournitures scolaires par exemple —, le département du Commerce extérieur n'est nullement concerné.

Là où cette coopération bilatérale est possible, sans que les pays en voie de développement en subissent préjudice, il est normal que nous ayons à l'esprit les véritables intérêts de l'économie nationale.

Telles sont, Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, les quelques observations que je tenais à formuler à l'issue de ce débat. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Vraight niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Gelet op het gevorderde uur, is het misschien verkieslijk de artikelsgewijze bespreking uit te stellen tot later.

Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, uiteraard regelt de Senaat autonoom zijn werkzaamheden. Voor mij is dit uitstel echter wat moeilijk, omdat ik vanavond moet vertrekken naar Rwanda, Burundi, Zimbabwe en Kenya. De afspraak was dat wij vandaag de bespreking van dit wetsontwerp zouden afronden.

De heer Kuylen. — Dat was inderdaad de afspraak.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Ik ben bereid mij te schikken naar om het even welke beslissing die de Senaat ter zake zou nemen, maar ik dring aan op de beëindiging van de bespreking vandaag, mede gelet op het feit dat wij vorige week nog een bijkomende technische bespreking hebben gehad in de commissie en dat er hier een ruime consensus blijkt te zijn over de globale opzet van het ontwerp.

Het amendement van de regering is eigenlijk een technische precisering van wat uit de commissievergadering van donderdag is gekomen.

In mijn uiteenzetting in de algemene bespreking heb ik inhoudelijk de amendementen weerlegd die nu nog aan bod komen, maar die niet werden aangenomen na de dagenlange besprekingen in de commissie.

Mijnheer de Voorzitter, ik veroorloof me aan te dringen opdat in de mate van het mogelijke de bespreking vandaag wordt beëindigd en dat zo snel mogelijk over dit zeer belangrijke ontwerp wordt gestemd.

De Voorzitter. — Persoonlijk heb ik daartegen geen enkel bezwaar, ik vrees maar dat het quorum niet wordt bereikt indien er hoofdelijk mocht worden gestemd.

De heer Kuylen. — De afwezigen hebben ongelijk!

De Voorzitter. — Inderdaad, maar ik zou niet graag hebben dat wij, zoals vorige week donderdag, zouden moeten vaststellen dat het quorum niet bereikt is.

Ik verneem zojuist dat de auteurs van de amendementen bereid zijn die nu te verdedigen. De heer Bonmariage zou niet alleen zijn amendementen verdedigen maar ook dat van zijn collega Emile Guillaume.

Bijgevolg kunnen wij nu de artikelsgewijze bespreking aanvatten, als wij maar niet tot naamstemming moeten overgaan over de amendementen en over de artikelen waarop zij betrekking hebben.

Is de Senaat het hiermede eens?

Le Sénat est-il d'accord? (*Assentiment.*)

Il conviendra sans doute au Sénat de prendre comme base de la discussion des articles du projet de loi le texte adopté par la commission.

Ik stel de Senaat voor de tekst aangenomen door de commissie als basis te nemen voor de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet. (*Instemming.*)

Il en est ainsi décidé.

Aldus wordt beslist.

Je signale qu'une série d'amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés à différents articles du projet de loi en discussion.

Ik deel u mee dat een reeks amendementen, ondertekend door minder dan drie leden, zijn ingediend op verschillende artikelen van het in behandeling zijnde ontwerp van wet.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Mag ik aannemen dat deze amendementen gesteund worden? (*Talrijke leden staan op.*)

Aangezien deze amendementen reglementair gesteund worden, maken ze deel uit van de bespreking.

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

L'article premier est ainsi rédigé:

HOOFDSTUK I. — Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking

Artikel 1. Op de afzonderlijke sectie van de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking — sector II, Ontwikkelingssamenwerking — wordt een Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking geopend, bestemd voor de financiering van de bilaterale ontwikkelingssamenwerking en beheerd door de minister die de ontwikkelingssamenwerking in zijn bevoegdheid heeft, hierna genoemd de minister. Over dit Fonds kan beschikt worden door de bemiddeling van de minister van Financiën.

CHAPITRE PREMIER. — Fonds de la Coopération au Développement

Article 1er. Il est ouvert à la section particulière du budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement — secteur II, Coopération au Développement — un Fonds de la Coopération au Développement destiné au financement de la coopération bilatérale, géré par le ministre ayant la coopération au développement dans ses attributions, nommé ci-après le ministre. Il est disposé sur ce Fonds à l'intervention du ministre des Finances.

De heer Van Elsen stelt volgende amendement voor:

Dit artikel te vervangen als volgt:

«Op de afzonderlijke sectie van de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking — sector II, Ontwikkelingssamenwerking — worden twee Fondsen voor Ontwikkelingssamenwerking geopend, namelijk één Fonds voor de Nederlandstalige gemeenschap en één voor de Franstalige gemeenschap, bestemd voor de financiering van de activiteiten inzake de bilaterale ontwikkelingssamenwerking en beheerd door de minister die de ontwikkelingssamenwerking in zijn bevoegdheid heeft, hierna genoemd de minister. Over deze Fondsen kan beschikt worden door de bemiddeling van de minister van Financiën.»

Remplacer comme suit le texte de cet article:

«Il est ouvert à la section particulière du budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement — secteur II, Coopération au Développement — deux Fonds de la Coopération au Développement, dont un Fonds pour la communauté flamande et un Fonds pour la communauté française, destinés au financement des activités de la coopération bilatérale et gérés par le ministre ayant la coopération au développement dans ses attributions, nommé ci-après le ministre. Il est disposé sur ces Fonds à l'intervention du ministre des Finances.»

Het woord is aan de heer Van Elsen.

De heer Van Elsen. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, geachte collega's, wij wensen niet lang uit te weiden bij de verdediging van dit amendement omdat wij het reeds voldoende hebben gemotiveerd tijdens onze uiteenzetting in de algemene bespreking. Toch wensen wij enkele belangrijke punten te herhalen.

Preliminaire stellen wij dat wij een duidelijk onderscheid gemaakt hebben tussen de amendementen opgenomen in stuk 4 en die in stuk 5. De eerste reeks amendementen, waarvan wij dadelijk het beginsel zullen toelichten, betreffen de splitsing van het fonds in een fonds voor de Nederlandstalige en een voor de Franse gemeenschap. Hierover werd ook reeds in de commissie gesproken, maar het beginsel werd niet aangenomen. Nochtans zijn er vele elementen die pleiten voor de splitsing.

Het is duidelijk dat er in Vlaanderen een andere beleidsvisie is over ontwikkelingssamenwerking dan in Wallonië en dat er andere methoden worden gepreconiseerd door de Vlamingen dan door de Walen. Dit beginsel werd, zoals gezegd bij de algemene bespreking, reeds

voorzichtig naar voren geschoven in de regeringsverklaringen van 1979 en 1980. Wij hebben daarvan lezing gegeven in onze uiteenzetting. Wat in deze regeringsverklaringen stond, wordt echter helaas meer en meer afgeslankt wanneer concrete wetten worden voorgesteld. Ook vandaag worden heel voorzichtig vier ministers van de gemeenschappen bij de commissie betrokken. Dit is alles maar het lijkt ons onvoldoende. De effectieve splitsing van de fondsen is de enige oplossing die aan de wensen van de inwoners van de beide landstroken tegemoet kan komen. De karakteristieke opvatting van het ontwikkelingsbeleid van de beide volksgemeenschappen kan hierdoor tot uiting komen. Wij handhaven dan ook ons amendement. Ik wens hier te stellen dat die toelichting betrekking heeft op het hele stuk nr. 4. De andere amendementen zijn het gevolg van het eerste amendement.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, de amendementen van de heer Van Elsen houden essentieel verband met de federalisering, de communautarisering van het ontwikkelingsbeleid. Ik verklaar zeer uitdrukkelijk dat in het regeerakkoord, overeenkomstig de wetten van vorig jaar, Ontwikkelingssamenwerking als een nationale materie wordt beschouwd. Wij voeren dan ook met het ontwerp consequent het regeerakkoord ter zake uit.

Zoals ik reeds heb gezegd, sluit zulks niet uit dat wij de gemeenschappen, in de volle mate van het mogelijke, betrekken in de ontwikkelingsamenwerking, ook overeenkomstig het regeerakkoord. Er wordt dus in een comité voorzien bij de minister van Ontwikkelingssamenwerking, samengesteld uit vier nationaal bevoegde ministers, respectievelijk vier met gemeenschapsbevoegdheden, twee van de Nederlandstalige gemeenschap en twee van de Franstalige gemeenschap. Die worden dus betrokken bij de globale coördinatie en bespreking van het concipiëren en bespreken van bilaterale beleid. Ik meen dat dit, overeenkomstig ons huidige institutioneel bestel, overeenkomstig het regeerakkoord, dat wij ten volle willen respecteren, een goede formule is.

Dit is de grond van de weerlegging van de diverse amendementen van de heer Van Elsen. Wij vragen dan ook de verwerping van deze amendementen.

M. le Président. — La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, Messieurs les Ministres, chers collègues, la question posée est importante et fondamentale. Le ministre a raison de dire que l'accord de gouvernement et la volonté politique qui s'est dégagée lors des débats du mois d'août prévoyaient que le département de la Coopération au Développement resterait au niveau national. Il est indéniable aussi que, dans certains domaines, se manifeste une volonté de communautariser certains aspects de cette coopération, mais je m'en tiendrai au niveau légistique.

En examinant la portée de l'article 5, le Conseil d'Etat relève que l'exposé des motifs, pour justifier les dérogations à la loi sur les marchés publics, les conventions, fait état de projets de coopération ayant trait à l'éducation, à des matières sociales, à des questions médicales, à des problèmes ruraux et communautaires. Et le Conseil d'Etat s'interroge sur le point de savoir si, en vertu de l'article 59bis de la Constitution qui stipule que la coopération culturelle est de la compétence des communautés et de l'article 16 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980 qui prévoyait l'assentiment des conseils de communautés aux traités et aux accords en matière de coopération culturelle, ces matières peuvent encore être gérées au niveau national.

La question posée est donc fondamentale et le ministre n'y a pas répondu de manière claire.

Pour la coopération au développement, deux solutions sont possibles: ou bien tout reste national ou bien tout est communautarisé. Actuellement, l'ambiguïté demeure. Certaines matières sont communautarisées, d'autres pas. Il semble également, pour ma communauté, que ce qui reste national et ce qui est communautarisé ne l'est pas de manière aléatoire.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, allereerst dank ik de heer Bonmariage voor zijn inschikkelijkheid om thans de ingediende amendementen te willen bespreken.

Zijn opmerkingen sluiten aan bij wat de heer Van Elsen heeft naar voor gebracht. Het probleem is te weten wat nationaal en wat com-

munauteur is met betrekking tot het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking.

Ik bevestig hier dat alles nationaal is en blijft. Het gaat immers over een fonds ter realisatie van activiteiten in het kader van de bilaterale ontwikkelingsamenwerking, in ontwikkelingslanden. Het gaat dus niet om activiteiten in ons land. Waar het gaat om onderwijsvorming of om zaken die in ons land in de culturele sfeer liggen, blijven deze aspecten van de ontwikkelingsinspanning toch tot de nationale bevoegdheid behoren. Het gaat hier om een buitenlands beleid, dat unitair is en blijft. Wij zullen, conform de regeringsverklaring, consequent de principes die ter zake gelden, toepassen. Dat sluit echter niet uit dat wij zoals gesteld in de regeringsverklaring een evenwichtig inbreng van de beide gemeenschappen moeten garanderen.

Daarnaast moet ook de nieuwe formulering van het artikel 5, nl. de voorziene goedkeuring door het Ministerieel Comité voor Begroting, een bijkomende waarborg uitmaken voor de beide gemeenschappen van ons land.

Kortom, wij trachten, met inachtneming van de bicommunautaire aard van ons land, het buitenlands beleid, onder andere, met het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking nationaal waar te maken. Wij moesten beantwoorden aan twee fundamentele betrachten die ter zake bij de bevolking leven. Enerzijds is er het nationale karakter van de ontwikkelingshulp en anderzijds is er de waardevolle inbreng van de twee gemeenschappen. Wij menen dit compromis met het ontwerp te hebben bereikt en vragen de Senaat dan ook dit zo te aanvaarden en de amendementen die daarmee in strijd zijn te verwerpen.

M. le Président. — La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, je désire remercier le ministre pour les précisions qu'il vient d'apporter.

Il en résulte que, là où il est question, dans le rapport, de l'article 34.32, qui vise le financement du coût des études des étudiants des pays en voie de développement, il ne s'agit pas du financement du coût des études dans les universités belges. Ce financement ne vaut que pour l'extérieur, avez-vous dit, Monsieur le Ministre.

Permettez-moi cependant une observation bien plus fondamentale: lorsque des élections auront lieu — et cela ne tardera sans doute pas! —, le futur gouvernement national ne comprendra plus de représentants des communautés. Les exécutifs des communautés se trouveront à l'extérieur du gouvernement national qui ne comptera plus que des ministres à préoccupation nationale. A ce moment, les arguments que vous venez d'utiliser n'auront plus de raison d'être. Peut-être peuvent-ils se défendre dans la période transitoire actuelle, mais, après les prochaines élections législatives, un ministre national qui prendrait des positions communautaires ne remplirait pas le rôle prévu dans la réforme institutionnelle. Dans l'avenir, les intérêts des communautés seront défendus au niveau communautaire et les ministres des communautés n'auront plus aucune place au Comité du Budget. Celui-ci sera sans doute encore composé paritairement en vertu de la Constitution, mais la problématique communautaire comme telle ne sera pas défendue en son sein. Elle appartiendra à l'exécutif communautaire, en dehors du gouvernement national.

Dès lors, je crains fort qu'en suivant votre raisonnement, Monsieur le Ministre, nous n'allions plutôt à des complications qu'à une simplification des procédures.

Telle est la remarque que je voulais faire. Je m'en tiendrai là, car je comprends qu'un débat ne doit pas s'instaurer ici sur ce point.

M. le Président. — Monsieur Bonmariage, je vous demande de vous en tenir à l'objet de la discussion, l'amendement de M. Van Elsen.

M. Bonmariage. — Il s'agit de cet amendement, Monsieur le Président.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer de Bruyne.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, het is niet het eerste debat waar wij op een probleem stoten waarvan u weet dat het door sommige partijen, waaronder de Volksunie, anders wordt gezien dan door de meerderheid hier in deze Senaat.

Het zou nutteloos zijn de discussie te herbeginnen. Het zou ons zeer ver kunnen leiden in het constitutioneel recht en de toepassing ervan.

Het is u bekend, Mijnheer de Minister, dat wij in het advies van de Raad van State zelf voedsel vinden om het standpunt van de Volksunie te verdedigen.

Wanneer ik nog even op de tribune ben gekomen, dan is het om te herhalen dat de manier waarop de Volksunie de toekomstige ontwikkeling van het buitenlands beleid en zijn organisatie ziet, specifieke kenmerken vertoont. U staat op een ander standpunt. We beseffen dat de meerderheid een aantal zaken anders opvat. Dit zal ons niet verhinderen, wegens een aantal praktische redenen en omwille van de grond van de zaak zelf, beide luiken van het ontwerp goed te keuren. Dit mag echter niet het feit verhelen dat de Volksunie ter zake, wat de constitutionele aspecten betreft, fundamenteel een andere kijk heeft. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Mag ik aannemen dat hiermede het geheel van de amendementen van de heer Van Elsen is besproken. (*Instemming.*)

Wij zullen donderdagnamiddag daarover stemmen.

Op artikel 1 stelt de heer Van Elsen nog volgende subsidiaire amendementen voor:

A. De laatste volzin van dit artikel te doen vervallen.

B. In hetzelfde artikel, «financiering van de bilaterale ontwikkelingssamenwerking» te vervangen door de woorden «financiering van sociale en economische ontwikkelingsprojecten van de ontwikkelingslanden en hun bevolking».

A. Supprimer la dernière phrase de cet article.

B. Au même article, remplacer les mots «destiné au financement de la coopération bilatérale» par les mots «destiné au financement de projets de développement économique ou social en faveur des pays en voie de développement et de leur population».

Het woord is aan de heer Van Elsen over het subsidiair amendement A.

De heer Van Elsen. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ons eerste amendement A heeft tot doel de zin: «over dit fonds kan beschikt worden door de bemiddeling van de minister van Financiën» te doen vervallen.

Het is ingevolge deze zin dat het budgettair fonds het karakter krijgt van een fonds van het type B terwijl het zonder deze zin het karakter zou hebben van een fonds van het type A.

Ons amendement heeft dus dezelfde inhoud als het amendement dat werd ingediend door Mevr. Pétry. Het essentiële verschil tussen een fonds van het type A en van het type B is, zoals reeds door de verslaggever, de minister en door vele van onze collega's werd onderstreept, dat bij het A-fonds voorafgaand het visum voor de uitgaven van het Rekenhof is vereist. Bij het B-fonds is slechts achteraf controle mogelijk.

Vanaf het ogenblik dat er sprake was van een fonds — in het begin sprake men van een parastatale — hebben wij het fonds van het type B bestreden. De redenen hiervoor werden reeds aangehaald.

Het komt er in de eerste plaats op neer dat aan het Rekenhof en daardoor aan het Parlement een belangrijk controlemiddel wordt onttrokken. De motiveringen van de minister in dat verband zijn vooral gesteund op de mogelijkheid om snel te handelen. Hierop kunnen wij antwoorden dat het Rekenhof reeds in 1977 aan de commissie mededeelde dat, wanneer alles volgens de regels verloopt, nooit langer dan één week op een visum moet worden gewacht. De argumenten van de minister blijken slechts op te gaan wanneer er niet volgens de heersende regels wordt gehandeld. Het zou spijtig zijn indien het Parlement door de goedkeuring van dit artikel aan de minister de mogelijkheid aan de hand moet doen om het reglement te omzeilen.

De minister antwoordde in de commissie dat het Rekenhof de jongste jaren geen belangrijke opmerkingen heeft gemaakt. Bij navraag blijkt dat dit helemaal niet juist is. Dank zij het voorafgaand visum van het Rekenhof worden soms zeer belangrijke en zware fouten ontdekt en rechtgezet. Wij merken terloops op dat in het 137e Boek van het Rekenhof, dat wij onlangs hebben ontvangen en dat handelt over het jaar 1977, de enige opmerking inzake het departement van Ontwikkelingssamenwerking ook niet zo weinig belangrijk is. De noodzaak van een voorafgaand visum van het Rekenhof is derhalve de enige degelijke maatregel voor een parlementaire controle.

Dit willen wij bereiken door de laatste zin van artikel 1 te laten vervallen.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik begrijp de bezorgdheid van de heer Van Elsen. Dit probleem kwam in de commissie en vandaag trouwens herhaaldelijk aan bod. Wij moeten echter deze aangelegenheid praktisch en concreet bekijken in het licht van de huidige

activiteiten van het departement van Ontwikkelingssamenwerking en van de huidige werking van onze administratie, de rekenplichtigen en het Rekenhof.

Artikel 1 van dit ontwerp wil aan het bestaande voorlopig Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking, dat op de begroting staat ingeschreven op artikel 66.57.B, dat reeds een Fonds B is een definitief wettelijke basis geven. Het voorlopig Fonds werkt immers reeds zonder voorafgaand visum van het Rekenhof. Dit wensen wij legaal vast te leggen op basis van drie jaar nuttige en praktische ervaring. Wij kunnen toch niet bij de oprichting van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking een stap achteruit zetten in de gangbare en bevestigende praktijken die ons toelaten het beleid inzake de bilaterale ontwikkelingssamenwerking.

De Voorzitter. — Wij behandelen nu het subsidiair amendement B van de heer Van Elsen.

Het woord is aan de heer Van Elsen.

De heer Van Elsen. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, geachte collega's, ons amendement wil de woorden «de financiering van bilaterale samenwerking» vervangen door «de financiering van sociale en economische ontwikkelingsprojecten van ontwikkelingslanden en hun bevolking». Met deze tekst willen wij terugkeren de tekst zoals hij, weliswaar geamendeerd, was opgenomen in het ontwerp van de heer Van Elsen in 1976, 1977.

Het lijkt inderdaad inefficiënt in een degelijk ontwikkelingsbeleid de werking van het Fonds te beperken tot de bilaterale samenwerking. Dit was ten andere in 1976 niet alleen de visie van de Raad van Advies, maar ook van de regering en van de commissie toen de tekst, zoals ik die heb geciteerd, niet werd opgenomen.

De voorgestelde tekst in het ontwerp sluit elke hulp uit indien ze niet het onderwerp uitmaakt van een bilateraal akkoord. Op een bepaald ogenblik kunnen er echter projecten opduiken buiten de bilaterale samenwerking om waaraan mogelijke steun, die vaak zeer snel moet worden verleend, moeilijk kan worden ontzegd.

Ik herneem het voorbeeld van een malaria-epidemie dat de minister heeft geciteerd. Wanneer ergens een malaria-epidemie uitbreekt en onze hulp op een zeker ogenblik nodig is, dan kunnen wij als wij deze tekst behouden, slechts ingrijpen wanneer het malariaproject deel uitmaakt van de bilaterale samenwerking. Dit wil zeggen dat wij dan niet via het Fonds zullen kunnen helpen hoewel wij over deskundigen op dat gebied beschikken. Er zal dan op andere middelen een beroep moeten worden gedaan.

Zoals de Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking en zelfs het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking, vraag ik de aanpassing van de tekst, zoals wij voorstellen.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben gepoogd met dit Fonds de totaliteit van de bilaterale ontwikkelingssamenwerking te vatten. Dit is heel wat. Dat wil niet zeggen dat er ten aanzien van de multilaterale samenwerking niet een en ander te zeggen en te verbeteren is. Dit wetsontwerp is beperkt tot de bilaterale samenwerking in al zijn diversiteit en met alle mogelijkheden die er ter zake bestaan. Het zou reeds heel wat zijn als het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking zich zou kunnen waarmaken met betrekking tot de bilaterale sector die toch het leeuwendeel omvat van onze ontwikkelingssamenwerking.

M. le Président. — M. Bonmariage et consorts présentent l'amendement que voici :

Remplacer les mots «destiné au financement de la coopération bilatérale» par «destiné au financement de projets concrets dans le cadre de la coopération bilatérale».

In dit artikel de woorden «bestemd voor de financiering van de bilaterale ontwikkelingssamenwerking» te vervangen door de woorden «bestemd voor de financiering van concrete projecten in het kader van de bilaterale ontwikkelingssamenwerking».

La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, je prends bonne note du fait que le ministre a promis une inscription budgétaire non pas globale, du type «dotation du Fonds», mais comportant des subdivisions de manière à faire apparaître les diverses affectations proposées; il s'agit là d'un progrès.

Cependant, dans la mesure où le gouvernement tient vraiment à ce que soit créé un fonds de type B, dont la masse budgétaire doit être approuvée au départ, j'aurais souhaité voir préciser dans la loi que

les fonds sont destinés «au financement de projets concrets dans le cadre de la coopération bilatérale», alors que le texte actuel indique que le Fonds est «destiné au financement de la coopération bilatérale».

On se souvient que le projet initial du gouvernement parlait du financement d'activités en matière de coopération bilatérale. En commission, on a cru préciser la portée de l'article en écrivant «destiné au financement de la coopération bilatérale». Or, il est évident que, dans le cadre de la coopération bilatérale, de multiples activités peuvent être entreprises qui ne sont pas nécessairement des projets concrets qui bénéficient immédiatement à la population des pays en voie de développement. Pour permettre au législateur de donner plus facilement une certaine latitude au ministre d'opérer ses choix dans le cadre du Fonds, il nous paraissait intéressant d'inscrire dans la loi que les dépenses ne peuvent intervenir que pour le financement de projets concrets de développement dans les pays en voie de développement. C'est l'objet de notre amendement sur lequel, j'espère, le ministre sera d'accord.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, tot mijn spijt kan ik niet ingaan op dit amendement van de heer Bonmariage. Zoals hij uit onze verklaring ter zake kon afleiden, zullen wij ons niet beperken tot een globaal bedrag voor het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking. De diverse uitzichten, facetten en rubrieken ter zake zullen ook reeds begrotingsgewijze worden voorgesteld, zodat het Parlement van meet af aan een oordeel kan vellen.

Bovendien zullen wij in het jaarlijks verslag, moreel en zakelijk, zoals hier werd gepreciseerd, een volledige verantwoording geven over de werking van dit Fonds. Ik vind de wijze van opstelling van de tekst aangenomen door de commissie een bevredigende uitdrukking van wat wij bedoelen.

Wij vragen het daarbij te houden. Het gaat om een tekst in overleg met de commissie tot stand gekomen.

M. le Président. — Le vote sur l'article premier et sur les amendements qui s'y rattachent interviendra jeudi.

L'article 2 est ainsi rédigé:

Art. 2. § 1. De hulp die het Fonds verleent ten behoeve van de ontwikkelingslanden en hun bevolking bestaat ofwel in een direct optreden, waarvan de Staat de last en de verantwoordelijkheid op zich neemt, ofwel in het verlenen van een financiële bijdrage aan ontwikkelingsacties, ofwel in het verlenen van subsidies aan Belgische niet-gouvernementele organisaties, ofwel in het nemen van participaties in nationale of regionale ontwikkelingsbanken, of in openbare ondernemingen of ondernemingen met gemengd beheer van ontwikkelingslanden waarin de openbare sector een meerderheidsparticipatie heeft.

§ 2. Wanneer het Fonds financieel dient bij te dragen in de uitvoering van de in § 1 van onderhavig artikel bedoelde werkzaamheden, wordt die bijdrage verleend ofwel aan de vreemde Staat waarvoor de ontwikkelingsactie bestemd is, ofwel aan de openbare onderneming of een onderneming met gemengd beheer van die Staat, ofwel aan een instelling waarvan de verbintenissen door die Staat gewaarborgd zijn, ofwel aan een nationale of regionale ontwikkelingsbank.

§ 3. De financiële tussenkomst wordt verleend in één van de volgende vormen:

1. Giften in geld;
2. Leningen tegen rentevoeten en voorwaarden die gunstiger zijn dan die van de markt;
3. Rentevergoedingen, aan te rekenen op de last van door derden toegestane leningen;
4. Waarborgen voor de goede afloop van deze leningen;
5. Participaties in gemengde of openbare ondernemingen en in nationale of regionale ontwikkelingsbanken.

§ 4. De Koning bepaalt bij een in Ministerraad overlegd besluit de toekenningsregelen van de leningen, van de rentevergoedingen, van de waarborgen en van het nemen van participaties.

Art. 2. § 1er. L'aide que le Fonds octroie aux pays en voie de développement et à leurs populations consiste soit en une action directe dont l'Etat assume la charge et les responsabilités, soit en une intervention financière dans des actions de développement, soit en l'octroi de subsides à des organisations non gouvernementales belges, soit en la prise de participations dans des banques de développement nationales ou régionales, dans des entreprises publiques ou dans des entre-

prises d'économie mixte des pays en voie de développement dans lesquelles le secteur public a une participation majoritaire.

§ 2. Quand le Fonds est appelé à intervenir financièrement pour la réalisation d'activités visées au § 1er de cet article, cette intervention est accordée soit à l'Etat étranger bénéficiaire de l'action de développement, soit à l'entreprise publique ou à économie mixte de cet Etat ou à une institution dont les engagements sont garantis par cet Etat, soit à une banque de développement nationale ou régionale.

§ 3. L'intervention financière s'opère sous une des formes ci-après:

1. Dons en numéraires;
2. Prêts à des taux et conditions plus favorables que ceux du marché;
3. Bonifications d'intérêts à imputer sur la charge d'emprunts consentis par des tiers;
4. Garanties de bonne fin sur ces emprunts;
5. Participations dans des entreprises d'économie mixte ou publiques et dans des banques de développement nationales ou régionales.

§ 4. Le Roi détermine par un arrêté délibéré en Conseil des ministres les règles d'octroi de prêts, de bonifications d'intérêts, de garanties et de prise de participations.

De heer Daems stelt het volgend amendement voor:

Aan het slot van § 1 van dit artikel de woorden «waarin de openbare sector een meerderheidsparticipatie heeft» te doen vervallen.

In fine du § 1er de cet article, supprimer les mots «dans lesquelles le secteur public a une participation majoritaire».

Het woord is aan de heer Daems.

De heer Daems. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's onze fractie zal dit ontwerp goedkeuren, wat niet wegneemt dat wij toch proberen *in extremis* verbeteringen aan te brengen. Daarom heb ik dit amendement ingediend.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Excuseer mij omdat ik u in de rede val, maar de verslaggever zal straks enige toelichting geven over de werkzaamheden in de commissie die geleid hebben tot de tekst zoals hij werd aangenomen.

De rapporteur zal de technische uitleg geven vanuit de commissie, want het gaat om een tekstverbetering aangebracht door de commissie.

De heer Daems. — Tijdens de jongste vergadering van de commissie had ik de indruk, omdat ook u werd benaderd door het bedrijfsleven, dat u geneigd zou geweest zijn tot de oorspronkelijke tekst terug te gaan en de tekst *in fine* van artikel 2 te laten vallen.

In de commissie zei de voorzitter dat dit zou kunnen worden aangevaard indien er consensus was. Er was geen consensus en bijgevolg is de tekst gebleven zoals hij was.

Wanneer wordt gezegd dat ondernemingen met gemengd beheer van ontwikkelingslanden alleen in aanmerking komen wanneer de openbare sector daarin een meerderheidsparticipatie heeft, wijs ik erop dat er toch ook gemengde ondernemingen zijn waar de privé-sector een meerderheidsparticipatie heeft, en die van zeer groot belang zijn.

Volgens mij is dat discriminatie.

Wanneer het orgaan dat de betoelaging, de lening, de rentetoeelage of wat dan ook moet toekennen, te maken krijgt met een project waarin de privé-sector een meerderheidsparticipatie zou hebben, dan moet dat orgaan oordelen of het al dan niet een hulp zal verstrekken.

Als men voor een dergelijk project staat waarin de privé-sector een meerderheidsparticipatie heeft, maar dat van primordiaal belang is, dan moet de wet worden gewijzigd.

Wanneer men mijn voorstel aanneemt, en in dit ontwerp *in extremis* een kleine verbetering aanbrengt, door *in fine* van paragraaf 1 van artikel 2 de woorden «waarin de openbare sector een meerderheidsparticipatie heeft» te laten wegvallen, laat men alle deuren open. Het orgaan dat over de toekenning moet beslissen blijft dan vrij. Bij een valabel project kan dat orgaan de financiële hulp al dan niet verlenen.

Nu doen wij de deur compleet dicht en worden de maatschappijen met gemengd beheer en meerderheidsparticipatie van de privé-sector van in den beginne volkomen uitgesloten. Dit wil ik precies voorkomen.

Langs de andere kant mag er een zekere binding zijn tussen ontwikkelingssamenwerking enerzijds en buitenlandse handel anderzijds zonder dat men daarbij moet spreken van mercantilisme. Het is toch

normaal dat wanneer ons land een bepaald project realiseert, onze industrieën daar bijvoorbeeld de uitrustingsgoederen zouden leveren.

Verder vraag ik mij af of gemengde ondernemingen waarin de Staat een meerderheidsparticipatie heeft, beter worden beheerd dan gemengde ondernemingen waarin de privé-sector de meerderheidsparticipatie heeft.

Om al deze redenen verzoek ik u mijn amendement dat ertoe strekt dat zinnetje in het artikel te schrappen, aan te nemen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Dewulf. — Mijnheer de Voorzitter, er is een logica in het standpunt van de heer Daems. Vier jaar geleden, in een andere regeringscoalitie, werd immers gedacht aan participatie in ondernemingen met gemengd beheer echter zonder daaraan een meerderheidsparticipatie van de overheid te verbinden. Vandaag staan wij voor een nieuw ontwerp met hetzelfde probleem. Ik wil de situatie echter toch wel wat dedramatiseren.

Vorige week heeft de Eerste minister verslag uitgebracht over zijn reis naar Zaïre en hebben wij allen inzage gehad van de akkoorden die werden gesloten. U heeft kunnen opmerken dat langs de Belgische Investeringsmaatschappij een kredietlijn van vijftig miljoen werd toegekend aan de Sofide, de Nationale Zaïrese Financieringsmaatschappij voor de ondernemingen. Dit voorbeeld toont aan, Mijnheer Daems, dat heel de sector van de rechtstreeks productieve investeringen waarvan een normale commerciële of industriële rendabiliteit kan worden verwacht, door dit ontwerp niet wordt geraakt. Deze kunnen verder op een aangepaste manier worden gefinancierd. Vele, zonet de meeste investeringen die u op het oog hebt, hebben betrekking op de privé-sector en bevinden zich in dat ruim spoor van investeringen met een normale rendabiliteit.

Het nemen van Belgische overheidsparticipaties in industriële ondernemingen is een volkomen innovatie waarbij het de bedoeling is die ondernemingen aan te moedigen waarvoor de privé-sector minder belangstelling heeft omdat zij niet onmiddellijk economische rendabel zijn. In een eerste experimentele startfase zullen wij ons beperken tot dat soort investeringen meestal in de armste landen en in achtergebleven sectoren waar de onmiddellijke rendabiliteit niet is verzekerd.

Het is dus in een eerste aanloop voor de aanwending van dit nieuwe financiële middel in het kader van dit Fonds dat wij besloten hebben ons voorzichtig te beperken tot die soort participaties in die soort ondernemingen. Wij zijn er trouwens bijna van overtuigd dat dit type investeringen meestal niet wordt gezocht door de privé-sector en dat alleen een ernstige samenwerking langs overheidsparticipatie bij hen en overheidsparticipatie van ons dit soort projecten van de grond kan helpen. Het zijn, zoals ik in mijn aanvullend verslag heb gezegd, drempelprojecten die als het ware door die extra steun de drempel van een zekere *take-off* kunnen overwinnen. Laten wij dit debat dan ook relativeren. Van beide kanten hebben wij het aanmoedigen van productieve investeringen over zee op het oog. Een aantal traditionele projecten hebben normale circuits en traditionele aanmoedigingskanalen.

Zoals de minister bij het begin van zijn uiteenzetting heeft gezegd, kan ook medewerking van de Belgische Investeringsmaatschappij als technische agent worden gevraagd, ook bij de projecten van het bijzondere type dat wij hier op het oog hebben.

Ik meen dat over de huidige tekst, zoals hij uit de commissie is gekomen, een consensus kan worden bereikt, als men dit ontwerp beschouwt als de startfase, als een eerste experiment dat binnen afzienbare tijd op zijn concrete verdiensten kan worden beoordeeld, zodat indien nodig de wet kan worden aangevuld of gewijzigd.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Daems.

De heer Daems. — Mijnheer de Voorzitter, het gaat hier wel degelijk over gemengde ondernemingen waarin de Staat en de privé-sector betrokken zijn. Laten wij even veronderstellen dat een dergelijke onderneming waarin de Staat voor 49 pct. participeert en de privé-sector voor 51 pct. een ontwikkelingsproject zou willen realiseren. Door hier te zeggen dat de plaatselijke overheid of de overheid van het land waar het ontwikkelingsproject tot stand wordt gebracht, in dergelijke gemengde ondernemingen een meerderheidsparticipatie moet hebben, wordt een reeks gemengde maatschappijen uitgesloten waarin de privé-sector een meerderheidsparticipatie heeft, maar die niettemin aan ontwikkelingssamenwerking doen.

Om deze discriminatie te voorkomen heb ik dit amendement ingediend. In het oorspronkelijke ontwerp werd daar niet over gesproken. Het is het orgaan dat de subsidie, de lening, de rentevergoeding toekent dat erover moet oordelen of een project ja dan neen in aan-

merking komt. Nu sluiten wij de deur volledig door te bepalen dat de overheid een meerderheidsparticipatie moet hebben. Dat wens ik te vermijden.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, ik herhaal dat in de commissie, met respect voor de besprekingen die positief, loyaal en open waren, finaal een consensus is bereikt, en een amendement is aangenomen dat geleid heeft tot de tekst zoals hij thans voorligt.

De oorspronkelijke regeringstekst gaf deze precisering niet maar de bespreking van de ontwikkelingssamenwerking in dit verband heeft, rekening houdend met onze beperkte middelen en met de mogelijkheden die ook in ontwikkelingslanden bestaan om langs geëigende kanalen investeringen te realiseren, ons ertoe aangezet de precisering te aanvaarden zoals deze door de commissie is aangenomen.

De ervaring die wij met de werking van dit fonds zullen opdoen zal ons toelaten hieruit de besluiten te trekken waarop in de toekomst het beleid zal dienen opgesteld te worden.

De Voorzitter. — De heer Van Elsen stelt volgende amendementen voor:

A. In § 1 van dit artikel, de woorden «het Fonds verleent» te vervangen door de woorden «de Fondsen verlenen».

B. In § 2 van hetzelfde artikel, de woorden «het Fonds financieel dient» te vervangen door de woorden «de Fondsen financieel dienen».

C. In § 4 van hetzelfde artikel, het woord «Ministerraad» te vervangen door de woorden «de respectieve raden van de deelregeringen».

A. Au § 1er de cet article, remplacer les mots «le Fonds octroie» par les mots «les Fond octroient».

B. Au § 2 du même article, remplacer les mots «le Fonds est appelé» par les mots «les Fond sont appelés».

C. Au § 4 du même article, remplacer les mots «Conseil des ministres» par les mots «conseils respectifs des exécutifs».

Het woord is aan de heer Van Elsen.

De heer Van Elsen. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, deze amendementen hebben dezelfde strekking als het amendement dat bij artikel 5 werd ingediend. De bedoeling is het mogelijk te maken advies in te winnen van de Adviesraad voor Ontwikkelingssamenwerking.

Wij stellen in de eerste plaats voor deze Raad te betrekken bij het opstellen van het koninklijk besluit dat de toekenningsregelen moet bepalen van de leningen, van de rentevergoedingen, van de waarborgen en van het nemen van participaties, zoals in paragraaf 4 van artikel 2 wordt vermeld.

Het tweede amendement beoogt, wanneer de minister samenwerkingsprojecten wil toevertrouwen aan gespecialiseerde organismen, zoals in artikel 5 wordt bepaald als uitzondering op de wet op de openbare aannemingen, hij eerst het advies moet inwinnen van de Adviesraad voor Ontwikkelingssamenwerking.

Deze amendementen strekken ertoe de Adviesraad de plaats te geven die hem toekomt in het kader van het ontwikkelingsbeleid, zoals wij reeds tijdens de algemene bespreking hebben gezegd.

De Adviesraad werd samengesteld met de bedoeling adviezen te geven bij belangrijke beslissingen inzake ontwikkelingssamenwerking. Hij is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle geledingen van de maatschappij. Wij betreuren ten andere — wij hebben dat reeds gezegd — dat hij niet werd geraadpleegd bij de indiening van dit ontwerp. Hij werd wel geraadpleegd in 1976, 1977. Het lijkt ons niet meer dan normaal dat hij zijn rol kan en moet spelen in het kader van dit Fonds. Onze amendementen strekken ertoe hem deze mogelijkheid te geven.

Wat mijn amendement C bij artikel 2 betreft, dit hoeft ik hier niet meer te verantwoorden, aangezien het reeds als tekstverbetering werd opgenomen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het amendement C vervalt dus. Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, zoals reeds gezegd, hebben wij het volste respect voor de opdrachten en de taken van de Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking. Wij hebben daarvan reeds eerder getuigenis afgelegd. Samen met het Parlement wens ik

dat deze Raad zijn opdracht vervult overeenkomstig het koninklijk besluit van 3 januari 1977 en niet in de plaats treedt van het Parlement, noch van de minister. Het gaat om een adviesraad in dienst van het beleid, terwijl het Fonds geen beleidsinstrument is als zodanig, wel een beheersinstrument voor de uitvoerende macht, hierbij gecontroleerd door het Parlement.

Ik vraag dan ook dat niet zou worden ingegaan op de voorgestelde amendementen.

Ik voeg eraan toe dat de Raad adviezen heeft verstrekt ten aanzien van het ontwerp 990 en dat de Raad deze adviezen heeft hernieuwd. Ze blijken zeer goed te zijn gekend. In elk geval zijn de argumenten die werden aangehaald om bepaalde zaken te verbeteren, allemaal aan bod gekomen tijdens de bespreking, zowel in de commissie als in openbare vergadering. Wij moeten ons niet bezondigen aan formalisme, maar wij moeten wel zo vlug mogelijk dit Fonds tot stand brengen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Dewulf. — Mijnheer de Voorzitter, een korte opmerking in verband met het probleem van de verhouding tussen de executieve en de Raad van Advies.

Zonder de discussie te heropenen of in te gaan op het antwoord van de minister, wil ik er als rapporteur op wijzen dat zowel vier jaar geleden als nu het Parlement vanzelfsprekend belangstelling heeft getoond, zowel voor het advies van de Raad van State als voor de rol en de plaats die deze Raad van Advies zou moeten innemen in het nieuw instrument dat wij creëren.

De draagwijdte van mijn opmerking is de volgende. De « anciens » in de commissie, zoals de heer Van Elsen, zullen zich herinneren, dat wij nooit in een wettekst de rol of de plaats van de Raad van Advies hebben vastgelegd.

Ter gelegenheid van de bespreking van ontwerp 990 werd overeengekomen op welke wijze de Raad van Advies zou worden betrokken bij bepaalde activiteiten van het Fonds. Dit werd geacteerd in het verslag, dat de instemming kreeg van de parlementaire commissie. Maar wij hebben nooit een amendement aangenomen of een voorstel in overweging genomen om in de wet de rol van deze Raad van Advies te bepalen. Ik heb de indruk dat het in het spoor van die houding ook ditmaal niet wenselijk is deze zaak in een wettekst te regelen.

Wel blijft de vraag gesteld hoe de executieve haar verhouding tot deze Raad van Advies zal regelen ingevolge de oprichting van dit belangrijk nieuw instrument, het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking.

Ik voeg er persoonlijk aan toe dat de Raad van Advies in de verschillende adviezen die hij al gegeven heeft over het Fonds, niet altijd één zelfde lijn heeft gevolgd.

Als wij straks het amendement van de heer Emile Guillaume gaan behandelen zal blijken dat iets in het voorstel over de rol van de Raad van Advies voor de executieve moeilijk aanvaardbaar is, omdat het niet uitvoerbaar is, namelijk de oprichting van een oriënteringscommissie te raadplegen voor ieder project dat aan het Fonds wordt voorgelegd.

De Voorzitter. — Eveneens op artikel 2, stelt de heer Van Elsen het volgende amendement voor:

Paragraaf 4 van dit artikel aan te vullen als volgt:

« De Ministerraad zal hierover vooraf adviezen vragen aan de Adviesraad voor Ontwikkelingssamenwerking. »

Compléter le § 4 de cet article par la disposition suivante:

« Le Conseil des ministres demandera l'avis préalable du Conseil consultatif de la Coopération au Développement à ce sujet. »

Wij stemmen donderdag over dit amendement, alsmede over de andere amendementen op artikel 2 en over het artikel zelf.

L'article 3 est ainsi rédigé:

Art. 3. Dit Fonds wordt gespijsd door:

1. Dotaties ingeschreven op de begroting van Ontwikkelingssamenwerking;

2. Een affectatie van de winsten van de Nationale Loterij in uitvoering van de wet van 6 juli 1964, gewijzigd door de wet van 12 juli 1976;

3. Bijdragen gestort door de geholpen landen, inzonderheid als tussenkomst in de kost van het personeel dat tot hun beschikking wordt gesteld;

4. De renten van geleende of in deposito gegeven kapitalen en door de terugbetaalde geleende kapitalen;

5. De inkomsten van participaties en de opbrengst van hun afstand.

Het Fonds kan bovendien beschikken over:

— De ontvangen huurgelden of retributies die door de begunstigen betaald worden;

— Schenkingen en legaten.

Art. 3. Ce fonds est alimenté par:

1. Des dotations inscrites au budget de la Coopération au Développement;

2. Une affectation des bénéfices de la Loterie nationale en exécution de la loi du 6 juillet 1964, modifiée par la loi du 12 juillet 1976;

3. Des contributions versées par les pays assistés, notamment à titre d'intervention dans le coût du personnel mis à leur disposition;

4. Les intérêts des capitaux prêtés ou déposés ainsi que le remboursement des prêts;

5. Les revenus des participations ainsi que le produit de leur cession.

Le Fonds peut en outre disposer:

— Des loyers ou redevances à verser par les bénéficiaires de ses interventions;

— De dons et de legs.

De heer Van Elsen stelt het volgende amendement voor:

In dit artikel, de woorden « Dit fonds wordt » en « Het Fonds kan » te vervangen door de woorden « Deze Fondsen worden » en « De fondsen kunnen ».

A cet article, remplacer les mots « Le budget de ce Fonds est alimenté » par les mots « Le budget de ces Fonds est alimenté » et les mots « Le Fonds peut » par les mots « Les Fonds peuvent ».

De heer Van Elsen heeft dit amendement reeds verdedigd. Wij zullen donderdag daarover stemmen, evenals over artikel 3 waarop het betrekking heeft.

Art. 4. De minister kan eveneens geldsommen en waarden van welke aard ook in deposito aannemen, waarvan het bedrag, de opbrengst en/of het inkomen bestemd zijn voor het financieren van ontwikkelingsprojecten.

Die deposito's maken het voorwerp uit van inschrijvingen in de verrichtingen voor orde van de Thesaurie van de Staat.

Art. 4. Le ministre peut également accepter le dépôt de sommes et valeurs de toute espèce, dont le montant, le produit et/ou le revenu sont destinés au financement de projets de développement.

Ces dépôts font l'objet d'inscriptions dans les opérations pour ordre de la Trésorerie de l'Etat.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Wanneer de door de Staat in hoedanigheid van bouwheer, door rechtstreekse actie te realiseren projecten, aanleiding zouden kunnen geven tot het sluiten van contracten voor aannemingen van werken, leveringen of diensten, dan zullen deze onderworpen blijven aan de reglementering toepasselijk op de openbare aannemingen.

De minister kan, volgens behoorlijk gemotiveerde overeenkomst, de verwezenlijking van samenwerkingsprojecten toevertrouwen aan gespecialiseerde organismen, wanneer die projecten door hun aard, volgens de reglementering toepasselijk op de openbare aannemingen, geen aanleiding kunnen geven tot het sluiten van contracten die het karakter hebben van aannemingen van werken, leveringen of diensten.

Die overeenkomsten kunnen voorzien in het toekennen van voorschotten in gevallen die niet worden voorzien in de reglementering inzake openbare aannemingen.

Het bedrag van die voorschotten mag 50 pct. van het jaarlijks bedrag van de uitgaven voorzien door de overeenkomsten, die eveneens de terugvorderingsmodaliteiten bepalen, niet overschrijden.

Art. 5. Lorsque les projets à réaliser par l'Etat, par action directe en tant que maître de l'œuvre, pourront donner lieu à la conclusion de contrats d'entreprise de travaux, de fournitures ou de services, ceux-ci resteront soumis à la réglementation applicable aux marchés publics.

Le ministre peut, par convention dûment motivée, confier à des organismes spécialisés la réalisation de projets de coopération lorsque ceux-ci, par leur nature, ne peuvent donner lieu, suivant la réglementation applicable aux marchés publics, à la conclusion de contrats ayant le caractère d'une entreprise de travaux, de fournitures ou de services.

Ces conventions peuvent prévoir l'octroi d'avances dans des cas non prévus par la réglementation sur les marchés publics.

Le montant de ces avances ne peut excéder 50 p.c. du montant annuel des dépenses prévues par les conventions, qui en fixent également les modalités de récupération.

De Voorzitter. — Bij dit artikel is er een amendement van de heer Van Elsen, dat luidt:

In het tweede lid van dit artikel, na de woorden « De minister kan » in te voegen de woorden « na advies te hebben ingewonnen van de Adviesraad voor Ontwikkelingssamenwerking ».

Au deuxième alinéa de cet article, après les mots « Le ministre peut », insérer les mots « après avoir pris l'avis du Conseil consultatif de la Coopération au Développement ».

De heer Van Elsen heeft dit amendement reeds verdedigd.

M. Bonmariage présente l'amendement que voici:

Het tweede en het derde lid van dit artikel te vervangen als volgt:

« De minister kan voorschotten toekennen in de gevallen waarin het volgens de reglementering op de openbare aannemingen geoorloofd is opdrachten te gunnen zonder offerteaanvraag. »

Remplacer les deuxième et troisième alinéas de cet article par le texte suivant:

« Le ministre peut octroyer des avances dans les cas où la réglementation sur les marchés publics autorise la passation de marchés sans appel d'offre préalable. »

La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, chers collègues, le gouvernement lui-même a compris que l'article 5 du présent projet est très délicat, puisqu'il y a déposé successivement deux amendements.

L'amendement que je propose et qui, étant donné le peu de temps dont j'ai disposé pour le rédiger, devrait être complété par un amendement de l'alinéa 4 du texte du projet, a pour but de lever toute équivoque et de permettre au gouvernement de sortir la tête haute du problème qui lui est posé.

En effet, Monsieur le Ministre, vous n'ignorez pas qu'on a pu lire hier matin dans la presse un article s'inspirant d'une toute récente note d'un fonctionnaire de la Cour des comptes. Selon cette note, « les arguments avancés par le ministre pour mettre en place une procédure plus « souple » sont en soi très contestables ». La note critique aussi sévèrement l'article 5 du projet qui permet au ministre de déroger à la réglementation relative aux marchés publics lorsque les projets, étant donné leur genre, doivent nécessairement être confiés à des organismes spécialisés.

Toujours selon cette note, dont je n'ai pas eu connaissance — le journaliste est parfois mieux informé que le parlementaire —: « Pour se justifier, le ministre invoque la nécessité de remédier à des besoins urgents rendant indispensable une action directe et plus immédiate. Une fois de plus, observe la Cour des comptes, nous ne saisissons pas la relation entre l'objectif poursuivi et les moyens envisagés. D'une part, la réglementation des marchés publics a été voulue d'application générale et uniforme pour l'ensemble des pouvoirs publics. Or, toutes les conventions passées par l'AGCD ont le caractère de contrats de travaux ou de fournitures ou encore de services. D'autre part — c'est sur ce point, Monsieur le Ministre, que je voudrais essayer de vous convaincre —, la législation actuelle des marchés publics permet à l'administration de confier l'exécution des actions urgentes à des organismes spécialisés — universités et ASBL — dans le respect de la réglementation. »

En conclusion, la note demande si la Cour des comptes ne devrait pas informer les présidents des Chambres sur « les effets néfastes » que risque d'entraîner le projet actuellement en discussion.

Le problème a aussi été soulevé par le Conseil d'Etat dans son avis relatif à l'article 5, repris à la page 19 du document contenant le projet de loi déposé par le gouvernement. On peut y lire: « Il est malaisé de déterminer la portée exacte de l'article 5, alinéa 2. » Ou

bien il s'agit de contrats qui ne tombent pas, par leur nature, sous l'application de la loi du 14 juillet 1976 et, dès lors, il ne faut pas en traiter dans le projet. Ou bien on entend que certains marchés sont de nature telle qu'ils ne peuvent être passés forfaitairement; il y a lieu d'observer, ajoute le Conseil d'Etat, que l'article 3, paragraphe 2, de la loi du 14 juillet 1976 permet dans certains cas de passer le marché sans recourir à la procédure générale.

Je me demande pourquoi le gouvernement veut absolument obtenir ce droit de déroger par convention à une disposition d'application très générale. On peut certes concevoir une telle tentation mais que dirait-on si, dans un projet de loi, on proposait pour des raisons urgentes, spéciales ou exceptionnelles, de déroger par convention au statut des fonctionnaires ou des professeurs d'université?

Je crois vraiment, Monsieur le Ministre, que la loi de 1976, notamment en son article 3, paragraphe 2, permet de passer des marchés sans fixation forfaitaire de prix pour des travaux ou des services complexes relevant d'une technique nouvelle, présentant des aléas techniques importants qui obligent à commencer l'exécution des prestations alors que toutes les conditions de réalisation et obligations ne peuvent être déterminées complètement.

De plus, le 2° prévoit la même procédure « ... en cas de circonstances extraordinaires et imprévisibles, quand le marché a trait à des travaux, fournitures ou services urgents dont la nature et les possibilités de réalisation sont difficiles à définir ».

La loi est plus explicite encore, Monsieur le Ministre, pour vous permettre d'atteindre les objectifs que vous vous êtes assignés. En effet, le 3° de l'article 17 prévoit le marché de gré à gré « ... pour les travaux, fournitures et services dont l'exécution est réservée exclusivement à des détenteurs, etc., ou qui ne peuvent être confiés qu'à un entrepreneur ou à un fournisseur unique ».

Dès lors, s'il n'existe en Belgique qu'une seule entreprise, une seule université ou une seule ASBL susceptible de répondre à votre vœu en matière de coopération au développement, vous appliquez l'article 17, paragraphe 2, 3°.

L'article 17, même paragraphe, 4°, prévoit la même procédure « ... pour les ouvrages de précision dont l'exécution ne peut être confiée qu'à des techniciens éprouvés », ce qui vous ouvre des possibilités extraordinaires.

Au point 11 nous lisons: « les cas exceptionnels, lorsqu'il s'agit de travaux dont la nature et les aléas ne permettent pas une fixation préalable et globale des prix ». Quant au point 12, il mentionne: « les fournitures et services dont l'exécution ou la fabrication ne peut, en raison de nécessités techniques, par exemple, être confiée qu'à un entrepreneur ou à un fournisseur déterminé ».

Des ouvertures extraordinaires, prévues par la loi, vous permettent de passer des contrats de gré à gré. Je ne vois dès lors pas les raisons pour lesquelles vous vous obstinez à vouloir pouvoir déroger par convention aux dispositions prévues par la loi.

Afin d'éviter que l'on vous fasse un procès d'intention, nous vous proposons un texte qui vous permet, je pense, de réaliser votre objectif. En effet, vous souhaitez qu'il y ait, en la matière, une certaine souplesse offrant la possibilité de faire des avances. Nous acceptons cette souplesse si vous vous ralliez à notre texte.

Nous suggérons, en effet, que pour tous les cas où la réglementation sur les marchés publics autorise la passation de marchés sans appel d'offre préalable, vous pourriez octroyer des avances qui peuvent dépasser un montant de 50 p.c. du contrat total et qu'il vous est loisible de fixer les conditions de récupération.

Je ne trouve, ni dans le rapport ni dans les interventions que j'ai entendues au cours du présent débat, d'arguments susceptibles de justifier le fait qu'on autorise un ministre à déroger à une loi d'application générale, d'autant qu'il est armé légalement, par les textes actuels, pour poursuivre tous les objectifs qu'il souhaite atteindre.

J'ose espérer, Monsieur le Ministre, que vous accepterez mon amendement. Votre tâche serait ainsi simplifiée, car vous ne devriez plus défendre celui présenté par le gouvernement.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Dewulf. — Mijnheer de Voorzitter, het betoog van de heer Bonmariage en zijn amendementen raken een bijzonder gevoelig punt van het ontwerp en van het hele debat in de commissie.

Ik wil een inspanning doen om het debat rond artikel 5 te relativeren en te « dramatiseren » en te trachten, na de toegeving die de minister heeft gedaan met de indiening van het regeringsamendement op artikel 5, een consensus te bereiken.

Mijnheer Bonmariage, ik zal uw redenering hernemen, want zij is belangrijk. U zijt ook niet de enige die deze redenering houdt; zij steunt voor een groot deel op het advies van de Raad van State.

Men zegt, ten eerste, dat ook het departement van Ontwikkelingssamenwerking is onderworpen aan de wet van juli 1976 op de openbare aannemingen. Dit is voor u en voor ons allen evident. Deze evidentie zou volgens u niet als een alinea in artikel 5 moeten worden ingeschreven.

De heer Bonmariage. — Dat heb ik niet gezegd.

De heer Dewulf. — Ten tweede, indien er uitzonderingen moeten worden voorzien omwille van de bijzondere aard van sommige opdrachten, zijn de Raad van State en anderen van oordeel dat de wet van juli 1976 deze uitzonderingen aanvaardt, maar in het kader van de wetgeving van 1976.

Ten derde, indien het nu werkelijk zou gaan om een bepaalde opdracht die niet onder de wet van juli 1976 valt, omdat zij niet kan worden gerangschikt onder « aanneming van werken, leveringen en diensten » kan de minister vanzelfsprekend een onderhandse overeenkomst sluiten met een gespecialiseerde instelling. Om die drie redenen moet ter zake dus niet speciaal worden gelegitimeerd. Het probleem concentreert zich — zo gaat de redenering verder — rond het voorzien in bepaalde omstandigheden van voorschotten, gezien de aard van de contractanten. Het amendement van de heer Bonmariage volgt ten dele deze argumentatie.

Ik wil een inspanning doen om te bewijzen dat het probleem van de overheidsopdrachten in ontwikkelingslanden wellicht meer genuanceerd moet worden benaderd, méér zelfs dan het advies van de Raad van State en de amendementen die voor een groot deel op grond daarvan werden ingediend laten uitschijnen.

Ik wil in de eerste plaats een beleidsopmerking maken. U vraagt zich af — u hebt het zopas verklaard — welke machten aan de grondslag liggen van de huidige redactie van artikel 5. Mag ik de vraag anders stellen? Op het Algemeen Bestuur van Ontwikkelingssamenwerking zijn er ambtenaren die ervan overtuigd zijn dat ook de uitvoering van opdrachten en projecten een privilege moet zijn van het Abos zelf, en dat men slechts uitzonderlijk op derden een beroep moet doen.

Mijnheer de Minister, dit is een beleidsopmerking. Wat is de eigen en specifieke opdracht van uw Abos-administratie? Is zij vooral een beleids- en conceptieel, een cel die de activiteiten van de Belgische ontwikkelingsamenwerking volgt, of is het Abos ook een operationeel organisme dat ook zijn opdrachten in regie zelf uitvoert?

Het zou wel kunnen dat een aantal beschouwingen die hier aan bod komen, worden geïnspireerd door dergelijke beleidsthesissen die in bepaalde administratieve milieus worden verdedigd.

Men heeft hier het voorbeeld aangehaald van Kaniama-Kasene en van andere projecten die het Abos in eigen regie heeft willen uitvoeren en die niet noodzakelijk een succes zijn geweest. Het is zeer de vraag of een administratie met ten hoogste 350 à 400 ambtenaren terzelfder tijd een beleids- en een operationeel organisme kan zijn.

Vanaf het ogenblik dat wij opteren voor een andere conceptie, met name dat de Abos-administratie in elk geval voor projecten een beroep doet op derden, stelt zich de vraag met welke derden zij scheep zal gaan. Het gaat om NGO's, om gespecialiseerde instellingen en om commerciële firma's. Wij moeten vermijden alleen met de eerste en met de derde partner samen te werken. Waarom? Met de niet-gouvernementele organisaties wordt samengewerkt dank zij het systeem van de medefinanciering. Het gaat hier meestal om interessante maar microprojecten met vrijwilligers die wij, en ook u, Mijnheer de Minister, graag aanmoedigen. Aan de andere kant lopen wij het risico alleen maar uit te zien naar commerciële firma's, met het gevaar alleen oog te hebben voor grote projecten met een belangrijke infrastructuur of bestanddelen die op zulk een grote schaal worden voorzien dat zij in een of andere vorm alleen kunnen worden onderworpen aan een traditionele openbare aanneming of aan een openbare offerte. Maar voor sectoren die ons vooral interesseren zoals landbouw, medische verzorging, sociale voorzieningen in de ruime zin van het woord en plattelandsgebonden projecten passen deze partners en deze projecten niet. Wanneer in deze sectoren de projecten een zekere omvang, een zekere specialisatie, een bepaalde technische *know-how* omvatten, vallen zij buiten het werkkterrein van de niet-gouvernementele organisaties die kleinschalig te werk gaan zonder aangepaste technische *know-how* en specialisatie. Maar zij vallen ook buiten het bestek van de grote infrastructuurprojecten onderworpen aan openbare aannemingen en aan het aanbod van commerciële firma's. Geheel deze tussencategorie dreigt wel eens verwaarloosd te worden.

Mijnheer de Minister, mijn eerste opmerking betrof de rol van Abos en de vraag of deze organisatie zelf veel projecten in regie moet uitvoeren.

Mijn tweede opmerking ging over de evolutie die wij momenteel kennen in het voorleggen van projecten. Het zijn aan het ene uiterste de microprojecten en aan het andere uiterste de macroprojecten die beide de middenzone, de volksgebonden projecten, niet voldoende verzorgen.

Zo kom ik tot mijn derde opmerking. Hoe moeten wij in het licht van die specifieke moeilijkheden en opdrachten voor de ontwikkelingssamenwerking de Belgische wetgeving inzake openbare aannemingen bekijken? Zij werd aangepast in 1976, voornamelijk om zich te schikken naar de richtlijnen van de EEG.

Men beweert te gemakkelijk dat die wet ook in opdrachten heeft voorzien in het buitenland en meer bepaald in opdrachten in ontwikkelingslanden in het kader van de ontwikkelingssamenwerking. Ik vrees dat uit de praktijk duidelijk blijkt dat wij de wetgeving op de openbare aannemingen opnieuw moeten onderzoeken in het licht van de ontwikkelingssamenwerking en van het uitvoeren van projecten in ontwikkelingslanden, onder meer omdat, en dit weze mijn laatste bedenking, de criteria die ten grondslag liggen van de erkenning van firma's en ondernemingen die mogen participeren nu vooralsnog van louter technische en financiële aard zijn.

Welnu firma's die hier zowel financieel als technisch in aanmerking komen voor openbare aannemingen zijn niet noodzakelijk heel goed geplaatst om in ontwikkelingslanden, opdrachten te gaan vervullen.

Wij moeten nagaan of de wetgeving inzake de overheidsopdrachten geen nieuwe of aanvullende criteria moet voorzien om rekening te houden met de eigen aard van de projecten en de opdrachten in ontwikkelingslanden.

Mijnheer Bonmariage, ik zal *ex absurdo* een voorbeeld geven. Ik ken toevallig zeer goed een gespecialiseerde instelling, met een statuut van VZW, die wil participeren in openbare aannemingen, die ter plaatse zelfs gedecentraliseerde diensten heeft en die reeds 25 jaar gespecialiseerd is in, onder meer, waterbouwkundige werken. Welnu die instelling wordt uitgesloten omdat zij aan de eerste voorwaarde opgelegd door de erkenningscommissie, niet beantwoordt wegens haar statuut van VZW.

Bepaalde ambtenaren bij het Abos beweren dat zelfs de niet-gouvernementele organisaties en gespecialiseerde instellingen rechtstreeks of onrechtstreeks voor een deel van de projecten die hun worden toevertrouwd, moeten worden onderworpen aan de openbare aannemingen. Zij gaan zelfs zover te stellen dat men in een project, het element leveringen, het element werken en het element diensten als het ware uit elkaar kan houden. Er wordt aan gedacht om aan die gespecialiseerde instellingen alleen maar het element dienstverlening toe te vertrouwen, los van de leveringen en van de werken. Dit is een gevaarlijke manier om samenhangende projecten te behandelen.

Mijnheer de Minister, ik ben hier mijn taak als rapporteur enigszins te buiten gegaan — waarvoor ik excuus vraag — maar ik wilde de Senaat alleen attent maken op de problemen rond artikel 5.

De commissie en de regering hebben een grote inspanning gedaan om een consensus op te bouwen, die wij aan de praktijk zullen toetsen. Wij zullen hierbij het regime van opdrachten aan derden voor ontwikkelingssamenwerking rustig bekijken. Desnoods zullen wij voorstellen de Belgische wetgeving met betrekking tot de openbare aannemingen van 1976 te wijzigen. Maar, Mijnheer Bonmariage, het zou logistiek niet fraai en ongebruikelijk zijn ter gelegenheid van deze wet de kaderwetgeving inzake openbare aannemingen te wijzigen.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik heb daar niet veel aan toe te voegen. Ik wil wel uitdrukkelijk zeggen dat ik het huidige regime inzake openbare aanbestedingen ten volle wens te respecteren. Deze reglementering kan in het kader van deze wetgeving niet gewijzigd worden.

Ik wil in het kader van dit Fonds wel in de wettelijke mogelijkheid voorzien om uitzonderlijk, voor projecten die niet voor openbare aanbesteding in aanmerking kunnen komen, overeenkomsten te sluiten met gespecialiseerde organismen. Dit moet evenwel voldoende worden verantwoord en het Ministerieel Comité voor Begroting moet ter zake haar consensus geven. Deze aangelegenheid kan slechts met de meeste omzichtigheid worden benaderd in de termen zoals uiteindelijk werd overeengekomen in de commissie.

Ik vraag dan ook, met alle begrip voor de bezorgdheid die naar voor is gekomen, dat wij ons zouden houden aan de tekst waaraan

de commissie haar goedkeuring heeft gehecht. Ik sluit helemaal niet uit dat in een ander verband de wetgeving inzake openbare aanbestedingen specifiek met betrekking tot de ontwikkelingssamenwerking zou onderzocht worden. Dit is echter een ander probleem, dat een apart onderzoek verdient.

M. le Président. — La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, le rapporteur m'a fait l'honneur de s'adresser à moi très longuement, mais il ne m'a guère convaincu.

M. Coens, Ministre de la Coopération au Développement. — Ai-je été plus convaincant, Monsieur Bonmariage?

M. Bonmariage. — Oui, quelque peu, Monsieur le Ministre.

M. Dewulf m'a donné l'impression de celui qui, surpris par un gendarme, lui dit pour se défendre: «La loi c'est la loi», bien sûr, mais il faut tenir compte des conditions financières spécifiques et être plus en prise avec l'évolution des comportements.

Le ministre a déclaré qu'il voulait être autorisé par la loi, dans des cas exceptionnels, à faire des passations de gré à gré. Or, la loi dit, en son article 17, paragraphe 2, onzièmement: «... dans des cas exceptionnels, lorsqu'il s'agit de travaux dont la nature ne permet pas une fixation préalable et globale du prix». Ainsi armé par la loi, le ministre peut, dans ces cas-là, procéder à des avances, avances qui, toutefois, ne peuvent dépasser 50 p.c.

Dès lors, je ne vois vraiment pas pourquoi le gouvernement et le rapporteur défendent un texte qui ne fait que reprendre en quelque sorte ce qui existe déjà dans la loi de 1976.

Quant aux grands travaux d'agriculture dont vous avez parlé, Monsieur le rapporteur, ils entrent, eux, dans le douzièmement de l'article 17: «Pour les fournitures et services dont l'exécution ou la fabrication ne peut, en raison des nécessités techniques ou d'investissements préalables importants, être confiée qu'à un entrepreneur ou un fournisseur déterminé».

Je ne comprends donc pas pourquoi vous voulez déroger à la loi par convention, puisque la loi de 1976 vous permet déjà d'agir ainsi.

Je souhaiterais donc que l'on fasse preuve de compréhension à l'égard de cet amendement, d'autant plus que vous avez tous vos apaisements, Monsieur le Ministre, puisque vous pouvez faire légalement ce que vous trouvez souhaitable.

M. le Président. — Ce point est certes très important, mais notre règlement prévoit cinq minutes pour la défense d'un amendement, et voilà plus d'une demi-heure que nous en discutons.

Le vote interviendra jeudi, et l'on verra alors qui l'emportera. (Sourires.)

M. Bonmariage. — Je vous sais gré de votre patience, Monsieur le Président. Permettez-moi toutefois de faire remarquer que celui qui a défendu l'amendement n'a pas pris beaucoup plus de cinq minutes.

De Voorzitter. — De regering stelt volgend amendement voor:

Bij het einde van alinea 2 volgende zin toe te voegen: «Het Ministerieel Comité voor Begroting moet zijn instemming betuigen met elke afwijking, die gevalsgewijze, door de minister wordt voorgelegd.»

Ajouter à la fin de l'alinéa 2 la phrase suivante: «Le Comité ministériel du Budget doit approuver chaque dérogation qui lui est présentée cas par cas par le ministre.»

Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat wij een correcte vertaling gegeven hebben van de wil van de commissie door de bijkomende zorg die wij wensen te besteden aan de conventies die ter zake worden ingebracht.

M. le Président. — Nous voterons jeudi sur les amendements et sur l'article 5 auquel ils se rattachent.

L'article 6 est ainsi rédigé:

Art. 6. Mits zij aan de minister van Financiën worden betekend, kunnen ten gerieve van de rekenplichtigen van de Ontwikkelingssamenwerking, in het buitenland bankrekeningen in Belgische of in vreemde munt worden geopend.

Deze rekeningen worden gespijsd door afboekingen ten laste van het Fonds; de eventuele interesten op deze rekening mogen voor rekening van het fonds in ontvangst worden genomen. De rekenplichtigen

van de Ontwikkelingssamenwerking worden gemachtigd om, ten laste van voornoemde rekeningen, alle betalingen in plaatselijke munt, binnen het kader van de geldende delegatie uit te voeren. De uitgaven ten laste van de budgettaire kredieten worden aan het fonds teruggestort door aanrekening op deze kredieten.

De begrotingsverrichtingen uitgevoerd door de rekenplichtigen worden geboekt op een specifiek artikel van de afzonderlijke sectie van de begroting.

Art. 6. Moyennant notification au ministre des Finances, des comptes en banque à l'étranger peuvent être ouverts, en monnaie belge ou étrangère, au profit des comptables de la Coopération au Développement.

Ces comptes sont alimentés par prélèvements à charge du Fonds; les intérêts éventuellement produits par ces comptes peuvent être pris en recettes pour le compte du Fonds. Les comptables de la Coopération au Développement sont autorisés à effectuer à charge desdits comptes tous les paiements en monnaie locale dans la limite des délégations en vigueur. Les dépenses à charge des crédits budgétaires sont remboursées au Fonds par imputation sur ces crédits.

Les opérations budgétaires effectuées par les comptables sont comptabilisées à un article spécifique de la section particulière du budget.

De heer Van Elsen had volgend amendement voorgesteld:

In dit artikel de woorden «van het Fonds» en «aan het Fonds» te vervangen door de woorden «van de Fondsen» en «aan de Fondsen».

A cet article, remplacer les mots «à charge du Fonds» par les mots «à charge des Fonds» et les mots «au Fonds» par les mots «aux Fonds».

Zoals overeengekomen zullen wij ons donderdag hierover uitspreken.

Art. 7. Bij de minister wordt er een Comité opgericht, waarin het beleid inzake bilaterale ontwikkelingssamenwerking gecoördineerd wordt.

Dit comité wordt voorgezeten door de minister en is bovendien samengesteld uit de ministers die respectievelijk de Financiën, de Buitenlandse Zaken, de Buitenlandse Handel en de Economische Zaken in hun bevoegdheid hebben, alsmede twee ministers of staatssecretarissen die de Vlaamse gemeenschap vertegenwoordigen en twee ministers of staatssecretarissen die de Franse gemeenschap vertegenwoordigen.

Art. 7. Il est créé auprès du ministre un Comité chargé de coordonner la politique de coopération bilatérale.

Ce Comité est présidé par le ministre et composé en outre des ministres qui ont respectivement dans leurs attributions les Finances, les Affaires étrangères, le Commerce extérieur et les Affaires économiques, ainsi que de deux ministres ou secrétaires d'Etat qui représentent la communauté française et de deux ministres ou secrétaires d'Etat qui représentent la communauté flamande.

De heer Van Elsen heeft volgend amendement voorgesteld:

Dit artikel te vervangen als volgt:

«Bij ieder van de Fondsen wordt er een Comité opgericht, geplaatst onder voorzitterschap van de minister en samengesteld uit de ministers die respectievelijk de Financiën, de Buitenlandse Zaken, de Buitenlandse Handel en de Economische Zaken in hun bevoegdheid hebben, alsmede, naargelang van het Fonds, twee ministers die ofwel de Nederlandstalige ofwel de Franstalige gemeenschap vertegenwoordigen.»

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Auprès de chacun des Fonds, il est créé un Comité placé sous la présidence du ministre et composé des ministres qui ont respectivement dans leurs attributions les Finances, les Affaires étrangères, le Commerce extérieur et les Affaires économiques, ainsi que de deux ministres représentant, selon le Fonds, soit la communauté française, soit la communauté flamande.»

Par ailleurs, M. Emile Guillaume présente l'amendement que voici:

Artikel 7 te vervangen als volgt:

«Bij de Minister wordt een Comité van advies ingesteld, hierna «het Comité» genoemd, dat bevoegd is om op initiatief van de minister een schriftelijk en met redenen omkleed advies te verstrekken over alle ontwikkelingsprojecten die ter financiering aan het Fonds worden voorgesteld.

De leden van het Comité worden door de Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking onder zijn leden aangewezen.

Het Comité bestaat uit evenveel Nederlandstalige als Franstalige leden.

De voorzitter van het Comité is de voorzitter van de Raad van Advies voor Ontwikkelingssamenwerking.

De duur van het mandaat van de leden van het comité bedraagt vier jaar. Dat mandaat is eenmaal vernieuwbaar.

De vernieuwing van de leden geschiedt voor de helft om de twee jaar.

Het Comité van advies, waaraan de minister een verzoek om advies richt, beschikt over een maximumtermijn van een maand om het te doen kennen.

De nadere regels van de werking van het Comité van advies worden in een huishoudelijk reglement vastgelegd door de minister. De minister stelt het Comité van advies binnen een termijn van vijftien dagen in kennis van de beslissing die hij als gevolg van dat advies heeft genomen.

Remplacer l'article 7 par les dispositions suivantes :

« Il est institué auprès du ministre un Comité consultatif ci-après dénommé « le Comité » qui a pour compétence, à l'initiative du ministre, de donner un avis écrit et motivé sur tous les projets de développement proposés au financement du Fonds.

Les membres du Comité sont désignés par le Conseil consultatif de la Coopération au Développement parmi ses membres.

Ce Comité est composé d'autant de membres d'expression française que de membres d'expression néerlandaise.

Le président du Comité est le président du Conseil consultatif de la Coopération au Développement.

La durée du mandat des membres du comité est de quatre ans. Ce mandat est renouvelable une fois.

Le renouvellement des membres s'effectue par moitié tous les deux ans.

Le Comité consultatif, saisi par le ministre d'une demande d'avis, disposera d'un délai maximum d'un mois pour le faire connaître.

Les formalités internes de fonctionnement du Comité consultatif sont fixées dans un règlement d'ordre intérieur, arrêté par le ministre. Le ministre informera le Comité consultatif, dans un délai de quinze jours, de la décision prise suite à son avis.

La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — L'amendement de M. Emile Guillaume vise à supprimer l'article 7 pour les raisons que j'ai eu l'occasion d'énoncer lorsque nous avons discuté, à l'article premier, des problèmes des communautés. Il paraît peu approprié d'adjoindre à un comité ministériel national, des ministres qui n'ont plus aucune compétence nationale. Le gouvernement actuel souhaite garder la politique de coopération au développement dans le domaine national, et c'est son droit. Mais vouloir, malgré tout, à cet article 7, faire participer les communautés qui — faut-il le rappeler — seront dirigées par des exécutifs n'ayant plus aucun lien avec le gouvernement national dès les prochaines élections, ne nous paraît pas de bonne politique.

L'auteur de l'amendement souhaite remplacer l'actuel article 7 par un autre qui créerait un comité consultatif auprès du ministre qui a la Coopération au Développement dans ses attributions, comité dont il précise la mission: donner, lorsque le ministre le demande, un avis motivé sur les projets de développement proposés au financement du Fonds.

Il précise la composition et le mode de désignation des membres de ce conseil consultatif. Je pense que cet amendement qui essaie de rapprocher les décisions de ceux qui sont tous les jours immédiatement concernés par les préoccupations de développement, mérite considération de la part du gouvernement.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben reeds de rol, de functie en de betekenis van de Raad van Advies toegelicht. Wij hechten zeer veel belang aan artikel 7 omdat hierdoor het geïntegreerd karakter van het ontwikkelingsbeleid benadrukt wordt. Met andere woorden, de ministers van Financiën, van Buitenlandse Zaken, van Buitenlandse Handel en van Economische Zaken, die ongetwijfeld ook in hun beleid betrokken worden met de ontwikkelingsamenwerking, blijven betrokken bij het ontwikkelingsbeleid. Tevens willen wij even uitdrukkelijk de inbreng van de gemeenschappen in het ontwikkelingsbeleid benutten. Rekening houdend met de institutionele mogelijkheden van vandaag, hebben wij gemeend dat wij deze inbreng het best waar konden maken via het Comité waarin per gemeenschap, twee ministers of staatssecretarissen zitting hebben en zodoende betrokken zijn bij het beleid ter zake. Ik denk dat dit in deze kontekst het ideale compromis is dat kon bereikt worden.

M. le Président. — Nous voterons jeudi.

Artikel 8 luidt :

Art. 8. Op de voordracht van de minister en van de minister van Financiën, bepaalt de Koning welke bedragen van de kredieten, behorende tot de begroting voor de Ontwikkelingssamenwerking van het jaar waarin deze wet in werking treedt, aan het Fonds zullen worden overgemaakt opdat het zijn taak kan vervullen.

De saldi van de winsten van de Nationale Loterij en van de tussenkomsten van de steunverkrijgende landen in de kosten van het hun ter beschikking gestelde personeel, die voorkomen op de afzonderlijke sectie van de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, worden eveneens aan het Fonds overgemaakt.

Art. 8. Sur la proposition du ministre et du ministre des Finances, le Roi détermine les montants des crédits appartenant au budget de la Coopération au Développement de l'année au cours de laquelle intervient l'entrée en vigueur de la présente loi, qui seront versés au Fonds en vue de la réalisation de sa mission.

Sont également versés au Fonds les soldes des bénéfices de la Loterie nationale et les interventions des pays assistés dans le coût du personnel mis à leur disposition, qui figurent à la section particulière du budget du ministre des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement.

De heer Van Elsen heeft volgend amendement voorgesteld :

In het eerste en het tweede lid van dit artikel de woorden « aan het Fonds » telkens te vervangen door de woorden « aan de Fondsen ».

Aux premier et deuxième alinéas de cet article, remplacer les mots « au Fonds » par les mots « aux Fondsen ».

Wij stemmen donderdag.

HOOFDSTUK II. — Fonds voor leningen aan vreemde Staten

Art. 9. Het artikel 5 van de wet van 3 juni 1964 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 42 van 31 augustus 1939, houdende reorganisatie van de Nationale Delcredetendienst en tot machtiging van de minister van Financiën en van de minister die de buitenlandse handelsbetrekkingen in zijn bevoegdheid heeft, leningen aan Staten en aan vreemde organismen toe te staan, zoals gewijzigd door artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 75 van 10 november 1967, wordt vervangen door de volgende bepalingen :

« Art. 5. § 1. Er wordt een Fonds opgericht van categorie A ingeschreven in de afzonderlijke sectie van de begroting van het ministerie van Financiën, sectie 1, hoofdstuk 1, en genaamd « het Fonds voor leningen aan vreemde Staten ».

§ 2. A. Er wordt, bij het fonds vermeld in § 1, een Commissie voor leningen aan vreemde Staten opgericht. Zij bestaat uit vertegenwoordigers van de minister van Financiën, de minister tot wiens bevoegdheid de buitenlandse handelsbetrekkingen behoren, de minister bevoegd voor Ontwikkelingssamenwerking, de minister van Economische Zaken en de minister van Buitenlandse Zaken alsmede uit vertegenwoordigers van de executieven tot wier bevoegdheid de gewestelijke aangelegenheden behoren. Deze Commissie wordt belast met de coördinatie van het bepalen van de beleidslijn van deze departementen inzake leningen aan vreemde Staten, enerzijds, en van het volgen van hun beheer, anderzijds.

B. Tot beloop van de middelen waarover het Fonds, vermeld in § 1, beschikt en bezorgd om rekening te houden met het Belgische beleid inzake ontwikkelingsamenwerking zijn de minister van Financiën en de minister tot wiens bevoegdheid de buitenlandse handelsbetrekkingen behoren gemachtigd om gezamenlijk leningen toe te staan aan vreemde Staten. Die leningen kunnen gebonden worden aan het verschaffen van Belgische prestaties.

§ 3. Dit Fonds wordt gespijsd :

1. Door begrotingskredieten die daarvoor jaarlijks worden ingeschreven in de begroting van het ministerie van Financiën ;

2. Door de financiële dienst van de leningen, met name door de terugbetaling van de hoofdsom en desgevallend door de betaling van de interesten verbonden aan de leningen.

§ 4. Worden eveneens gestort in dit Fonds op datum van de inwerkingtreding van de huidige wet :

1. De op deze datum beschikbare kredieten ingeschreven in het artikel 83.02 van titel II van de begroting van het ministerie van Financiën ;

2. De terugbetalingen van de leningen toegestaan op deze datum evenals het betalen van de eraan verbonden interesten.

CHAPITRE II. — *Fonds des prêts à des Etats étrangers*

Art. 9. L'article 5 de la loi du 3 juin 1964 modifiant l'arrêté royal n° 42 du 31 août 1939 réorganisant l'Office national du Ducroire et autorisant le ministre des Finances et le ministre qui a les relations commerciales extérieures dans ses attributions à consentir des prêts à des Etats ou à des organismes étrangers, tel que modifié par l'article 2 de l'arrêté royal n° 75 du 10 novembre 1967, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 5. § 1er. Il est créé un Fonds comptable de catégorie A inscrit à la section particulière du budget du ministère des Finances, section 1, chapitre 1, et dénommé «Fonds des prêts à des Etats étrangers».

§ 2. A. Il est créé auprès du Fonds visé au § 1er, une Commission des prêts aux Etats étrangers. Elle est composée de représentants du ministre des Finances, du ministre ayant les relations commerciales extérieures dans ses attributions, du ministre ayant la Coopération au Développement dans ses attributions, du ministre des Affaires économiques et du ministre des Affaires étrangères ainsi que de représentants des exécutifs ayant les affaires régionales dans leurs attributions. Cette Commission est chargée, d'une part, de la coordination de la position de ces départements dans la politique de prêts à des Etats étrangers et, d'autre part, du suivi de leur gestion.

B. A concurrence des ressources dont dispose le Fonds visé au § 1er, et avec le souci de tenir compte des actions de coopération au développement réalisées par la Belgique, le ministre des Finances et le ministre ayant les relations commerciales extérieures dans ses attributions sont autorisés à consentir conjointement des prêts à des Etats étrangers. Ces prêts peuvent être liés à la fourniture de prestations belges.

§ 3. Ce Fonds est alimenté:

1. Par des crédits budgétaires annuellement inscrits à cette fin au budget du ministère des Finances;

2. Par le service financier des prêts, en l'occurrence par le remboursement du principal et le cas échéant par le paiement des intérêts attachés aux prêts.

§ 4. Sont également versés à ce Fonds à la date d'entrée en vigueur de la présente loi:

1. Les crédits disponibles à cette date inscrits à l'article 83.02 du titre II du budget du ministère des Finances;

2. Les remboursements des prêts consentis à cette date ainsi que le paiement des intérêts y afférents.»

M. Bonmariage et consorts présentent les amendements que voici:

A. Supprimer le § 2, A, de l'article 5 proposé par cet article.

A. Paragraaf 2 van artikel 5 voorgesteld door dit artikel, te doen vervallen.

B. Remplacer le point B du § 2 de l'article 5 proposé, par: «A concurrence des ressources dont dispose le Fonds et en tenant compte des actions de coopération au développement réalisées en Belgique, le ministre des Finances, le ministre ayant la Coopération au Développement dans ses attributions et le ministre ayant les relations commerciales extérieures dans ses attributions, agissant conjointement, sont autorisés à consentir des prêts à des Etats étrangers. Ces prêts peuvent être liés à la fourniture de prestations belges.»

B. Het bepaalde in § 2, B, van artikel 5 voorgesteld door dit artikel, te vervangen als volgt:

«B. Tot beloop van de middelen waarover het Fonds beschikt, en met inachtneming van het Belgisch beleid inzake ontwikkelingssamenwerking, zijn de minister van Financiën, de minister tot wiens bevoegdheid de Ontwikkelingssamenwerking behoort, en de minister tot wiens bevoegdheid de buitenlandse handelsbetrekkingen behoren, gemachtigd om gezamenlijk leningen toe te staan aan vreemde Staten. Die leningen kunnen verbonden worden aan het verschaffen van Belgische prestaties.»

La parole est à M. Bonmariage sur son amendement A.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, le premier amendement est un amendement de forme. Il ne fait que suivre l'avis du Conseil d'Etat, lequel plaide à juste titre que l'organisation des services administratifs du gouvernement appartient au Roi et non au pouvoir législatif.

Bien que le gouvernement actuel tienne au maintien de ce paragraphe, car il fait partie d'un consensus au niveau des déclarations gouvernementales, il devrait réfléchir au fait que la manière dont sont organisés les exécutifs régionaux risque de créer des problèmes.

Si le ministre plaide pour le maintien du paragraphe, je voudrais qu'il réponde clairement à la question de savoir comment il associera des représentants de l'exécutif ayant les affaires régionales dans ses

attributions pour la région bruxelloise, en tout cas après les prochaines élections.

Au train où nous allons, les exécutifs régionaux sortiront du gouvernement central et nous n'aurons pas pris les dispositions pour doter la région bruxelloise de son exécutif. Que devient-elle au cas où vous maintenez votre texte, Monsieur le Ministre?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, mede namens collega Urbain stel ik u voor de tekst door de commissie aangenomen, te behouden.

Met betrekking tot het Fonds van leningen aan vreemde Staten wordt ook voorzien in een commissie waarin de andere ministers worden vertegenwoordigd die ook zeggenschap hebben inzake de buitenlandse handel, dus ook de gewesten. In het huidige constitutioneel bestel wordt de buitenlandse handel ook erkend als hebbende zekere regionale aspecten.

Vermits er nu in dit land drie regio's zijn erkend, geldt dit ook uitdrukkelijk voor de Brusselse regio.

M. Bonmariage. — Il n'y a que deux exécutifs régionaux.

M. Coens, Ministre de la Coopération au Développement. — Pour l'instant?

M. Bonmariage. — Après les prochaines élections.

M. Coens, Ministre de la Coopération au Développement. — Pour l'instant, il y en a trois.

M. Bonmariage. — Il ne faut pas se situer dans l'éternité, mais dans le temps, Monsieur le Ministre.

M. le Président. — La parole est à M. Bonmariage pour défendre son amendement B.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, cet amendement propose un nouveau texte pour le point B du paragraphe 2 de l'article 5. La rédaction proposée s'inspire de deux préoccupations.

La première, à laquelle a déjà répondu le ministre du Commerce extérieur, tend à introduire le ministre de la Coopération au Développement dans la procédure de signature des prêts. Nous pensons que cette revendication est fondée et que par ce moyen, la coopération au développement participe réellement à la politique extérieure. Nous pensons que cette revendication est soutenue par les conseils consultatifs et nous estimons qu'il est intéressant, pour l'avenir, de maintenir cette double signature.

Ma deuxième préoccupation est plus légistique et formelle. Le Conseil d'Etat, avec beaucoup de retenue, écrit dans son avis que les mots «avec le souci» n'ont pas de contenu normatif, «normatieve inhoud» en néerlandais, et «caractère normatif» en français.

Nous inspirant du projet du Conseil d'Etat et au cas où le gouvernement ne voudrait pas voir figurer le ministre de la Coopération au Développement dans le texte, nous proposons à tout le moins de remplacer les mots «dans le souci de» par les mots «en tenant compte de».

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Coens.

De heer Coens, Minister van Ontwikkelingssamenwerking. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, dat laatste is in de commissie aangenomen door een wijziging in de tekst. Dit laatste amendement is eigenlijk opgevangen door een amendement van de heer Van Elsen dat werd aangenomen.

Wat het eerste betreft, is het natuurlijk bijzonder vriendelijk om de minister van Ontwikkelingssamenwerking mede handtekening te geven in het Fonds voor leningen van Staat tot Staat.

Overeenkomstig het akkoord in de regering en in de commissie wil ik de zaken laten zoals ze nu zijn. Er verandert eigenlijk niets ten opzichte van de huidige situatie.

Hier wordt wettelijk ook erkend dat men terdege rekening moet houden met de problematiek inzake ontwikkelingssamenwerking want ook deze leningen aan vreemde Staten vormen een van de mogelijkheden van ontwikkelingssamenwerking.

Wij vragen dan ook de tekst als dusdanig te behouden.

M. le Président. — La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, le deuxième sous-amendement a été accepté par la commission. Au moment de passer au vote sur l'ensemble, il serait bon que les membres du Sénat soient informés du nouveau texte. Le texte accepté par la commission reprend toujours les termes « avec le souci ».

De Voorzitter. — Mijnheer de rapporteur, hier moet duidelijk zijn. Als ik het goed begrepen heb heeft het amendement van de heer Van Elsen alleen betrekking op de Nederlandse tekst. Dit amendement luidt inderdaad als volgt:

In § 2, B, van artikel 5 voorgesteld door dit artikel de woorden « en bezorgd om rekening te houden met » te vervangen door de woorden « rekening houdend met ».

Au § 2, B, du texte néerlandais de l'article 5 proposé par cet article, remplacer les mots « en bezorgd om rekening te houden met » par les mots « rekening houdend met ».

De heer Dewulf. — In mijn mondeling verslag heb ik de nieuwe tekst voorgelezen. Het zou wenselijk zijn over een correcte tekst in de twee landstalen te beschikken.

De Voorzitter. — Het amendement van de heer Van Elsen dat werd aangenomen handelt alleen over de Nederlandse tekst.

Mevr. Nauwelaerts-Thues. — Omdat de Franse tekst goed was!

De heer Dewulf. — Dat is zo. Alleen de Nederlandse tekst moest worden aangepast.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et sur l'article 9 interviendra jeudi.

Artikel 10 luidt:

HOOFDSTUK III. — *Gemeenschappelijke bepalingen*

Art. 10. De minister tot wiens bevoegdheid de Ontwikkelingssamenwerking behoort, enerzijds, en de ministers van Buitenlandse Handel en van Financiën, anderzijds, brengen jaarlijks een moreel verslag uit over de werkzaamheden van beide Fondsen.

CHAPITRE III. — *Dispositions communes*

Art. 10. Le ministre qui a la Coopération au Développement dans ses attributions, d'une part, et les ministres du Commerce extérieur et des Finances, d'autre part, établissent chaque année un rapport moral sur les activités des deux Fonds.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. De Koning bepaalt de datum waarop deze wet in werking treedt.

Art. 11. Le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de la présente loi.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — Wij zullen donderdag stemmen over de amendementen, over de artikelen waarop zij betrekking hebben en over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Nous voterons jeudi sur les amendements, sur les articles auxquels ils se rattachent et sur l'ensemble du projet de loi.

Hiermede zijn wij gekomen aan het einde van onze werkzaamheden.

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Demande — Verzoek

M. le Président. — M. Lagasse désire interpellier le Premier ministre sur « les promesses non tenues en matière de réformes institutionnelles ».

De heer Lagasse wenst de Eerste minister te interpellieren over « de niet-gehouden beloften inzake institutionele hervormingen ».

La date de cette interpellation sera ultérieurement.

De datum van die interpellatie zal later worden bepaald.

PROJETS DE LOI — ONTWERPEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le gouvernement a déposé les projets de loi ci-après:

1° Contenant le budget du ministère des Travaux publics de l'année budgétaire 1981;

De regering heeft de volgende ontwerpen van wet ingediend:

1° Houdende de begroting van het ministerie van Openbare Werken voor het begrotingsjaar 1981;

Ce projet de loi est renvoyé à la commission de l'Infrastructure.

Dit ontwerp van wet wordt verwezen naar de commissie voor de Infrastructuur.

2° Relatif à la souscription de la Belgique à l'augmentation générale du capital de la Banque internationale pour la Reconstruction et le Développement et à la contribution de la Belgique à la VIe reconstitution des ressources de l'Association internationale de Développement.

2° Betreffende de inschrijving van België op de algemene kapitaalverhoging van de Internationale Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling en betreffende de bijdrage van België in de VIe wedersamenstelling van de middelen van de Internationale Ontwikkelingsassociatie.

Ce projet de loi est renvoyé à la Commission des Finances.

Dit ontwerp van wet wordt verwezen naar de commissie voor de Financiën.

PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par M. Lallemand:

a) Modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail;

b) Relative à l'interruption de la grossesse;

De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

1° Door de heer Lallemand:

a) Tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971;

b) Betreffende de zwangerschapsafbreking;

2° Par M. Waltniel:

a) Abrogeant l'article 306 du Code des impôts sur les revenus;

b) Modifiant l'article 10 du Code des impôts sur les revenus;

c) Modifiant le Code des impôts sur les revenus.

2° Door de heer Waltniel:

a) Tot opheffing van artikel 306 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen;

b) Tot wijziging van artikel 10 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen;

c) Tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over hun inoverwegingneming worden beslist.

Le Sénat se réunira demain mercredi 18 mars 1981 à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw woensdag 18 maart 1981 te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 19 h 15 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 19 u. 15 m.)

1140